

JBS

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhist Sociology

ISSN: 2697-5130 (Print) ISSN: 2697-5254 (Online)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2568)
Vol.10 No.4 (October-December 2025)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสถา
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ Journal of Buddhist Sociology

ISSN: 2697-5130 (Print)

ISSN: 2697-5254 (Online)

ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2568) | Vol.10 No.4 (October – December 2025)

▶ กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม | ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน | ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

▶ วัตถุประสงค์

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้ องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้านพุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย

2. เพื่อเผยแพร่งานการศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านด้านพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศึกษาศาสตร์

3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการของ นักวิชาการ บุคลากร เจ้าหน้าที่ ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เปิดรับ บทความภาษาไทย โดยบทความต้องเป็นงานที่ไม่เคยถูกนำไป พิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใด มาก่อน

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ มิใช่ความคิดเห็นของคณะผู้จัดทำ และ มิใช่ความรับผิดชอบของวารสาร คณะบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิง แสดงถึงที่มาของบทความให้ชัดเจน

▶ **ที่ปรึกษา**

พระธรรมวชิรากร

พระเทพสิริวิชิรเวที, ดร.

พระเมธีวชิราภิรต, ผศ.ดร.

▶ **บรรณาธิการบริหาร**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

▶ **กองบรรณาธิการ**

พระครูอรุณสุตาลังการ, รศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูโฆษิตวิพัฒนานุกุล, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

พระครูนิติธรรมบัณฑิต, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.กัณตถน หนูทองแก้ว

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

รองศาสตราจารย์ ดร.เดชชาติ ตริทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโสกราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศริน มนูญผล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาตรี ชุมเสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ สหพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ศรีคำมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวนธง ครุฑจั่น

มหาวิทยาลัยทักษิณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วงศ์ยิมย่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณณพงษ์ วงศ์ณาศรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

ดร.สำเริง จันทุม

ศึกษานิเทศก์กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดร.บุรินทร์ภักดิ์ พรหมมาศ

กองการศึกษาเทศบาลตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

ดร.พัชรี สุมะโกล

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ดร.ปรียา สงค์ประเสริฐ

ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1

ดร.สุปรีชา ชำนาญพุดพิพร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

▶ **ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ**

พระมหาไวยธิน มหาวิโร, ดร.

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

▶ **ฝ่ายประสานงานและจัดการ**

พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร, ดร.

พระมหาประทีป เขมจารี

พระปลัดประวิทย์ ธนปญโญ

ดร.จิตรา อุณจะนำ

▶ **ออกแบบปก**

พระมหาอดิศักดิ์ คเวสโก

▶ **จัดรูปเล่ม**

นายจิรพัฒน์ เผื่อแก้ว

▶ **พิมพ์ที่**

โรงพิมพ์เม็ดทราย

1648 ถนนราชดำเนิน ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทร: 0-7534-3768, 063-313 7828

▶ **เจ้าของ**

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโศกราช

128 หมู่ 6 ตำบลนาพรุ อำเภอยะพราง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80000

โทรศัพท์ 075-809 128-9 | E-mail: tippamas.mbu@gmail.com

วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ (Journal of Buddhist Sociology)

เป็นวารสารอยู่ในฐานข้อมูล TCI (Thai Journal Citation Index-TCI) กลุ่ม 2 เป็นระยะ 5 ปี (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2568 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2572) ซึ่งฉบับนี้ ก้าวเข้าสู่ปีที่ 10 ฉบับที่ 4 ประจำปีพุทธศักราช 2568 ทางกองบรรณาธิการได้กำหนดการออกวารสารปีละ 4 ฉบับ โดยจะพยายามพัฒนาคุณภาพของบทความในวารสารให้ได้มาตรฐานที่ดียิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อเป็นสื่อกลางเผยแพร่องค์ความรู้ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา โดยบทความทุกบทความได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา

ปัจจุบันการอุดมศึกษาในยุค 4.0 กำลังเผชิญกับความท้าทายด้าน “การเรียนรู้ยุคใหม่” ที่เกิดจากการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีสมรรถนะและคุณภาพสูง การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้มีความหลากหลายในกลุ่มเป้าหมาย รูปแบบกระบวนการเรียนรู้ ไปจนถึงวิธีการวัดประเมินและผลที่เชื่อในศักยภาพของคนทุกคนที่จะค้นหาและพัฒนาตนเองได้ ในกระบวนการเรียนรู้จึงยอมไม่มี “สูตรสำเร็จรูป” ตายตัว หากแต่แปรผันและปรับเปลี่ยนยืดหยุ่นได้ตามสภาพบุคคล บริบท เศรษฐกิจ และภูมิสังคม บนฐานการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนในพื้นที่และชุมชน

กองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นเวทีทางวิชาการ ที่จะกระตุ้นความคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ “ด้านการเรียนรู้ยุคใหม่” ของนักวิจัย นักวิชาการและผู้อ่านทุกท่าน ทั้งนี้ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจุดประกายความคิดหรือต่อยอดความคิด อันจะก่อให้เกิดกระบวนทัศน์ทางความคิด (Paradigm Shift) ที่จะส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ การผลิตนวัตกรรมและการพัฒนาเยาวชน 4.0 ให้เป็นผู้ที่สามารถก้าวทันโลกและทันเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล ตามนโยบายประเทศไทย 4.0

ในนามกองบรรณาธิการวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ ต้องขอขอบคุณทุกท่านเจ้าของบทความทุกบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกทุกท่าน ที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความให้มีคุณภาพทางวิชาการที่ดียิ่งขึ้น และต้องขอขอบคุณทีมงานผู้จัดทำวารสารทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนวารสารฉบับนี้ให้สำเร็จตามเป้าหมายและออกได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด รวมถึงสมาชิกวารสารและผู้อ่านทุกท่าน ที่ได้ติดตามวารสารมาอย่างต่อเนื่อง

และหากท่านผู้เขียนหรือท่านผู้อ่านท่านใด มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สามารถส่งความเห็นมาได้ที่ tippamas.mbu@gmail.com ทางกองบรรณาธิการขอ
น้อมรับมาปรับปรุงแก้ไขด้วยความยินดีเป็นอย่างยิ่ง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพมาศ เสวตวรโชติ)

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย	1
PHENOMENON-BASED LEARNING MANAGEMENT ON PHYSICAL CHANGES TO ENHANCE CRITICAL THINKING SKILLS OF TENTH GRADE STUDENTS RITTIYAWANNALAI SCHOOL ปณชญาณิษฐ์ มณีพิพัฒน์, นันทวรรณ แก้วโชติ, ปกรณ์ สุปินานนท์	
การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัด สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	17
ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE BUDDHIST STUDIES SCHOOL, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, UNDER THE OFFICE OF BUDDHIST STUDIES, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT พระธิดาล หนูศักดิ์, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี, สุนทรี วรรณไพเราะ	
ทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดเพชรบุรี	31
THE DIRECTION OF THE POTENTIAL DEVELOPMENT COMMUNITY OF CONFECTIONERY PRODUCTION INTO THE SUSTAINABLE TOURISM IN PHETCHABURI PROVINCE นันทภา ปัญญารัตน์	
การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน	45
AN ACADEMIC MANAGEMENT MODEL DEVELOPMENT OF WAT PRANG SCHOOL, PUA DISTRICT, NAN PROVINCE พระสมุห์กฤษติยากร วงษา, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์	

- การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา** 59
DEVELOPING A PROCESS TO STRENGTHEN DRUG IMMUNITY FOR YOUTH BY ENGAGING WITH COMMUNITIES IN CHACHOENGSAO PROVINCE
จิตพล พรหมมี, พระครูปริยัติวรธรรมาภรณ์, สัณญา พงษ์ศรีดา
- ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาสังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2** 75
ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE ACADEMIC ADMINISTRATION OF BUDDHIST SCRIPTURE SCHOOLS UNDER THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, OFFICE OF BUDDHIST SCRIPTURE EDUCATION AREA 2
ปภัสกรณ์ ชูช่วย, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, สุนทรี วรรณไพเราะ
- การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามรูปแบบ LOMKLoD Model** 91
MANAGEMENT OF STUDENT CARE SYSTEM IN SCHOOLS EXPANDING EDUCATIONAL OPPORTUNITIES ACCORDING TO THE LOMKLOD MODEL
สุมลชา อินทรฤทธิ์
- การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช** 104
THE APPLICATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY FOR PEOPLE'S LIFESTYLE, NA BON SUB-DISTRICT, NA BON DISTRICT, NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE
อักรินทร์ สมศักดิ์, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา, พระมหาอดิศักดิ์ คเวสโก, พระกฤตภาส สีลวณโณ
- การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนาภาคใต้** 120
ACADEMIC ADMINISTRATION TOWARDS EXCELLENCE OF BUDDHIST CHARITY SCHOOLS IN THE SOUTHERN REGION
แหววิมล เชาวลิต, กษมา ศรีสุวรรณ, มะลิวัลย์ โยธารักษ์
- คำแนะนำสำหรับผู้เขียน** (ณ)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด
อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย*
PHENOMENON-BASED LEARNING MANAGEMENT
ON PHYSICAL CHANGES TO ENHANCE CRITICAL THINKING SKILLS
OF TENTH GRADE STUDENTS RITTIYAWANNALAI SCHOOL

ปุณชญาณิษฐ์ มณีพิพัฒน์*, นันทวรรณ แก้วโชติ, ปกรณ์ สุปินานนท์

Poonchayanit Maneepipat, Nantawan Kaewchot, Pakorn Supinanon

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ประเทศไทย

Phranakhon Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author E-mail: Poonchayanit2530@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 2) ศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ร้อยละ และสถิติการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีค่าความสอดคล้อง (IOC) ผ่านเกณฑ์ทุกแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47

คำสำคัญ: ปรากฏการณ์เป็นฐาน, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to develop lesson plans using phenomenon-based learning on physical changes designed to enhance tenth grade students' critical thinking skills; 2) to study the effect of lesson plans using phenomenon-based learning by comparing students' critical thinking skills before and after experiment; and 3) to study students' satisfaction with the phenomenon-based learning on physical changes. The samples consisted of 40 tenth grade students who enrolled in the first semester of the 2025 academic year at Rittiyawannalai school. The statistical used for data analysis included mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), percentage, and the t-test.

The findings revealed that:

1. The lesson plans using phenomenon-based learning on physical changes developed by the researcher to enhance the critical thinking skills of tenth grade students demonstrated acceptable Item-Objective Congruence (IOC) values for all plans, ranging from 0.67 to 1.00.

2. The critical thinking skills of tenth grade students after using phenomenon-based learning on physical changes were significantly higher than before the experiment at the .05 level.

3. The students' satisfaction with the phenomenon-based learning on physical changes was at the highest level, with an average score of 4.47.

Keywords: Phenomenon-Based Learning, Critical Thinking, Physical Changes

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นสังคมแห่งโลกาภิวัตน์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก หากบุคคลในสังคมไม่สามารถรับรู้และปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ย่อมส่งผลกระทบเชิงลบต่อสังคมในระยะยาว การ

จัดการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมีความพร้อมทางด้านทักษะการคิด เนื่องจากทักษะการคิดเป็นรากฐานสำคัญของการตัดสินใจและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน (วิภาดา พินลา และวิภาพรณ พินลา, 2565) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน โดยเฉพาะ “ความสามารถในการคิด” ซึ่งประกอบด้วยการคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม (แพรวนภา โสภา และคณะ, 2561) แนวทางนี้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้มีทักษะความรู้ และคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2559) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะขั้นสูงที่ช่วยให้การแก้ปัญหามีความถูกต้อง รอบคอบและเป็นระบบ (ปาริฉัตร ปานกลิ่น, 2563) โดยเฉพาะในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ข้อมูลและการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ อย่างไรก็ตามจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร พบว่าผลคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนในรายวิชาสังคมศึกษายังต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาดังกล่าวสะท้อนว่านักเรียนยังขาดทักษะสำคัญด้านการคิดและการแก้ปัญหา

โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัยได้จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง แต่ยังคงขาดแนวทางเฉพาะที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างเป็นระบบต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าวคือ “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน” (Phenomenon-based Learning) ซึ่งเป็นแนวคิดจากประเทศฟินแลนด์ที่มุ่งให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากสถานการณ์จริง โดยเน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ และลงมือปฏิบัติร่วมกัน (อรพรรณ บุตรกตัญญู, 2561) การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หมายถึง การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงไปใช้ในการตรวจสอบมุมมองที่หลากหลาย โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันสังเกตปรากฏการณ์ (Phenomena) ร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหาและตั้งข้อสงสัยภายใต้บริบทของปรากฏการณ์ที่สังเกตได้ โดยสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภูมิศาสตร์ (กฤตพงศ์ พ่วงประสงค์ และพิชาติ แก้วพวง, 2568) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ พงศธร มหาวิจิตร (2560); อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) และสุชนันท์ วรรณานนท์ (2565) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสังเกตปรากฏการณ์ 2) การตั้งคำถาม 3) การใช้กระบวนการเรียนรู้หลากหลายผ่านการลงมือปฏิบัติ และ 4) การสะท้อนความคิด เพื่อการจัดการศึกษาที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะส่งผลเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งจะสร้างโอกาสให้คนไทยทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ก้าวทันกับโลกยุคข้อมูลข่าวสารและวิทยาการสมัยใหม่ มีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวรองรับบริบทการพัฒนา

ในอนาคต โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ได้ทั้งความรู้และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศท่ามกลางกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ภายใต้สังคมแห่งการเรียนรู้ที่คนไทยสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนา “การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ” เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการเลือกสถานการณ์และแก้ไขปัญหา โดยผู้เรียนสามารถนำทักษะการคิดและความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้ตามสถานการณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ โดยการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยปรากฏการณ์เป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังเรียน (The Single Group Pretest Design) (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2563) มาปรับใช้เหมาะสมกับงานวิจัยนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

การทดสอบก่อนการทดลอง	ทดลอง	การทดสอบหลังการทดลอง
Pretest	Treatment	Posttest
T_1	X	T_1, T_2

ความหมายของสัญลักษณ์

T₁ แทน การทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

T₂ แทน การประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

X แทน การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ศึกษาโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย เขตสายไหม จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 630 คนที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/15 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย เขตสายไหม จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 40 คนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2568 ซึ่งผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนและครูที่ปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้เก็บข้อมูลวิจัยได้สะดวกทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ได้ใช้เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สารภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รายวิชา สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยศึกษาถึงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

1.2 ศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

1.3 ศึกษาเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.4 เขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ที่มีความสอดคล้องมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพโดยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสังเกตปรากฏการณ์ 2) การตั้งคำถาม 3) การใช้กระบวนการเรียนรู้หลากหลายผ่านการลงมือปฏิบัติ 4) การสะท้อนความคิด ประกอบไปด้วย 1 หน่วยการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนละ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมงโดยมีหัวข้อเรื่อง ดังนี้

1.4.1 เรื่อง ลักษณะภูมิประเทศของโลก

1.4.2 เรื่อง กระบวนการสำคัญที่ส่งผลให้เกิดลักษณะภูมิประเทศของโลก

1.4.3 เรื่อง ปัญหาทางกายภาพของประเทศไทยและของโลก

1.4.4 เรื่อง ภัยพิบัติทางธรรมชาติของไทยและของโลก

1.4.5 เรื่อง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ของประเทศไทย

1.4.6 เรื่อง แนวทางในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในภูมิภาค

ต่าง ๆ ของโลก

1.5 หากคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องของจุดประสงค์กับเนื้อหากิจกรรม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้มีความคิดเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ถือว่าใช้ได้ (ไพศาล วรคำ, 2564) เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าวัดตามจุดประสงค์

0 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าวัดตามจุดประสงค์

-1 หมายถึง เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าวัดได้ไม่ตรงตามจุดประสงค์

1.6 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงวิธีการเขียนจุดประสงค์ของแผนการจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องชัดเจนมากยิ่งขึ้น

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2. แบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

2.1 ศึกษาเทคนิควิธีการสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างแบบทดสอบและการวัดผลการศึกษาจากเอกสารและตำราต่าง ๆ และการใช้สถานการณ์จำลอง (Scenario-based) แล้วให้ผู้สอบเลือกคำตอบที่สมเหตุสมผลที่สุด

2.2 วิเคราะห์เนื้อหากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

2.3 นำเสนอแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องตรง ตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.4 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective Congruence: IOC) ผลปรากฏว่าค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2.5 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความยากง่าย อำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ผลปรากฏว่า ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.55-0.75 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40-0.52 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

2.6 นำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

3.1 ศึกษาเอกสาร และหลักการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็น ในการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

3.2 กำหนดวัตถุประสงค์ของและโครงสร้างของแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน โดยใช้มาตราประเมินค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก แบบลิเคิร์ต (Likert Scal) 5 ระดับ

3.3 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) จำนวน 1 ฉบับ มีข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

3.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (Index of Item objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.67-1.00

3.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย เขตสายไหม จังหวัดกรุงเทพมหานคร ในการทดลองใช้และเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้

2. ผู้วิจัยทดสอบกับนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ จำนวน 12 คาบเรียน
4. ผู้วิจัยทดสอบกับนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ
5. ผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r) ค่าความยากง่าย (p) ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 คูเดอร์ ริชาร์ดสัน
2. วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทักษะทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน คือ สถิติการทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples)
3. วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ

ผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 6 แผน โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แผนและ 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งหมด 12 ชั่วโมง ซึ่งทุกแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบการวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

ทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	คะแนนเต็ม	n	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	t
ก่อนเรียน	20	40	21.45	2.17	53.62	22.47
หลังเรียน	20	40	29.60	3.34	74.00	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนเรียน เท่ากับ 21.45 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 53.62 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.17 และคะแนนเฉลี่ยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนเท่ากับ 29.60 คะแนน จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 74.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.34 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่า t จากการคำนวณ มีค่าเท่ากับ 22.47 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน แสดงให้เห็นว่า ทักษะการคิด อย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
1. ด้านครูผู้สอน				
1.1	ครูผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ	4.30	0.88	มากที่สุด
1.2	ครูผู้สอนแจ้งรายละเอียดการสอนหัวข้อการสอนและการประเมินผลอย่างชัดเจน	4.43	0.78	มากที่สุด
1.3	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาต่าง ๆ	4.38	0.81	มากที่สุด
1.4	ครูผู้สอน ให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในการทำกิจกรรมของนักเรียน	4.58	0.68	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1.5	ครูผู้สอนให้ความสนใจแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงในขณะการจัดการเรียนการสอน	4.48	0.82	มากที่สุด
รวมด้านครูผู้สอน		4.43	0.79	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน				
2.1	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามคำถามข้อสงสัยในการจัดการเรียนรู้	4.50	0.75	มากที่สุด
2.2	ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.43	0.98	มากที่สุด
2.3	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.30	0.88	มากที่สุด
2.4	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น/แลกเปลี่ยน เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.48	0.93	มากที่สุด
2.5	ครูผู้สอนมีการสรุปเนื้อหาและเชื่อมโยงประเด็นสำคัญในการเรียนการสอน	4.60	0.71	มากที่สุด
รวมด้านการจัดการเรียนการสอน		4.47	0.83	มากที่สุด
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน				
3.1	สื่อและวัสดุอุปกรณ์ที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา	4.63	0.70	มากที่สุด
3.2	สื่อที่ครูผู้สอนนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีความทันสมัย	4.55	0.68	มากที่สุด
3.3	สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจได้มากขึ้น	4.40	0.81	มากที่สุด
3.4	สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น	4.55	0.68	มากที่สุด
3.5	สื่อมีความหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.40	0.93	มากที่สุด
รวมด้านสื่อการเรียนการสอน		4.51	0.76	มากที่สุด
4. ด้านการวัดผลและประเมินผล				
4.1	ครูผู้สอนกำหนดระยะเวลาการส่งงานของนักเรียนตามเวลาที่กำหนด	4.43	0.98	มากที่สุด
4.2	มีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจน	4.53	0.78	มากที่สุด
4.3	การวัดและการประเมินผลที่สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน	4.50	0.78	มากที่สุด

ข้อที่	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึงพอใจ
4.4	การวัดและการประเมินผลใช้เครื่องมือวัดผลการเรียนที่มี ความหลากหลาย เช่น แบบทดสอบ ใบงาน เป็นต้น	4.55	0.64	มากที่สุด
4.5	ผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลได้ครอบคลุมพฤติกรรมด้าน ความรู้ทักษะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์	4.43	0.75	มากที่สุด
รวมด้านการวัดและประเมินผล		4.49	0.79	มากที่สุด
รวมเฉลี่ยทุกด้าน		4.47	0.79	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้
ปรากฏการณ์เป็นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 โดยนักเรียน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ค่าเฉลี่ย
ความพึงพอใจด้านสื่อการเรียนการสอนเท่ากับ 4.51 ด้านการจัดการเรียนการสอนเท่ากับ 4.49
ด้านครูผู้สอนเท่ากับ 4.43 ด้านการวัดผลและประเมินผลเท่ากับ 4.49 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพเพื่อ
เสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปราย
ผลการวิจัย ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้วิจัยได้
พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน จำนวน 6 แผน 12 ชั่วโมง ซึ่งแต่ละแผน
จัดการเรียนรู้ ได้กำหนดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน 4 ขั้นตอน ดังนี้
1) การสังเกตปรากฏการณ์ 2) การตั้งคำถาม 3) การใช้กระบวนการเรียนรู้หลากหลายผ่านการ
ลงมือปฏิบัติ 4) การสะท้อนความคิด ซึ่งทุกแผนการจัดการเรียนรู้ผ่านการประเมินดัชนีความ
สอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีกิจกรรม
ให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเองจากการศึกษาปรากฏการณ์ ทำให้นักเรียนเกิด
กระบวนการในการหาคำตอบและแก้ปัญหาจากสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและ
มาตรฐานการศึกษา ที่ได้สรุปว่า การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิด
การเรียนรู้โดยอาศัยแนวคิดพื้นฐานที่ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เองผ่านกระบวนการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุกและได้ลงมือปฏิบัติ ทำงานเป็นกลุ่มร่วมกันเป็นขั้นตอน (สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษา, 2562) ซึ่งสอดคล้องกับ ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นกุลธรรม ที่ได้กล่าวไว้ว่า การ
จัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่นำปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในโลก

แห่งความจริงมาเป็นประเด็น เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้ที่มีการเชื่อมโยงความรู้กับทักษะภายใต้บริบทที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของผู้เรียน ซึ่งจะส่งเสริมผู้เรียนสามารถนำทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระหว่างดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้และวิธีการต่าง ๆ ในการเรียนรู้เพื่อค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติผ่านกระบวนการเรียนรู้ในบริบทจริง (ตะวัน ไชยวรรณ และกุลธิดา นุกุลธรรม, 2564)

2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เรียนมีแนวโน้มในการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการนำปรากฏการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจริง มากระตุ้นให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนเข้าใจในปรากฏการณ์ โดยการนำทักษะคิดวิจารณ์มาใช้ในการแยกแยะข้อคิดเห็นจากหลากหลายมุมมอง การตั้งคำถาม เพื่อให้บรรลุข้อสรุปที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รูปทอง กว้างสวาสดี โดยมีการเชื่อมโยงความรู้กับสถานการณ์จริง การนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงแบบองค์รวม เป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์ที่นำมาศึกษาจะต้องเป็นสิ่งที่สมบูรณ์ ในบริบทที่แท้จริงของนักเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน (รูปทอง กว้างสวาสดี, 2561) ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ หัสวนัส เพ็งสันเทียะ ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงขึ้น กว่าก่อนเรียน และระหว่างเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาสภาพจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน ทำให้นักเรียนมีอิสระในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งมีพฤติกรรม การแสดงออกทางความคิดมากขึ้น (หัสวนัส เพ็งสันเทียะ, 2563) และอีกทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ปาณิสรา อามะรีณ์ เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา เรื่อง ยีนและโครโมโซมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม ทำให้นักเรียนสามารถใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจในการเลือกแก้ไขปัญหา สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ปาณิสรา อามะรีณ์, 2561)

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักเรียนมีความพึงพอใจด้านสื่อการเรียนการสอนมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน นักเรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์ปัญหา และการสังเกตร่วมกันเป็นองค์รวมของ

ปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงที่สนใจศึกษา นักเรียนร่วมกันทำความเข้าใจและศึกษา ปรากฏการณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ วิชา รัตนศรี กล่าวว่า ความพึงพอใจ คือ ความรู้สึกในทางบวก ความรู้สึกชอบ พอใจ หรือยินดี เมื่อสิ่งที่ตนต้องการได้รับการตอบสนองเป็นความสุขอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมให้มีแรงผลักดันในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นอกจากนี้ นักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ที่นักเรียนมีความสนใจ และมีการสะท้อนความคิดสรุป ทักษะและสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิชา รัตนศรี, 2560) ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ กฤตพงศ์ พ่วงประสงค์ และพิชาติ แก้วพวง ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ในวิชาภูมิศาสตร์ ซึ่งได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สังเกต ปรากฏการณ์ ขั้นที่ 2 ตั้งคำถามหรือกำหนด ขั้นที่ 3 ลงมือปฏิบัติการเพื่อหาคำตอบ และขั้นที่ 4 ตรวจสอบความเข้าใจ จากผลการทดลองผู้วิจัยค้นพบว่า ปรากฏการณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน หรือตามความสนใจของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งช่วยส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงขึ้น (กฤตพงศ์ พ่วงประสงค์ และพิชาติ แก้วพวง, 2568)

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ประยุกต์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของพงศธร มหาวิจิตร (2560) อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) และสุชานันท์ วรวัฒนานนท์ (2565) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสังเกตปรากฏการณ์ หมายถึง ขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนร่วมกัน ศึกษาร่วมกันจากมุมมองขององค์รวม เริ่มต้นจากการสังเกตร่วมกันเป็นองค์รวมของปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงที่สนใจศึกษา จากมุมมองที่หลากหลายแตกต่างกัน เพื่อนำไปสู่การตั้งคำถามการศึกษา ปรากฏการณ์ โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และดำเนินการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การตั้งคำถาม เกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่สนใจ หมายถึง ขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนร่วมกัน ศึกษาร่วมกันทำความเข้าใจและศึกษาปรากฏการณ์ โดยการตั้งคำถามที่กลุ่มผู้เรียนมีความสนใจร่วมกันอย่างแท้จริงเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 การใช้กระบวนการเรียนรู้หลากหลายผ่านการลงมือปฏิบัติ หมายถึง ขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนร่วมกัน ศึกษาปรากฏการณ์ภายใต้แนวคิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยการสืบค้น ค้นคว้า อภิปราย วิพากษ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างชิ้นงาน หรือลงมือปฏิบัติ เพื่อการเรียนรู้ โดยข้อมูลความรู้และทักษะของผู้เรียนสามารถนำมาประยุกต์ใช้โดยตรง

ขั้นที่ 4 การสะท้อนความคิด หมายถึง ขั้นตอนให้ผู้เรียนร่วมกัน เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ได้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่ได้ฝึกปฏิบัติตามจุดประสงค์การเรียนรู้และสรุปทักษะและสาระสำคัญที่ได้จากการเรียนรู้ เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ

จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อให้ผู้เรียนการสังเกตปรากฏการณ์ในโลกจริงจากมุมมององค์รวม การตั้งคำถาม ความสนใจร่วมกันเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ไปสู่การลงมือปฏิบัติ ผ่านการสืบค้นและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และการสะท้อนความคิดเพื่อสรุปทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูผู้สอนควรศึกษาหลักการ รูปแบบ และขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้เข้าใจจุดประสงค์ของการเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อม โดยการจัดเตรียม สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์ ให้เหมาะสมต่อจำนวนนักเรียน เพื่อให้ดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ
3. กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความอยากรู้อยากเรียนและกล้าแสดงความคิดเห็น เพื่อให้กิจกรรมมีความน่าสนใจ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาและช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง บางกิจกรรมอาจต้องใช้เวลามาก ผู้สอนควรดำเนินกิจกรรมด้วยความยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ ระยะเวลาและความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น หรือระดับชั้นอื่น เพื่อเพิ่มการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณให้กับผู้เรียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับการพัฒนาความสามารถด้านนวัตกรรมทาง ด้านปัญญาประดิษฐ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤตพงศ์ พ่วงประสงค์ และพิชาติ แก้วพวง. (2568). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภูมิศาสตร์ และความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. 5(1), 21-34.
- ตะวัน ไชยวรรณ, และกุลธิดา นุกุลธรรม. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน: การเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียนในโลกแห่งความจริง. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 15(2), 251-263.
- รูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2561). การสอนคิดวิจารณ์ญาณ. วารสารราชพฤกษ์, 16(3), 1-9.
- ปานิสร อามะรีณ. (2561). การพัฒนาความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาชีววิทยา เรื่อง ยีนและโครโมโซมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยการจัดการเรียนรู้รูปแบบซิปปาร่วมกับเทคนิคการใช้คำถาม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.).
- ปาริฉัตร ปานกลิน. (2563). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะร่วมกับกลวิธีการโต้แย้ง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหาเรื่อง พอลิเมอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2560). นวัตกรรมการเรียนรู้จากฟินแลนด์. นิตยสาร สสวท., 45(209), 40-45.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2556). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: เฮ้าส์ ออฟเคอร์มีส์.
- แพรวนภา โสภา และคณะ. (2561). การพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น และเกมเรื่องระบบต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์และสัตว์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัย-ราชภัฏสกลนคร, 10(28), 118-121.
- ไพศาล วรคำ. (2564). การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 12). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.

- วัชรารัตนศรี. (2560). การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบ Web Based Learning ที่เหมาะสมกับรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิภาดา พินลา และวิภาพรรณ พินลา. (2565). การเรียนรู้เชิงรุกในวิชาสังคมศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- สุชานันท์ วรพัฒนานนท์. (2565). การจัดการเรียนรู้แบบปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา เรื่องปรากฏการณ์ของโลกและภัยธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- หัสวานัส เฟื่องสันเทียะ. (2563). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานที่มีต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพรรณ บุตรกตัญญู. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อการสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึงโลกแห่งความจริงของผู้เรียน. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 46(2), 348-365.

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา *
ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE BUDDHIST STUDIES SCHOOL,
GENERAL EDUCATION DEPARTMENT, UNDER THE OFFICE OF BUDDHIST
STUDIES, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT

พระธีวตล หนูศักดิ์*, ศิลป์ชัย สุวรรณมณี, สุนทรี วรรณไพเราะ
Phra Thiwadon Nusak*, Sinchai Suwanmanee, Suntaree Wanpairaw
มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

Thaksin University, Thailand

*Corresponding author E-mail: thnoosak@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา 2) เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา อายุ ประสบการณ์ และขนาดสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงาน วิชาการ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักวิชาการจาก 14 เขตการศึกษา รวม 404 โรงเรียน จำนวน 348 รูป/คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 73 ข้อ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.972 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ t-test (Independent Samples) และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม จำแนกตามตัวแปร พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาพรวมและรายด้าน

แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนบุคลากรที่มีประสบการณ์ ขนาดสถานศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาพรวมและราย ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และบุคลากรที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัด สำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม พบว่า 1) สถานศึกษาให้ความสำคัญสูงสุดกับการวางแผนงาน วิชาการ รองลงมาคือการวัดผล ประเมินผล และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ขณะที่ให้ความสำคัญน้อยที่สุดกับการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 2) ผลสะท้อนถึงความ ตระหนักของผู้บริหารต่อบทบาทหน้าที่ การบริหารแบบมีส่วนร่วม และความสอดคล้องกับนโยบาย การศึกษา รวมถึงการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง แม้ภาพรวมการบริหารอยู่ในระดับสูง 3) สิ่งที่ควรพัฒนาในบางด้าน เช่น การจัดทำคู่มือและเกณฑ์เทียบโอน การ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพและความ ยั่งยืนของการบริหารงานวิชาการในอนาคต

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, แผนกสามัญศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine academic administration of administrators of Buddhist Pariyatti Schools in the general education department; 2) compare academic administration classified by status, position, educational qualification, age, experience, and school size; and 3) study academic administration approaches. The sample consisted of 348 administrators, teachers, and academics from 14 educational districts, totaling 404 schools, selected using simple random sampling. The research instrument was a 73-item questionnaire with a reliability of 0.972. The statistics used included percentages, means, and standard deviations. Hypothesis testing included t-tests (Independent Samples) and F-tests (One-Way ANOVA).

The research findings revealed:

1. The study of academic administration in Buddhist monastic schools (general education section) under the Office of Buddhist Education found that the overall and individual aspects were at a high level.

2. A comparison of academic administration in Buddhist monastic schools (general education section) under the Office of Buddhist Education, categorized by variable, revealed that personnel with different statuses had significantly different

opinions on academic administration in both the overall and individual aspects ($p < .001$). Personnel with different levels of experience and school size also had significantly different opinions on academic administration in both the overall and individual aspects ($p < .05$). However, personnel with different positions, educational qualifications, and ages did not show significant differences in their opinions on academic administration in the overall aspect.

3. The guidelines for academic administration in Buddhist monastic schools (general education section) under the Office of Buddhist Education showed that: 1) The schools prioritize academic planning the highest, followed by assessment, evaluation, and the development of learning processes. While giving the least importance to the development and use of educational technology, the results reflect the following: 1) administrators' awareness of their roles and responsibilities, participatory management, and alignment with educational policy, including the use of data for decision-making and continuous teacher development, even though overall management is at a high level; 2) areas for improvement include the creation of manuals and transfer criteria, the development of learning resources, and the creation of collaborative networks to enhance the efficiency and sustainability of academic administration in the future.

Keyword: Academic Administration, Buddhist Studies School, General Education Department

บทนำ

ในอดีตการศึกษาของไทยเริ่มต้นขึ้นจากวัด โดยมีพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครู ถ่ายทอดทั้งวิชาทางโลกและทางธรรม เพื่ออบรมกุลบุตรให้เป็นคนดี มีศีลธรรม และมีอาชีพสุจริต (เสมียนนารี, 2565) ต่อมาคณะสงฆ์ได้จัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรและเยาวชนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เรียนรู้ควบคู่กันทั้งทางโลกและทางธรรม ภายใต้การสนับสนุนของรัฐตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นรูปแบบการศึกษาที่จัดขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ โดยรัฐให้การรับรองตามกฎหมาย เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุและสามเณรที่ยังไม่จบการศึกษาชั้นพื้นฐาน ได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งวิชาพระพุทธศาสนาและวิชาสามัญควบคู่กัน โรงเรียนจัดตั้งอยู่ในวัดหรือมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา โดยมีเจ้าอาวาสหรือพระภิกษุผู้ได้รับมอบหมายเป็นผู้จัดการ และมีผู้อำนวยการโรงเรียนที่คัดเลือกจากพระภิกษุผู้มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ทั้งนี้ โรงเรียนทุกแห่งต้องได้รับอนุญาตจากมหาเถร-

สมาคม และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

สังคมปัจจุบันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่ต้องการพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณธรรม การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างพื้นฐานชีวิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้ (พระครูสังฆกิจจานุรักษ์, 2563) แต่การศึกษาไทยในปัจจุบันยังประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งด้านกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นท่องจำมากกว่าการคิดวิเคราะห์ และขาดการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ทำให้เยาวชนขาดจิตสำนึกสาธารณะ และขาดการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (สำราญ สมพงษ์, 2562)

ปัจจุบัน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีสถานภาพเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในระบบ เช่นเดียวกับโรงเรียนของรัฐและเอกชนทั่วไป โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และอยู่ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการที่มหาเถรสมาคมแต่งตั้ง เพื่อให้การบริหารจัดการเป็นไปตามแนวทางที่กำหนด อย่างไรก็ตาม จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาจำนวน 1,525 คน พบว่าการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังมีประเด็นที่ต้องเร่งพัฒนา ได้แก่ การบริหารที่ยังไม่เป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความเป็นมืออาชีพ การพัฒนาบุคลากรไม่ต่อเนื่อง และขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ระบบการประกันคุณภาพยังไม่เข้มแข็ง โรงเรียนส่วนใหญ่พึ่งพางบประมาณจากรัฐเป็นหลัก อีกทั้งยังขาดยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนา ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอก และยังมีปัญหาเรื่องภาพลักษณ์ของโรงเรียนที่ถูกมองว่าเป็นที่เรียนของผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้ หลักสูตรการเรียนการสอนยังขาดอัตลักษณ์ที่ชัดเจนและมีความเป็นทางโลกมากเกินไป ส่งผลให้ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาตนได้ครบทั้งด้านโลกและธรรม อัตราการสีกหรือการลาออกของผู้เรียนยังสูง ขาดมาตรการส่งเสริมให้ดำรงตนในสมณเพศเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา อีกทั้งระบบการบริหารบุคลากร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการศึกษายังมีไม่เพียงพอ ซึ่งล้วนเป็นอุปสรรคต่อการยกระดับคุณภาพและศักยภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระยะยาว (ภาณุพงศ์ คงเชื้อจิ้น, 2567)

สำหรับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางการปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ซึ่งงานวิชาการที่ครูต้องปฏิบัติจะประกอบด้วยภารกิจหลักที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานของสถานศึกษาและงานอื่น ๆ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป (พระครูสังฆกิจจวนุรักษ์, 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อจะได้นำไปเป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาได้เป็น แนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และใช้บริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม จำแนกตามตัวแปร สถานภาพ ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ปีการศึกษา 2567 ทั้งสิ้น 14 เขตการศึกษา จำนวน 404 โรงเรียน จำนวน 3,724 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ปีการศึกษา 2567 ทั้งสิ้น 14 เขตการศึกษา จำนวน 404 โรงเรียน จำนวน 348 รูป/คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปรียบเทียบจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 2 รูป/คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 2 รูป/คน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 1 รูป/คน รวมจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 5 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย การรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 2 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม จำนวน 73 ข้อ ประกอบด้วยคำถาม 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนงานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดย

ชุดที่ 1 แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมา โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิด และจัดทำแบบสอบถามตามหลักวิชาการ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) และทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .984 ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ โดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดคำถามให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงก่อนนำไปใช้ เก็บข้อมูลจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha- Coefficient)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ (IOC: Index of Item Objective Congruence)

2. ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์โดยใช้ t-test

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์โดยใช้ f-test

3. โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ ความแปรปรวนจำแนกทางเดียว (One Way Analysis of Variance)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถสรุปผลการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	n = 348		ระดับ
	($\bar{X}$)	(S.D.)	
1. การวางแผนงานด้านวิชาการ	4.31	0.54	มาก
2. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.12	0.52	มาก
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.28	0.62	มาก
4. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.30	0.50	มาก
5. การนิเทศการศึกษา	4.11	0.63	มาก
6. การประกันคุณภาพการศึกษา	4.17	0.52	มาก
7. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.05	0.58	มาก
รวม	4.17	0.42	มาก

จากตารางที่ 1 การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.17) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.31) รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.30) และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}$ =4.05)

2. ผลเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามตัวแปรสถานภาพตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ได้ผลดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามตัวแปรสถานภาพ

(n = 348)

ตัวแปร		n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การบริหารงานวิชาการ	พระภิกษุ	89	4.3303	0.2831	5.123***	0.000
	ฆราวาส	259	4.1214	0.4444		

จากตารางที่ 2 บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามตัวแปรตำแหน่ง

(n = 348)

ตัวแปร		n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การบริหารงานวิชาการ	ครูผู้สอน	263	4.1572	0.4439	-1.608	0.110
	นักวิชาการ	85	4.2292	0.3262		

จากตารางที่ 3 บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา

(n = 348)

ตัวแปร		n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
การบริหารงานวิชาการ	ปริญญาตรี	221	4.1589	0.3953	-0.937	0.350
	สูงกว่าปริญญาตรี	127	4.2026	0.4575		

จากตารางที่ 4 บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตามตัวแปรอายุ
(n = 348)

ตัวแปร		SS	df	MS	F	Sig
การบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.958	3	0.319	1.832	.141
	ภายในกลุ่ม	59.938	344	0.174		
	รวม	60.895	347			

จากตารางที่ 5 บุคลากรที่มีช่วงอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตาม
ตัวแปรประสบการณ์การทำงาน
(n = 348)

ตัวแปร		SS	df	MS	F	Sig
การบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.583	2	0.792	4.605*	.011
	ภายในกลุ่ม	59.312	345	0.172		
	รวม	60.895	347			

จากตารางที่ 6 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำแนกตาม
ตัวแปรขนาดสถานศึกษา
(n = 348)

ตัวแปร		SS	df	MS	F	Sig
การบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.072	2	0.536	3.091*	.047
	ภายในกลุ่ม	59.823	345	0.173		
	รวม	60.895	347			

จากตารางที่ 7 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม

สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการเริ่มจากการวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน ผู้เรียน บุคลากร และทรัพยากร แล้วกำหนดนโยบาย แผนงาน และเป้าหมายให้สอดคล้องกับกฎหมายและหลักสูตรที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ โดยบูรณาการวิชาสามัญกับกวีชาธรรม เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้รูปแบบ Active Learning ควบคู่กับการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีระบบการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนที่เป็นธรรม โปร่งใส พร้อมการนิเทศการศึกษา และการประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการส่งเสริมการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมตามเป้าหมายของการศึกษาพระปริยัติธรรม

อภิปรายผล

การศึกษการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนเน้นการวางแผนและมาตรฐานวิชาการเป็นหลัก ทำให้ด้านวางแผนและการประเมินผลสูง ในขณะที่ด้านเทคโนโลยีมีข้อจำกัดด้านความรู้ ทักษะ และทรัพยากร จึงมีระดับน้อยที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง พบว่า ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนงานวิชาการ อยู่ระดับมาก (ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวาสเทพ ญาณเมธี ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่าสภาพการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ซึ่งด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก (พระมหาวาสเทพ ญาณเมธี, 2563)

2. การเปรียบเทียบการบริหารวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม จำแนกตามตัวแปรสถานภาพ พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพ ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไป

ตามสมมติฐาน โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลยา ไตรญาณ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน (วลยา ไตรญาณ, 2564) โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาดา คำพิฑูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 พบว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศแตกต่างกัน บุคลากรที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (สุชาดา คำพิฑูรณ์, 2565) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรดา กันทรพิทักษ์ ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเทศบาลเมืองสระบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน วิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองสระบุรี ไม่แตกต่างกัน (วีรดา กันทรพิทักษ์, 2567)

3. แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม ในด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญในด้านการวางแผนงานด้านวิชาการมากที่สุด รองลงมาคือด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ส่วนด้านที่สถานศึกษาให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาให้ความสำคัญกับด้านการวางแผนงานวิชาการสูงที่สุด เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดตั้งต้นและกรอบทิศทางของการดำเนินงานด้านวิชาการทั้งหมด อีกทั้งยังเกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ การประเมินคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้โรงเรียนพระปริยัติธรรมให้ความสำคัญกับมิตินี้เป็นพิเศษ ขณะที่ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้รับความสำคัญน้อยที่สุด อันเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร งบประมาณ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี และความพร้อมของบุคลากรผู้สอน ซึ่งยังคงใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม รวมถึงบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดเนื้อหาศาสนาและการเรียนรู้เชิงคลาสสิกมากกว่าการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย

ของ พระภิกษุ อุ่นเรือน ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร ข้อที่มีระดับการปฏิบัติงานสูงสุด ได้แก่ งานบริหารวิชาการ ด้านการวางแผน (plan) คือ การจัดทำแผนการสอน 2) ปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยปัญหาการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานที่มีค่าเฉลี่ยของปัญหาสูงสุด ได้แก่ งานบริหารงบประมาณ ด้านการตรวจสอบ (check) คือ การรายงานผลการประเมินและตรวจสอบการบริหารงานงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ 3) แนวทางการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร แบ่งเป็น 4 ข้อ ได้แก่ 1) งานบริหารวิชาการ คือ ส่งเสริมการปฏิบัติงานและความร่วมมือในการทำงานเป็นหมู่คณะในการวางแผนการบริหารงานวิชาการโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ 2) งานบริหารงบประมาณ คือ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณซึ่งระบุแผนงาน/โครงการ แผนการตรวจสอบ ระยะเวลาในการจัดส่งรายงานและติดตามการใช้เงินงบประมาณของโรงเรียน 3) งานบริหารบุคคล คือ กำหนดแนวทางและรายละเอียดการให้รางวัล การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนขึ้นเงินเดือน การประเมินผล การปฏิบัติงาน ค่าตอบแทน และการจูงใจ 4) งานบริหารทั่วไป คือ ส่งเสริมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การประชาสัมพันธ์การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่อง (พระภิกษุ อุ่นเรือน, 2566) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรโสภา หลังปุเต๊ะ ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมาคือ ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพในและมาตรฐาน การศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (นูรโสภา หลังปุเต๊ะ, 2565) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ตึกสันหิยะ ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลการศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านหลักสูตรและการบริหารหลักสูตร (นิตยา ตึกสันหิยะ, 2567)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำการวางแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ด้วยการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และกลยุทธ์อย่างชัดเจน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู นิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และใช้ผลประเมินมาปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน
2. สำนักงานเขต ควรส่งเสริมสนับสนุนการให้ความสำคัญกับการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ประสานงานกันในระหว่างแต่ละฝ่ายภายในโรงเรียน ที่สะดวก และเอื้อต่อการพัฒนามากขึ้นทั้งระบบ เพื่อให้บุคลากรฝึกจิตตนให้แข็งแกร่งมั่นคงสามารถสอนผู้เรียนให้แก้ปัญหาส่วนตนและส่วนรวมต่อไปได้
3. สำนักงานการศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีการวางแผนงานด้านวิชาการ กลยุทธ์ แนวทางวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้เพื่อให้เชื่อมโยงทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุค AI
4. หน่วยงานหรือองค์กรทางการศึกษาและผู้สนใจสามารถนำกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยบูรณาการธรรมะกับวิชาสามัญ ใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล ส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง และประเมินผลเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
2. ควรศึกษาการนิเทศทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตอื่น ๆ
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเขตอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ธัญยาภรณ์ สังข์เมือง (2565). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. ใน การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิตยา ตุกสันเทียะ. (2567). การบริหารงานวิชาการยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารการบริหารการศึกษา มจร. วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 4(2), 365-379.

- นุรไลลา หลังปุเต๊ะ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่ง
ยางแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- พระกฤษณะ อุ่นเรือน. (2566). แนวทางพัฒนาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
ธรรมในเขตอำเภอคลองขลุง จังหวัดกำแพงเพชร. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระครูสังฆกิจจานุรักษ์ (สิริเชษฐ์พงษ์). (2563). รูปแบบการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาวาสุเทพ ญาณเมธี. (2563). รูปแบบการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมตาม
หลักพุทธธรรม ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธ
ศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- ภาณุพงศ์ คงเชื้อจีน. (2567). ผลงานรายบุคคลเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อให้มีประสิทธิภาพ. ในการฝึกอบรมหลักสูตรนักรับบริหาร
ระดับสูง. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- วลยา ไตรญาณ. (2564). การศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ
ศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มที่ 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุ
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเจ้าพระยา.
- วีรดา กันทรพิทักษ์. (2567). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษา
เทศบาลเมืองสระบุรี. วารสารศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 4(1),
165-179
- สุชาดา คำพิรุณ. (2565). การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำราญ สมพงษ์. (2562). พระว.วชิรเมธี กว่าจะมาเป็น พระเมธีวชิโรดม. เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์
2565, จาก <https://url.in.th/gZLZu>
- เสมียนนารี. (2565). ย้อนดูการศึกษาจากมรดกเป็นโรงเรียน มีพระเป็นครู. เรียกใช้เมื่อ 17 ธันวาคม
2568, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_79135
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

ทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี*

THE DIRECTION OF THE POTENTIAL DEVELOPMENT COMMUNITY
OF CONFECTIONERY PRODUCTION INTO THE SUSTAINABLE TOURISM
IN PHETCHABURI PROVINCE

นันทภา ปัญญารัตน์*

Nantapa Panyarat*

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, ประเทศไทย

Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

*Corresponding author E-mail: nantapa.p@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรีโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณควบคู่กับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์กรในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี มีความสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การวางแผนโดยบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรม การประชาสัมพันธ์โครงการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยชุมชนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรวมถึงชุมชนมีส่วนร่วมในบริหารจัดการทรัพยากรและพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ขนมหวานของชุมชนได้
2. ทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ 1) การร่วมมือกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐและเอกชนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน 2) การร่วมมือกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐและเอกชน

ในการประชาสัมพันธ์และจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน และ 3) การส่งเสริมให้คนในชุมชนให้ความรู้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งผลิตขนมหวานที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างแพร่หลายและเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนาศักยภาพชุมชน, ผลิตขนมหวาน, แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ABSTRACT

The research titled “The direction of potential development community of confectionery production into the sustainable tourism in Phetchaburi Province” aims to study the direction of potential development community of confectionery production into the sustainable tourism in Phetchaburi Province. The research employed a combination of quantitative and qualitative methods. The qualitative research was collected through community leaders, community members, entrepreneurs, tourists, staff, and administrators within the Town municipality, Phetchaburi Province.

The result shows that:

1. The direction of potential development community of confectionery production into the sustainable tourism in Phetchaburi Province is considered highly significant overall, including integrated planning linked to activities, systematic public relations for tourism campaigns. The community was supported by the government agency and the private sector, while the community was involved in resource management and could develop the sweet products of the community further.

2. The direction of potential development community of confectionery production into the sustainable tourism in Phetchaburi Province is as follows: 1) collaboration among the community, the government agency, and the private sector in managing of making sweet products a tourist attraction of the community. 2) collaboration among the community, the government agency, and the private sector in public relations and creating a tourist navigation of the produced-sweet community. And 3) encouraging local people to provide knowledge to tourists to access the attraction of the produced-sweet area, the unique produced-sweet area of Phetchaburi Province, aiming for widespread recognition and sustainable tourism.

Keywords: Potential development community, Confectionery production, Sustainable Tourism

บทนำ

ประเทศไทยแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีดุลยภาพบนพื้นฐานความเป็นไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน สนับสนุนให้ภาคประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศในบริบทที่เหมาะสม โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระดับชุมชน โดยต้องมีการคำนึงถึงการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติรวมทั้ง ส่งเสริมสิทธิการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และส่งเสริมการตระหนักรู้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพที่มีความสมดุลและยั่งยืน ทั้งนี้ การเข้ามา มีส่วนร่วมของชุมชนและเครือข่ายภาคประชาชนเจ้าของพื้นที่จะช่วยเพิ่มเอกลักษณ์ และความเป็นไทยให้กับประสบการณ์ การท่องเที่ยว และเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ประชาชนอย่างแท้จริง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564)

จังหวัดเพชรบุรีมีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหาร ชุมชน ประชาชนมีความมั่นคงทางอาหารสูง วัฒนธรรมและอาหารการกินสามารถสร้างรายได้ สร้างงานอาชีพให้กับชุมชน ทั้งเป็นแหล่งรวมของขนมหวานพื้นเมืองนานาชนิดที่เป็นที่รู้จักกันมาช้านาน อาทิ ขนม หม้อแกง ฝอยทอง ทองหยอด ทองหยิบ เม็ดขนุน บ้าปิ่น ขนมชั้น ขนมขี้หนู และข้าวเกรียบงา เป็นต้น ซึ่งขนมหวานพื้นเมืองดังกล่าว ถือเป็นสินค้าบริโภคที่สำคัญที่ผลิตขึ้นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสืบทอดกันมาแต่บรรพบุรุษจนถึงปัจจุบันและเป็นสินค้าพื้นเมืองที่ขึ้นชื่อของเมืองเพชรบุรี (ณปภา หอมหวล และชนานุช เงินทอง, 2562) จังหวัดเพชรบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลาย เนื่องจากเป็นเมืองประวัติศาสตร์ มีชายหาดสวยงามเป็นที่รู้จักทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้โครงการพระราชดำริ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์การเป็นเมืองเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบและเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนในการศึกษาดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้มีประสบการณ์มีความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว และส่งเสริมศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสมัครใจเข้าร่วมให้ข้อมูลตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์กรในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี และกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (focus groups) จำนวน 10 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์กรในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว และความต้องการของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน หน่วยงานรัฐและเอกชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ ในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. การสนทนากลุ่มของตัวแทนผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์กรในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี เช่น การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน และทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน ในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานรัฐและเอกชนเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน เพื่อได้ทิศทางการพัฒนาพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 12 เดือน
2. การสนทนากลุ่ม ได้แก่ตัวแทนผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์กรในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ร่วมระดมสมองและร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ความคิดเห็นการพัฒนา ศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี จากตัวแทนผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่และผู้บริหารองค์กรในพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดเพชรบุรี ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยเป็นผู้มีประสบการณ์มีความรู้ด้านการบริหารจัดการท่องเที่ยว และส่งเสริมศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การบริหารจัดการ	Mean	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การวางแผนโดยบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรม/โครงการท่องเที่ยว อย่างเป็นระบบ	4.55	0.68	มากที่สุด
2. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญซึ่งเกิดจากการสนับสนุนจาก หน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน	4.27	1.10	มาก
3. มีแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมหวาน ช่องทางการจำหน่าย	4.09	0.94	มาก
4. ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ของ ชุมชน โดยมีชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและติดตามผล	4.00	1.09	มาก
ภาพรวม	4.22	0.95	มาก

จากตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22) โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นการวางแผนโดยบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรม/โครงการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงคือมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญซึ่งเกิดจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมหวาน ช่องทางการจำหน่าย และชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและติดตามผล อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม	Mean	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวานเพื่อประชาสัมพันธ์	4.55	0.68	มากที่สุด
2. คนในชุมชนร่วมกันวางแผนและช่วยกันทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มี ความทันสมัยและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล	4.55	0.68	มากที่สุด

การมีส่วนร่วม	Mean	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
3. การอบรมส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และคนในชุมชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	4.18	0.98	มาก
4. ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน	4.09	0.94	มาก
ภาพรวม	4.34	0.82	มาก

จากตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.34) โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวานเพื่อประชาสัมพันธ์ คนในชุมชนร่วมกันวางแผนและช่วยกันทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล อยู่ในระดับมากที่สุด การอบรมส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และคนในชุมชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความ ต้องการของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ความต้องการของชุมชน	Mean	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. การให้คำปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ขนมหวาน	4.53	0.71	มากที่สุด
2. การเรียนรู้ด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ขนมหวาน	4.53	0.71	มากที่สุด
3. การจัดอบรมโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญ การแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่ม	4.32	0.83	มาก
4. การศึกษาดูงานให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ขนมหวานของชุมชนได้	4.27	0.97	มาก
ภาพรวม	4.41	0.80	มาก

จากตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การให้คำปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ขนมหวาน และการเรียนรู้ด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ขนมหวานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดอบรมโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญ การแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่ม และการศึกษาดูงานให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ขนมหวานของชุมชนได้ อยู่ในระดับมาก

2. นำเสนอทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี

1) การร่วมมือกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐและเอกชนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวานในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยมีการประสานกับชุมชนในการบริหาร

จัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชนเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ การร่วมมือการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการที่สำคัญควรมีผู้ประสานงานในชุมชน เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนสามารถสนองตอบต่อการกระจายรายได้ และได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง การจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนให้ทุกภาคส่วนเข้ามารับฟังและเสนอความคิดเห็น ให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อาทิ อัตลักษณ์อาหารท้องถิ่น แหล่งผลิตขนมหวาน โดยมีการวางแผนดำเนินงานหาแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมหวาน ช่องทางการจำหน่าย มีกำหนดเวลาดำเนินงาน และให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน มีหน่วยงานภาครัฐมาช่วยในการปรึกษาแนะนำและสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการเติบโตของเศรษฐกิจชุมชนให้มีความยั่งยืน

2) การร่วมมือกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐ และเอกชนในการประชาสัมพันธ์และจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน การเตรียมการที่ดีในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความยั่งยืน เช่น มีผู้ประสานงานในชุมชน เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลอย่างทั่วถึง การพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรในองค์กรรัฐ เอกชน และสมาชิกในชุมชน การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน เทศกาลขนมหวาน รวมถึงการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์ของชุมชน โดยทางองค์กรรัฐ เอกชน และคนในชุมชนจะร่วมกันวางแผนและช่วยกันทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยประสานความร่วมมือ และด้านการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อที่สามารถให้ข้อมูล ข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง กิจกรรมในเส้นทางท่องเที่ยว ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ถึงความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวมากขึ้น

3) การส่งเสริมให้คนในชุมชนให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งผลิตขนมหวานที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ได้อย่างแพร่หลาย มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนที่มีเอกลักษณ์ที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตขนมหวานของจังหวัดเพชรบุรี รับคนภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ต่าง ๆ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นตรงกับการต้องการของชุมชนนั้นเพื่อช่วยพัฒนากลุ่มและเพิ่มพูนรายได้ ที่สำคัญไปกว่านั้นคือการอบรมส่งเสริมคนในชุมชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมชุมชนและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวรู้จักเอกลักษณ์ของชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตขนมหวานให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น รวมถึงการสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมกันดูแลและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่

ด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ขนมหวาน เรียนรู้ด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ขนมหวาน การจัดอบรมโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญ การแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่ม และการศึกษาดูงานให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ขนมหวานของชุมชนได้และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขนมหวานที่ยั่งยืนได้

อภิปรายผล

การศึกษาศึกษาทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี

1.1 การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นการวางแผนโดยบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรม โครงการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงคือมีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญซึ่งเกิดจากการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการมีส่วนร่วมในชุมชน อยู่ในระดับมาก มีแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ขนมหวาน ช่องทางการจำหน่าย และชุมชนมีบทบาทในบริหารจัดการทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยมีชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการและติดตามผล อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวต้องมีการวางแผน มีการประสานงานและได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ ชัยพิบูล ได้ทำการศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ชุมชนต้องการทำการสร้างรูปแบบและเลือกที่จะทำการบริหารจัดการเองโดยมีองค์กรภายนอกเป็นที่ปรึกษา ส่วนคณะกรรมการบริหารและการดำเนินงานการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม ฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาดฝ่ายการเงิน ฝ่ายประสานงานและการจัดเตรียมพาหนะสำหรับนักท่องเที่ยว ฝ่ายให้บริการนำเที่ยว ส่วนรูปแบบการจัดเก็บและการจัดสรรผลประโยชน์ในอนาคตให้คณะกรรมการบริหารและการดำเนินงานการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม รวมถึงชุมชนต้องการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการของคณะกรรมการทุกระดับเพื่อความโปร่งใส ในการบริหารและการดำเนินการ (สมเกียรติ ชัยพิบูล, 2550)

1.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวานเพื่อประชาสัมพันธ์คนในชุมชนร่วมกันวางแผนและช่วยกันทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล อยู่ในระดับมากที่สุด การอบรมส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และคนในชุมชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว คนในชุมชนร่วมกันวางแผน ดำเนินการร่วมกันในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว ที่ได้ศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ระบุว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตั้งแต่แรกเริ่มดำเนินการ ประชุม วางแผน และการจัดการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพภายใต้การดำเนินงานของชุมชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ซึ่งนับเป็นการกระจายการบริหารจัดการสู่ชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เล็งเห็นคุณค่า และร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวของท้องถิ่นเอาไว้ เป็นการสร้างความมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น (วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว, 2551)

1.3 ความต้องการของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า การให้คำปรึกษาด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ขนมหวาน และการเรียนรู้ด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ขนมหวานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดอบรม โดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ การแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่มและการศึกษาดูงานให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ขนมหวานของชุมชนได้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของความต้องการของชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ของชุมชน และให้ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณนิมล ภู่นาค ที่ได้ศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา ด้านเศรษฐกิจพบว่า ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านสังคมและวัฒนธรรมพบว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวเพื่อตระหนักให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ข้อเสนอแนะ ได้แก่ การรักษาอัตลักษณ์ชุมชน การรักษาสีแวดล้อม การเพิ่มมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ การวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนระยะยาวและส่งเสริมการมีส่วนร่วมชุมชน (วรณนิมล ภู่นาค, 2558)

2. นำเสนอทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในจังหวัดเพชรบุรี

2.1 การร่วมมือกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐและเอกชนด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวานในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยมีการประสานกับชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานของรัฐ และเอกชนเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ การร่วมมือการสร้างเครือข่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืน และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับ ในการบริหารจัดการที่สำคัญควรมีผู้ประสานงานในชุมชน เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการพัฒนาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาได้ด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนสามารถสนองตอบต่อการกระจายรายได้ และได้รับการพัฒนาอย่างทั่วถึง การจัดกิจกรรมโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนให้ทุกภาคส่วนเข้ามารับฟังและเสนอความคิดเห็น ให้เห็นถึงความสำคัญของการ

พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ พจนา สวนศรี ที่ระบุว่า หลักการท่องเที่ยวชุมชนการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์จากชุมชนควรให้ชุมชนรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชมรมหรือองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อเป็นกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมด และดำเนินการกำหนดทิศทาง นโยบาย การบริหารการจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามของสมาชิกในชุมชนร่วมกัน (พจนา สวนศรี, 2546) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธเนศ ศรีสถิต และคณะ ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานเชิงนิเวศวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ตำบลพระธาตุ อำเภอนาตุญ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า แนวทางการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญอยู่ 2 ประการคือ การดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม โดยกลุ่มผู้นำชุมชนและชาวบ้านจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และส่วนขั้นตอนอนุมัติและการดำเนินโครงการด้านท่องเที่ยว โดยให้ยึดหลักและปฏิบัติตามโครงสร้างการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมองค์การบริหารส่วนตำบล พระธาตุและชุมชนตำบลพระธาตุศักยภาพของชุมชน (ธเนศ ศรีสถิต และคณะ, 2556)

2) การร่วมมือกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐและเอกชนในการประชาสัมพันธ์และจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน การเตรียมการที่ดีในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวตามปรัชญาของเศรษฐกิจให้มีความยั่งยืน เช่น มีผู้ประสานงานในชุมชน เพื่อการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลอย่างทั่วถึง การพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรในองค์กรรัฐ เอกชน และสมาชิกในชุมชน การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนผลิตขนมหวาน เทศกาลขนมหวาน รวมถึงการจัดงานประเพณีต่าง ๆ ที่เป็นสัญลักษณ์ของชุมชน โดยทางองค์กรรัฐ เอกชน และคนในชุมชนจะร่วมกันวางแผนและช่วยกันทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความทันสมัยและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายจากหน่วยงานภายนอกมาช่วยประสานความร่วมมือ และด้านการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อที่สามารถให้ข้อมูล ชาวสารแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง กิจกรรมในเส้นทางท่องเที่ยว ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ถึงความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้เป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการในการเข้าถึง สิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว และประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการท่องเที่ยวชุมชนและทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนควรมีการวางแผนพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวโดยนำเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมาจัดการในเชิงเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว สร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวชุมชนระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สนับสนุนและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวให้กับชุมชน (กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี ที่ได้ศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดน และบ้านโดนป่าหน้น อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล พบว่า แนวทางในการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่คำนึงถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยวและความต้องการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของทั้งสองชุมชน เน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายคือกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงานและจัดทำคู่มือแผ่นพับ ใบปลิว และพัฒนาเว็บไซต์ สำหรับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว (ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี, 2556) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิรินทิพย์ พันธัมฉะวาท ที่ได้ศึกษาการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม ผลจากการศึกษาพบว่า ควรมีการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ควรร่วมมือกันวางแผนหารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว นอกจากจะต้องรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้แล้ว ยังควรพัฒนาทักษะการสื่อสารด้วยภาษาสากลเพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรพัฒนาความสะอาดของอาคารสถานที่ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ขณะอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน และจะต้องช่วยกันดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์หรือระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน (สิรินทิพย์ พันธัมฉะวาท, 2552)

3) การส่งเสริมให้คนในชุมชนให้ความรู้นักท่องเที่ยวเข้าถึงแหล่งผลิตขนมหวานที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี ได้อย่างแพร่หลาย มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนที่มีเอกลักษณ์ที่มีชื่อเสียงด้านการผลิตขนมหวานของจังหวัดเพชรบุรี รับคนภายนอกเข้ามาศึกษาดูงาน เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว ให้ความช่วยเหลือในด้านความรู้ต่าง ๆ โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นตรงกับความต้องการของชุมชนนั้นเพื่อช่วยพัฒนากลุ่มและเพิ่มพูนรายได้ ที่สำคัญไปกว่านั้นคือการอบรมส่งเสริมคนในชุมชนเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพานักท่องเที่ยวเยี่ยมชมชุมชนและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวรู้จักเอกลักษณ์ของชุมชนที่เป็นแหล่งผลิตขนมหวานให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น รวมถึงการสนับสนุนให้คนในชุมชนร่วมกันดูแลและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวอย่างเต็มที่ด้านการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ขนมหวาน เรียนรู้ด้านการจัดการผลิตภัณฑ์ขนมหวาน การจัดอบรมโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญ การแลกเปลี่ยนความรู้ในกลุ่ม และการศึกษาดูงานให้สมาชิกในกลุ่มมีการพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ ขนมหวานของชุมชนได้และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนที่ยั่งยืนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ ชัยพิบูล ที่ได้ศึกษาการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนนครชุมต้องการเน้นไปที่การพัฒนาเยาวชนให้เป็นยุวมัคคุเทศก์ นำนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมหมู่บ้าน โดยการจัดอบรมและให้ความรู้ในเรื่องประวัติศาสตร์ของชุมชน ประวัติสถานที่ท่องเที่ยว ความสำคัญและความเป็นมาของงานประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ความเชื่อ งานหัตถกรรม รวมทั้งวิธีการนำเสนอและการสร้างความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยว (สมเกียรติ ชัยพิบูล, 2550) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ ที่ได้ศึกษาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ศึกษากรณี ตลาดน้ำอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ชุมชนมีการปรับตัวเรื่องรองรับการท่องเที่ยว

มีอาชีพใหม่ ๆ เกิดขึ้น มีการฟื้นฟู และรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม มีการเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตจากการผลิตเพื่อยังชีพมาสู่การผลิตเพื่อการค้าและกำไรมากขึ้น แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวจึงควรจัดให้เป็นระบบโดยใช้หลักการประชุมร่วมกันเชิงพหุภาคี เพื่อให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับชุมชน (วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ, 2550)

สรุป

ทิศทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในจังหวัดเพชรบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวของการบริหารจัดการเทศบาลเมืองเพชรบุรี มีนโยบายในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นฐานการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน มีฐานการพัฒนาจากแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สิ่งที่สำคัญที่ควรคำนึงและมีความสำคัญคือ เอกลักษณ์ของชุมชนเป็นแหล่งการผลิตและส่งออกขนมหวานที่มีชื่อเสียง ดังนั้นองค์กรรัฐและเอกชน มีการประสานกับชุมชนในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เช่น การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันระหว่างชุมชน องค์กรรัฐและเอกชน การเปิดพื้นที่ในการศึกษาดูงาน การสร้างเครือข่ายในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อความยั่งยืน มีแหล่งท่องเที่ยวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่เกิดความยั่งยืนได้นั้น สมาชิกชุมชนร่วมช่วยกันกำหนดทิศทางร่วมกันกับนโยบายการบริหารจัดการของหน่วยงานรัฐและเอกชน เพื่อการขยายฐานเศรษฐกิจชุมชนและการที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพที่มีชื่อเสียงอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มีการติดตามโครงการวิจัยพัฒนาศักยภาพชุมชนผลิตขนมหวานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนได้ประโยชน์เป็นชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป
2. มีการนำเครือข่ายมหาวิทยาลัย หน่วยงานภาครัฐ เอกชน เข้ามีส่วนร่วมและสนับสนุนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน
3. มีการใช้นวัตกรรมเพื่อการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
4. ควรส่งเสริมการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาโครงการวิจัยต่อยอดจากโครงการเดิมเพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืน
2. ควรทำวิจัยส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนด้านอื่น ๆ ด้วยเพื่อให้เป็นพื้นที่เปิดกว้างสร้างรายได้ชุมชน และส่งเสริมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น

3. การดำเนินงานวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชนมหวานอาจจะเป็นพื้นที่จำกัดและอาจจะต้องมีการศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชนมหวานร่วมกันกับชุมชนใกล้เคียงที่มีจุดเด่นทางการท่องเที่ยวเกิดการพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนอุดหนุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย. (2554). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณปภา หอมหวล และชนานุช เงินทอง. (2562). การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ชนมหวานพื้นเมืองให้เป็นแหล่งเรียนรู้และส่งเสริมเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิจัยและพัฒนาโลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(3), 32-41.
- ธเนศ ศรีสถิต และคณะ. (2556). โครงการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวบนฐานเชิงนิเวศวัฒนธรรมในเขตพื้นที่ตำบลพระธาตุ อำเภอนาคู จังหวัดมหาสารคาม: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.
- ปาริฉัตร สิงห์ศักดิ์ตระกูล และพัชรินทร์ เสริมการดี. (2556). การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนบ้านทุ่งมะปราง อำเภอกวนโดนและบ้านโดนพานัน อำเภอกวนกาหลง จังหวัดสตูล. วารสารสุทธิปริทัศน์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 27(83), 97-113.
- พจนา สวนศรี. (2546). คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- วรรณวิมล ภู่นาค. (2558). การศึกษาศักยภาพชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนกรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 26(1), 63-74.
- วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว. (2551). การศึกษาเพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในอำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2549). แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวา อำเภอม้าพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.

- สมเกียรติ ชัยพิบูล. (2550). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สิรินทิพย์ พันธุ์ขวาท.(2552). การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม จังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการ
ของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน*

AN ACADEMIC MANAGEMENT MODEL DEVELOPMENT
OF WAT PRANG SCHOOL, PUA DISTRICT, NAN PROVINCE

พระสมุห์กฤษฎียากร วงษา*, ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์

Phrasamu Krittiyakorn Wongsas*, Chatchai Sirikulapan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University Lanna Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: Kittitykorn2021@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการของบุคลากรของโรงเรียนวัดปรางค์ 2) สร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการ 4) ประเมินผลรูปแบบการบริหารงานวิชาการ กลุ่มทดลองคือ ครูและนักเรียนโรงเรียนวัดปรางค์ จำนวน 35 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามดัชนีวัดความต้องการจำเป็น PNI 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วย Delphi Technique 3) แบบประเมินก่อนและหลังการใช้รูปแบบฯ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจของครูและนักเรียน สถิติที่ใช้ Pair Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการ จากการศึกษาความต้องการค่าสูงสุดคือ ด้านเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพค่า (PNI)=0.645 แสดงว่าครูต้องการที่จะพัฒนาเทคนิควิธีการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย Delphi Technique ผลการวิเคราะห์ค่า IQR = 0 ทุกข้อแสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติและยืนยันว่ารูปแบบมีความถูกต้อง

3. ทดลองใช้รูปแบบ ครูจำนวน 16 คน และนักเรียนจำนวน 19 คน รวม 35 คน โดยมีการทดสอบก่อนและหลัง ผลการทดลองความคิดเห็นต่อรูปแบบในภาพรวมของครู ($\bar{X}$ =4.74 p-value .01 ผลการทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบในภาพรวมของนักเรียน ($\bar{X}$ =3.58, p-value .01 แสดงว่ารูปแบบมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่.01

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารครู อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.64) และความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.63)

คำสำคัญ: การพัฒนารูปแบบ, การบริหารงานวิชาการ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) study the conditions and needs of personnel at Wat Prang School; 2) create an academic management model to improve academic achievement; 3) test the academic management model; and 4) evaluate the effectiveness of the academic management model. The experimental group consisted of 35 teachers and students from Wat Prang School. The research instruments included: 1) a Needs Assessment Index (PNI) questionnaire; 2) an expert opinion questionnaire using the Delphi Technique; 3) a pre- and post-implementation evaluation form for the model; and 4) a teacher and student satisfaction questionnaire. The statistical test used was a paired sample t-test.

The research findings revealed:

1. Regarding the academic management conditions, the highest need identified was for diverse teaching techniques to develop students to their full potential (PNI = 0.645), indicating a desire among teachers to improve teaching techniques for student development.

2. Developing an academic management model to improve academic achievement using the Delphi Technique showed an IQR value of 0 for all items, indicating a consensus among experts. and confirmed that the model was correct.

3. The model was tested on 16 teachers and 19 students, totaling 35 people, with pre-and post-tests. The results of the experiment showed that the teachers' overall opinion of the model ($\bar{X}$ =4.74), p-value .01, and the results of the experiment showed that the students' overall effectiveness of the model ($\bar{X}$ =3.58), p-value .01, indicating that the model was effective and could improve academic achievement, with statistical significance at .01.

4. The evaluation results showed that the satisfaction of administrators and teachers was at the highest level ($\bar{X}=4.64$), and the satisfaction of students after using the model was also at the highest level ($\bar{X}=4.63$).

Keywords: Model development, Academic administration, Buddhist studies achievement

บทนำ

ในโบราณราชประเพณี สถาบันพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาของชาติมาโดยตลอด ซึ่งคณะสงฆ์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมอันเป็นส่วนเฉพาะของการศึกษาของคณะสงฆ์ควบคู่กันไปกับการศึกษาวิชาสามัญดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยดีจากภาครัฐ และสามารถบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์และของชาติได้เป็นอย่างดี ในมาตรา 16 ให้วัดมีสิทธิจัดตั้งสถานศึกษาพระปริยัติธรรมได้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด สถานศึกษาพระปริยัติธรรมที่วัดจัดตั้งขึ้นตามวรรคหนึ่ง ให้จัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในมาตรา 5 และต้องคำนึงถึง 1) การให้การศึกษาวិชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อความเป็นเลิศที่เปี่ยมด้วยปัญญา พุทธธรรม 2) การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจในคุณค่าแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 3) การผลิตผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาสำนึกในความเป็นคนไทยมีความรักและผูกพันต่อท้องถิ่น 4) มาตรฐานการศึกษาของชาติและวิธีการดำเนินงานของการจัดการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562, 2562) รวมทั้งการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่ยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา เช่น โรงเรียนพระปริยัติธรรมที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกำกับดูแล (ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ, 2560)

โรงเรียนวัดปรังค์ ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่ด้อยโอกาส ทางการศึกษาและขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกับนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น ๆ แต่ในการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม ขาดความพร้อมในทุกด้าน เช่น ด้านคุณภาพบุคลากรครูผู้สอนที่ไม่ครบชั้นสื่อการเรียนการสอนและงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการบริหารให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สังกัดในหน่วยงานอื่น โดยเฉพาะผลจากการประเมินรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนวัดปรังค์ (SAR) ย้อนหลังสามปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564-2566 จำนวน 3 เล่ม รายงานผลการประเมินภายนอก (สมศ.) ของโรงเรียนวัดปรังค์ ประจำปี 2566 และผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-net) และการทดสอบ (B-net) ของโรงเรียนวัดปรังค์ ปีการศึกษา 2563-2565 ที่ไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ที่จะยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

โดยเฉพาะวิชาพระพุทธศาสนา เนื่องจากโรงเรียนวัดปรังค์ ตำบลปัว อำเภอปัว จังหวัดน่าน เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมดังนั้นผลการประเมิน B-net หรือ Buddhism National Educational Test คือการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพระพุทธศาสนา จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผลการสอบด้าน B-net จะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานที่จะสะท้อนความเป็นผู้ที่มีความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ หากไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะเกิดความเสียหาย ความไม่น่าเชื่อถือด้านคุณธรรมและจริยธรรมต่อสังคมและชุมชนในด้านการสร้างผู้เรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมกับเพศบรรพชิต

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ด้วยการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดปรังค์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของบุคลากรของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน
4. เพื่อประเมินผลรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา R & D และการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ดำเนินการทดลองแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัยดังต่อไปนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาโดยใช้การศึกษาเอกสารและผลการประเมินตนเอง (SAR) โดยได้จัดทำแบบสอบถามความต้องการและจัดลำดับความต้องการในการพัฒนาโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน โดยใช้สูตรดัชนีวัดความต้องการจำเป็น (PNI) Modified Priority Needs Index (สุมิล ว่องวานิช, 2550) ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการที่จะพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของคณะครูและบุคลากรของโรงเรียน จากนั้นนำเครื่องมือหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหาส่งให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบหาค่า IOC (พิศิษฐ์ ตัณทวนิช และพนา จินดาศรี, 2561) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ยอมรับได้คือ ค่าเฉลี่ย 0.66-1.00 นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปหาค่าความเชื่อมั่น ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach,

Lee J., 1990) และยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) กระบวนการวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการทำนายที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในเกือบทุกวงการไม่ว่าด้านธุรกิจ การเมือง การทหาร เศรษฐกิจ การสาธารณสุข การศึกษา และงานวิจัยเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และหาฉันทามติในเรื่องที่ยังไม่มีข้อมูลที่แท้จริง เป็นการระดมความคิดเห็น และการตัดสินใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแบบไม่เปิดเผยรายชื่อ โดยมีการทำซ้ำ 2-3 รอบ ไม่ควรเกิน 4 รอบ (Von der Gracht, 2012) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญนั้นจะเป็นที่ผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะ จึงมีความตรงสูง โดยไม่ทราบว่ามีใครบ้างที่มีส่วนออกความคิดเห็นมีการป้อนข้อมูลย้อนกลับแบบควบคุมกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้แสดงความคิดเห็น โดยไม่มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงของผู้แสดงความคิดเห็น รวมถึงมีการใช้เครื่องมือทางสถิติในวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เหมือนกับการระดมสมองหรือการประชุมกลุ่มแบบอื่น ๆ เป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบ (Dalkey and Helmer, 1963) โดยกำหนดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 21 ท่านตอบแบบสอบถาม 3 รอบ รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ คือ 1) อาจารย์มหาวิทยาลัย 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมระดับชำนาญการพิเศษ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิชาสังคมและมีประสบการณ์สอน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 14 คน รวม 21 คน เป็นผู้ตอบคำถาม โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามคำถามปลายเปิดรอบที่ 1 ด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Google Form) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตอบกลับมาแล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา และจัดทำแบบสอบถามแบบ Rating Scale เพื่อสอบถามในรอบที่ 2 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ Medium (ค่ามัธยฐาน) IQR (Inter Quartiles) หากมีข้อคำถามที่ยังไม่เป็นฉันทามติ IQR (Inter Quartiles) .00- .50 จากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด ผู้วิจัยจึงจะส่งแบบสอบถามไปในรอบที่ 3 สำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นแตกต่างเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความคิดเห็นแตกต่างได้แก้ไขคำตอบหรือยืนยันคำตอบ หากยืนยันคำตอบเดิมต้องแสดงเหตุผลในการยืนยันคำตอบของตนเอง และวิเคราะห์เพื่อยืนยันรูปแบบรวมทั้งดำเนินการทดลองรูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน วิเคราะห์ผลการทดลองเพื่อทดสอบประสิทธิภาพและสรุปผลการทดลองรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่านด้วยสถิติ Paired-Sample T Test (Ferguson, G.A., 1976)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานวิชาการโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ความต้องการที่จะพัฒนาของบุคลากรอันดับที่ 1 คือการใช้รูปแบบเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ รองลงมาคือมีการและเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมในการทำงาน ร่วมกันอยู่เสมอ มีการประเมินการใช้สื่อวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ใช้สื่อวัฒนธรรมในการ จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนานวัตกรรมและ นำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนส่งเสริมการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ด้านนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ นำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ

ดังนั้น จากการศึกษาความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน สิ่งที่ครูต้องการพัฒนาคือการบริหารงานวิชาการคือด้านใช้รูปแบบเทคนิค วิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพมีค่าคะแนนสูงสุด

2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา พระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ค่าสถิติวิเคราะห์ภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ IQR (Inter Quartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) ในทุกข้อคำถามและยืนยันว่าโมเดลหรือ รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีความถูกต้อง ในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้

3. การทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน โดยใช้แบบแผน การวิจัย One Group Pretest-posttest Design

3.1 ในภาพรวมคะแนนทดสอบความคิดเห็นของครูที่ประเมินรูปแบบมีสี่ด้าน 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการบริหารนวัตกรรม 3) ด้านองค์ประกอบของชุมชนแห่งการ เรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) 4) ด้านวงจรคุณภาพ PDCA ในภาพรวมคะแนนก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =2.79, S.D.=1.83) ภาพรวมคะแนน ทดสอบหลังการทดลองอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.74, S.D.=0.42) ผลต่างของค่าเฉลี่ย $t=13.383$, $p\text{-value} .000$

3.2 ผลการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบด้วยการสอบ B-net ก่อนการทดลอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.07, S.D.=0.70) ภาพรวมคะแนนทดสอบหลังการทดลองอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}$ =3.76, S.D.=0.45) ผลต่างของค่าเฉลี่ย $t=3.952$, $p\text{-value} .000$ แสดงว่า หลังการใช้รูปแบบ การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. ผลการประเมินความพึงพอใจ พบว่าหลังการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ระดับความพึงพอใจของครูต่อการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่านมีค่าคะแนน ($\bar{X}$ =3.58, S.D.=0.48) อยู่ในระดับมากและการประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียน มีค่าคะแนน ($\bar{X}$ =4.64, S.D.=0.48) อยู่ในระดับมากแสดงว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น จึงขอนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

ข้อที่ 1 ปัญหาความต้องการที่จะพัฒนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน จะเห็นได้ว่าความต้องการที่จะพัฒนาของบุคลากรจากการศึกษาด้วยดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI) อันดับที่ 1 คือการใช้รูปแบบเทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ รองลงมาคือมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมในการทำงานร่วมกันอยู่เสมอ มีการประเมินการใช้สื่อวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ใช้สื่อวัฒนธรรมในการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายและเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนานวัตกรรมและนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ มีการสนับสนุนส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากผลการศึกษาสภาพจะเห็นว่า ความต้องการด้านการพัฒนาด้านการเรียนการสอนจะมีค่าคะแนนสูง และด้านการสร้างสื่อวัฒนธรรม จะมีค่าคะแนนรองลงมาจะเป็นการสร้างสื่อ และการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อศึกษาหาวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนตรงกับหลักการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เป็นเครื่องมือสำหรับให้ครูรวมตัวกันเป็นชุมชน (Community) ทำหน้าที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในระดับปฏิบัติการเรียนรู้ เป็นการปฏิรูปที่เกิดจากภายใน คือ ครูรวมกันดำเนินการเพื่อให้การปฏิบัติการเรียนรู้ ดำเนินคู่ขนานและเสริมแรงกัน ทั้งจากภายในและจากภายนอกสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีป วงศ์ชาติกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับปานกลาง และความต้องการ อยู่ในระดับมาก รูปแบบชุมชนแห่งการ

เรียนรู้มี 5 องค์ประกอบและความเป็นไปได้สูงสุดในระดับมากที่สุด ส่วนความถูกต้องและความเป็นไปได้ของคู่มือการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการทดลองใช้รูปแบบก่อนการอบรมอยู่ในระดับมาก และหลังการอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมาก และความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด (ทวีป วงศ์ชาลีกุล, 2566)

ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของการวิจัยเพื่อยืนยันรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technic) ค่าสถิติวิเคราะห์ภาพรวมค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ IQR (Inter Quartile Range) มีค่าเท่ากับ 0 ทุกข้อ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นที่เป็นฉันทามติ (Consensus) และยืนยันว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน มีความถูกต้องในด้านหลักการ แนวคิด ทฤษฎีสามารถนำไปใช้ในการทดลองได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรวัฒน์ โนจา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักนวัตกรรม PLC ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรนำกระบวนการวิจัย มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน สร้างความร่วมมือ มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญโดยการสนทนากลุ่ม มี 4 ขั้นตอน คือ Plan-Do-Check-Act และ SC-Model ประกอบด้วย การสนับสนุนและการเป็นผู้นำร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันและการประยุกต์ใช้ความรู้ ใช้หลักนวัตกรรม PLC สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3) การทดลองรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักนวัตกรรม PLC ได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ในการดำเนินกิจกรรมของฝ่ายบริหารงานวิชาการในช่วงเดือนกันยายน 2565 4) ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยใช้หลักนวัตกรรม PLC พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการทำงานร่วมกัน และด้านการสื่อสาร หลังใช้รูปแบบมีผลการเรียนสูงกว่าก่อนใช้รูปแบบและประเมินความพึงพอใจของครูโดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด (วีรวัฒน์ โนจา, 2567)

ข้อที่ 3 นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1. ครูผู้สอนนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการมาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการทดลองด้านประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารงานวิชาการด้วยการวิเคราะห์ประสิทธิภาพก่อนการใช้และหลังการใช้รูปแบบครูมีความคิดเห็นคะแนนก่อนการใช้รูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง หลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด จากการทดลองใช้ความคิดเห็นก่อนการใช้รูปแบบของครู อยู่ในระดับ

ปานกลางแต่หลังการใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด และมีนัยสำคัญทางสถิติ ครูมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิสระ ดีครัน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนพพระ-วualey-รวมไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียน พพระ-วualey-รวมไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่าโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการส่งเสริมพบว่า มีปัญหาด้านวิสัยทัศน์ร่วมกันมากที่สุด รองลงมาคือด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ด้านร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือด้านชุมชนกัลยาณมิตร และด้านภาวะผู้นำตามลำดับแนวทางการส่งเสริม พบว่าด้านวิสัยทัศน์ร่วมกันคือผู้บริหารควรจัดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ด้านร่วมแรง ร่วมใจ และร่วมมือ คือผู้บริหารควรมีการสื่อสารและทำความเข้าใจกับครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านภาวะผู้นำ คือผู้บริหารควรจัดให้มีการส่งเสริมศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ด้านชุมชนกัลยาณมิตร คือผู้บริหารควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ คือผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนา และศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (อิสระ ดีครัน, 2564)

2. นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการมาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อทดสอบประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยวัดจากผลการทดสอบ B-net ก่อนการสอบอยู่ในระดับปานกลาง หลังการสอบอยู่ในระดับมาก แสดงว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผลการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา มงคลนาม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติในการใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในการพัฒนาครูของข้าราชการครู ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติในการใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ในการพัฒนาครู ของข้าราชการครูเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อทัศนคติต่อการใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ในการพัฒนาครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน ปัจจัยด้านบรรยากาศองค์กร และปัจจัยด้านความสุขในการทำงานตามลำดับ (พนิดา มงคลนาม, 2565)

ข้อที่ 4 ผลการทดลอง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน ด้านความพึงพอใจของผู้บริหารและครู ในการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน ในภาพรวม ผู้บริหารและครู มีความพึงพอใจ

ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดสองข้อ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการมีความสมบูรณ์ในเนื้อหาสาระถูกต้องตามหลักวิชาการ ด้านการบริหารงานวิชาการมีจุดเด่นน่าสนใจ ใช้ง่าย สะดวก ลงทุนน้อย ความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการบริหารงานวิชาการมีความแปลกใหม่ ความพึงพอใจหลังใช้รูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศรี จุฑมี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษาสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านลำดับสูงสุด ได้แก่ วิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ทีมงานร่วมแรงร่วมใจ หรือร่วมมือร่วมพลังอยู่ในระดับมาก ชุมชนกัลยาณมิตรอยู่ในระดับมาก การสร้างบรรทัดฐานและค่านิยมร่วมกันอยู่ในระดับมาก ร่วมเป็นผู้นำอยู่ในระดับมาก การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพอยู่ในระดับมาก และรายด้านลำดับต่ำสุด ได้แก่ โครงสร้างสนับสนุนชุมชนอยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่าส่วนที่ 1 ขั้นเตรียมการเป็นข้อมูลพื้นฐานอธิบายถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้เนื้อหาสาระหรือกิจกรรมการเรียนรู้ประเภทเครือข่ายการเรียนรู้กำหนดไว้ 3 ประเภท คือ (1) ปัจเจกบุคคล (2) กลุ่มบุคคล และ (3) หน่วยงานหรือองค์กรกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมเรียนรู้ส่วนที่ 2 ขั้นการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ประกอบด้วยการเรียนรู้ 5 ขั้น (1) ขั้นรวมคนรวมพลัง (2) ขั้นร่วมคิดร่วมวางแผน (3) ขั้นร่วมทำร่วมดำเนินการ (4) ขั้นร่วมสรุปเป็นบทเรียน และ (5) ขั้นร่วมรับผลการกระทำ 3) ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่าโรงเรียนบ้านทับกระดาศ มีการวางแผนก่อนการทดลองใช้รูปแบบเพื่อเตรียมความพร้อมของโรงเรียน และโรงเรียนบ้านหนองปลากระดี ปฏิบัติกิจกรรมเป็นระบบเพราะคณะครูได้ศึกษาคู่มีการใช้รูปแบบมีการร่วมประชุม ระดมความคิด การจัดกิจกรรมได้รับการตอบรับที่ดีจากชุมชนผู้ปกครอง และเต็มใจให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะกิจกรรมการนิเทศงานในส่วนของการแลกเปลี่ยนกันนิเทศผู้เรียนได้รับความรู้และสนใจ กิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างดีและเปรียบเทียบสภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อนการ ทดลองใช้รูปแบบ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และประเมินรูปแบบ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านลำดับ สูงสุดได้แก่ ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และรายด้านลำดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก (ประภาศรี จุฑมี, 2565)

จากผลการทดลอง รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรารงค์ อำเภอปัว จังหวัดน่าน ด้านความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมนักเรียน มีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดมี 2 ข้อ 1) นักเรียน

มีทักษะด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและเจตคติที่ดีจากการจัดประสบการณ์เรียนรู้จากการจัดกิจกรรม PLC ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม 2) เด็กสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ได้อย่างมีความสุข รองลงมาคือ 2 ด้านเช่นกันคือ 1) นักเรียนมีความสนใจร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้จากการจัดประชุมกลุ่ม PLC ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม 2) นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการจัดประชุมกลุ่ม PLC ของครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม สรุปได้ว่า ความพึงพอใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ในภาพรวมหลังการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับมากที่สุด ตอบสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตนิพัทธ์ ยางกลาง ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูผู้สอน โรงเรียนต้นแบบทูลุปลูกปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายุตรธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรม PLC ที่ส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมครูผู้สอนมี 5 กิจกรรม ได้แก่ (1) กิจกรรมตั้งคำถามเชิงนวัตกรรม (Innovation Inquiry) (2) กิจกรรมทดลอง-สะท้อน (Prototype & Reflection) (3) กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) (4) กิจกรรมเสริมวิสัยทัศน์และแรงบันดาลใจ (Vision & Inspiration) และ (5) กิจกรรมบันทึกและวัดพัฒนา (Track & Showcase) (เจตนิพัทธ์ ยางกลาง, 2568)

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการด้วยการจัดกิจกรรม 1) การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ 2) ร่วมกันในการแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) การส่งเสริมให้ครูมีบทบาทในการจัดชุมชนแห่งการเรียนรู้ Professional Learning Community (PLC) 4) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่และวงจรคุณภาพ (Deming, PDCA) สรุปได้ว่าองค์ความรู้จากการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรังค์ มีประสิทธิภาพคือสามารถพัฒนาทักษะด้านการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ มีสมรรถนะตามเป้าหมาย และผู้เรียนมีพัฒนาการบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรสถานศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาของโรงเรียนวัดปรางค์ อำเภอบัว จังหวัดน่าน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับรายวิชาหรือสาระอื่นในโรงเรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ควรนำการศึกษาครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของทางโรงเรียนต่อไปเพราะจะทำให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาครบรอบด้าน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีบริบทแตกต่างกัน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและใช้เทคนิควิธีการสอนที่แตกต่างหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- เจตนิพัทธ์ ยางกลาง. (2568). การพัฒนากิจกรรมชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูผู้สอน โรงเรียนต้นแบบทรูปลูกปัญญา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 15(3), 191-202.
- ทวีป วงศ์ชาติกุล. (2566). การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา. วารสารวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(4), 370-388.
- ประภาศรี จดมี. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่ การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วารสารสิรินธรปริทรรศน์, 23(2), 302-313.
- พนิดา มงคลนาม. (2565). ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อทัศนคติในการใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ในการพัฒนาครูของข้าราชการครู ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 34(122), 65-74.
- พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562. (2562, 16 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 50 ก. หน้า 119-134.
- พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่า IOC. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 3-12.
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์ และคณะ. (2560). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรงเรียนวัดปรางค์. (2564). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2564. (เอกสารอัดสำเนา). โรงเรียนวัดปรางค์.
- โรงเรียนวัดปรางค์. (2564). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2565. (เอกสารอัดสำเนา). โรงเรียนวัดปรางค์.
- โรงเรียนวัดปรางค์. (2564). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR) ประจำปีการศึกษา 2566. (เอกสารอัดสำเนา). โรงเรียนวัดปรางค์.
- วีรวัฒน์ โนจา (2567). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้หลักนวัตกรรม PLC ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม พระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอฉะเชิงเทรา. วารสาร มจร.ทริภุชชัยปริทรรศน์, 8(1), 227-241.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อิสระ ดีครัน. (2564). แนวทางการส่งเสริมการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของสถานศึกษากลุ่มโรงเรียนพพระ-วาเลย์-รวมไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น, 8(1), 101-114.
- Cronbach, Lee J. (1990). Essentials of psychological testing (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Ferguson, G.A. (1976). Statistical analysis in psychology & education (4th ed.). Tokyo: McGraw-Hill.
- Von der Gracht, H. A. (2012). Consensus measurement in Delphi studies Re-opinion and implications for future quality assurance. Technological Forecasting & Social Change, 79(8), 1525-1536.

การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน
โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา*

DEVELOPING A PROCESS TO STRENGTHEN DRUG IMMUNITY
FOR YOUTH BY ENGAGING WITH COMMUNITIES
IN CHACHOENGSAO PROVINCE

จตุพล พรหมมี*, พระครูปริยัติวรรณาภรณ์, สัณญา พงษ์ศรีดา

Jatupon Phrommee*, Phrakru Prariyatwannaporn, Sanya Phongsrida

วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Buddhasothorn Buddhist College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author Email: jatupon.phr@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหา ยาเสพติดและความต้องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน 2) การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน และ 3) นำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา วิธีการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณกับการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้นำชุมชน สมาชิกชุมชน และอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 400 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของคอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane) ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า $= 0.05$ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 13 คน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) จำนวน 14 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหา ยาเสพติดและความต้องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. การนำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน โดยใช้หลักพุทธธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนากระบวนการ, การเสริมสร้าง, ภูมิคุ้มกันยาเสพติด, เยาวชน, การมีส่วนร่วม, ชุมชน

ABSTRACT

This research aims to 1) study the drug addiction problem and the need for drug prevention immunity building; 2) develop a drug prevention immunity building process through community participation; and 3) present a drug prevention immunity building process for youth through community participation in Chachoengsao Province. The research employs both quantitative and qualitative methods. The sample consisted of 400 community leaders, community members, and Self-Defense and Development Volunteers (SDDVs) residing in Chachoengsao Province. Key informants included 13 community leaders, 373 community members, and 14 SDDVs. The sample size was determined using Taro Yama ne's formula with a margin of error of 0.05. The research instruments included questionnaires, interviews, and focus group discussions. Data was analyzed using basic statistics: frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative research was also conducted. Using in-depth interviews.

The research findings revealed that:

1. The level of drug abuse problems and the need for drug prevention and immunity building among youth in Chachoengsao Province is high.

2. The development of drug prevention and immunity building processes for youth through community participation in Chachoengsao Province is at a moderate level.

3. The presentation of drug prevention and immunity building processes for youth using Buddhist principles is at a high level.

Keywords: Process development, Enhancing, Drug immunity, Youth, Participation, Community.

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์และสังคมในระดับโลก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางที่สามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดใช้วิธีการขายยาเสพติดรูปแบบใหม่ ผ่านสื่อออนไลน์ในช่องทางแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Facebook Instagram Line Twitter เป็นต้น โดยมีการโพสต์แสดงเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นข้อความที่บ่งบอกถึงผลที่จะได้รับหลังจากการเสพ วิธีการเสพ อุปกรณ์การเสพ การกระตุ้นการขายด้วยวิธีล่อ แลก แจก แถม ส่งฟรี สะสมแต้ม รวมถึงการให้บุคคลที่มีอิทธิพลบนสื่อสังคมออนไลน์รีวิว เพื่อประกอบการตัดสินใจ โดยกลุ่มผู้ค้าใช้วิธีการจัดส่งยาเสพติดผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ ระบบโลจิสติกส์ทั้งของภาครัฐและภาคเอกชนในการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพมากขึ้น ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน เนื่องจากการซื้อขายยาเสพติดผ่านสื่อออนไลน์ทำให้เข้าถึงกลุ่มผู้เสพมากขึ้น เป็นการจูงใจและเพิ่มโอกาสในการขาย เพื่อที่จะได้ลูกค้ารายใหม่ จึงเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่ขายยาเสพติดอายุน้อยลงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดของประเทศ (บสต.) เมื่อพิจารณาช่วงอายุที่มีการใช้ยาเสพติดครั้งแรกของผู้รับเข้าการบำบัดยาเสพติดทั้งหมด พบว่าส่วนใหญ่ใช้ยาเสพติดครั้งแรกตอนอายุ 15-19 ปี (ร้อยละ 42.83) โดยสัดส่วนผู้ใช้ยาเสพติดครั้งแรกอายุ 10-14 ปี และมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนเริ่มใช้ยาเสพติดตั้งแต่อายุยังน้อย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในช่วงวัยรุ่นตอนต้น (ประถมศึกษาตอนปลาย-มัธยมศึกษาตอนต้น) และจากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาติดยาเสพติดทั้งหมด พบว่าร้อยละ 50.17 เป็นนักค้ารายใหม่ โดยร้อยละ 20.35 ของผู้ต้องหาติดยาเสพติด ทั้งหมดเป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี (สุพริกา ประพุดติตรง, 2565)

รัฐบาลได้กำหนดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เป็นวาระแห่งชาติ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเร่งด่วนและต่อเนื่อง โดยบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและจัดการกับปัญหาอื่น ๆ ที่เชื่อมโยงกัน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน กำหนดแผนปฏิบัติที่ชัดเจน เพื่อลดปริมาณจำนวน ผู้เข้าสู่การกระทำผิด นำออกจากวงจรการกระทำผิด โดยเฉพาะการสร้างภูมิคุ้มกันและเฝ้าระวังความเสี่ยงของเยาวชน อันเป็นปัจจัยอ่อนไหวที่ต้องดำเนินการป้องกันอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการป้องกันภัยร้ายจากยาเสพติดให้แก่เยาวชน ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย ดังนั้นจึงเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนากระบวนการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่เยาวชน และไม่ให้เกิดผลกระทบเป็นวงกว้างแก่สังคม ซึ่งนับวันมีแนวโน้มรุนแรงและนับวันจะทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น (ยุพิน บัวคอม, 2560)

การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยกลไกของรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นไปได้ยาก ประชาชนในพื้นที่ในชุมชนจะต้องเป็นกำลังสำคัญที่จะทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดเกิดประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน ดังนั้น การดำเนินงานจึงเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากปัญหาเสพติดในสังคม สร้างความมั่นคง ปลอดภัย และลดความเดือดร้อนของประชาชนในชุมชน โดยอาศัยแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยหลัก กล่าวคือ คนในชุมชนต้องมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาของตนเอง โดยมีหน่วยงานราชการเข้าไปดำเนินการให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นที่ต้องรวมพลังกัน จากนั้นนำเสนอกระบวนการความคิด กระบวนการวิธีอันมีเป้าหมายไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ในหมู่ชุมชนได้ด้วยตัวเอง มากำหนดเป็นนโยบายการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดโดยชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าถึงภัยและอันตรายจากยาเสพติดได้มากขึ้น โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกัน และเยาวชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมที่ใกล้บ้าน ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน

หลักพุทธธรรมเป็นหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เกี่ยวกับหลักความจริงตามธรรมชาติ เป็นความจริงที่มีอยู่เริ่มตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตายเป็นหลักคำสอนที่มุ่งให้ทุกคนจัดการกับชีวิตตามความเป็นจริงอันเป็นหนทางปฏิบัติเพื่อความดับทุกข์โดยทุกขในที่นี้ คือ ทุกข์อันเกิดจากภัยยาเสพติด กลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างกระแสสังคมให้เกิดความตระหนักและสามารถลดระดับปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในระยะยาว สอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเสพติดว่า ควรยึดหลักการยุทธศาสตร์การพัฒนาจากระดับล่างสู่ระดับสูง โดยให้องค์กรชุมชนมีส่วนจัดการเองทุกขั้นตอน อย่างจริงจัง

ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีความจำเป็นเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน โดยใช้การมีส่วนร่วมของชุมชนบนฐานหลักพุทธธรรมในบริบทพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา อันจะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม ลดความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนต่อยาเสพติด และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาเสพติดและความต้องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อนำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้หลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

1. การศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา และนำเสนอผลงานวิจัยในชุมชน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ ผู้นำชุมชน จำนวน 5 คน สมาชิกชุมชน จำนวน 5 คน และอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) 5 คน โดยคำนวณหาอัตราส่วนที่เหมาะสมต่อประชากร (Proportional to Size) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการแบบสัมภาษณ์เชิงลึก มี 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาเสพติดและความต้องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตอนที่ 3 แบบสอบถามการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen, J.M., & Uphoff, 1981) แบบ Plan-Do-Check-Act ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดำเนินการทั้งการตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ ดังนี้ (1) ผู้นำชุมชน (2) สมาชิกชุมชน และ (3) อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมความคิดเห็นในการตอบ โดยไม่ระบุเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพครอบครัวของเยาวชนของผู้ให้ข้อมูล

2. การศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือ ประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 724,178 คน (รายงานข้อมูลประชากรจังหวัดฉะเชิงเทรา, 2567) กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของคอกซ์ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่า = 0.05 เครื่องมือใช้ในการวิจัย แบบสอบถามการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ดำเนินการทั้งการตรวจสอบความตรงเนื้อหา (Content Validity) และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม = 0.97 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น คือ แบบสัมภาษณ์ ดังนี้ (1) ผู้นำชุมชน (2) สมาชิกชุมชน และ (3) อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) และการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการรวบรวมความคิดเห็นในการตอบ โดยไม่ระบุเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพครอบครัวของเยาวชนของผู้ให้ข้อมูล

3. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้ทำวิจัยจะป้อนคำถามให้แก่ผู้ร่วมประชุมกลุ่มเพื่อให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เชิญมา เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญที่คณะนักวิจัยได้ป้อนเข้าสู่ที่ประชุม จากการสังเกตและทำการบันทึกเสียง เครื่องมือใช้ในการวิจัย การสนทนากลุ่มในการวิจัยครั้งนี้เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured) เป็นการสนทนาที่ใช้ประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ คำถามเป็นปลายเปิด ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ให้ความคิดเห็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยหาค่าความสอดคล้องดัชนีระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence Index=IOC) สำหรับพิจารณาเนื้อหาและภาษาของข้อคำถามแต่ละข้อว่า เหมาะสม ไม่แน่ใจ และไม่เหมาะสม การรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกลุ่ม โดยมีจุดประสงค์หลักในการสนทนากลุ่มคือ เพื่อให้มีความคิดเห็นภายในกลุ่มของตนเองอย่างเป็นธรรมชาติและมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยคณะผู้ทำวิจัยจะป้อนคำถามให้แก่ผู้ร่วมประชุมกลุ่มเพื่อให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เชิญมา เพื่อให้ที่ประชุมได้ร่วมกันให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นและร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญที่คณะนักวิจัยได้ป้อนเข้าสู่ที่ประชุม จากการสังเกตและทำการบันทึกเสียง

ผลการวิจัย

การศึกษาการพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

1. วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

สภาพปัญหาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เยาวชนมีความอยากสู้อยากลองยาเสพติด	4.20	0.62	มาก
2. เยาวชนถูกการท้าทายจากกลุ่มเพื่อนให้หลงเสพ	4.00	0.60	มาก
3. เยาวชนอยากเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน	3.95	0.76	มาก
4. เชื่อในคำโฆษณาแอบอ้างสรรพคุณของยาเสพติดที่ผิด ๆ	3.90	0.74	มาก
5. เยาวชนต้องการมีรายได้จากการขายยาเสพติด	3.90	0.74	มาก

สภาพปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
6. ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด	4.06	0.65	มาก
7. เยาวชนไม่ได้อยู่ร่วมกันกับบิดามารดา	3.86	0.64	มาก
8. เยาวชนมีปัญหาสัมพันธภาพในครอบครัว	3.50	1.00	มาก
9. การสร้างความรักความอบอุ่นและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครัวเรือน	3.99	0.73	มาก
10. ครอบครัวควรปลูกจิตสำนึกให้บุตรหลานเห็นโทษภัยของยาเสพติดและไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.85	0.72	มาก
ภาพรวม	3.90	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า สภาพปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$, $S.D.=0.72$)

2. ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ สภาพปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

สภาพปัญหายาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา มีปัญหาหนักในเขตอำเภอบางคล้า โดยเยาวชนมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดใน 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ วัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือ, วัยทำงานที่เกี่ยวข้องกับการค้ายา, และผู้สูงอายุที่ดื่มสุราและบางส่วนเสพยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน สาเหตุของการติดยาเสพติดในเยาวชนและประชาชนมีหลายปัจจัย ได้แก่ ปัญหาทางเศรษฐกิจที่ทำให้มีรายได้น้อยและเครียด, ปัญหาทางสังคมที่ทำให้รู้สึกไม่มั่นคง, ปัญหาครอบครัวที่แตกแยก, และพฤติกรรมของเยาวชนที่มีความอยากรู้อยากลองและต้องการการยอมรับจากเพื่อน

การพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม

ด้านที่	การพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	3.47	1.01	ปานกลาง
2	การมีส่วนร่วมในการวางแผน	3.10	0.95	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.87	0.42	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.30	0.83	ปานกลาง

ด้านที่	การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา	ระดับความคิดเห็น		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
5	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.71	0.96	มาก
6	การมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยหลักพุทธ ธรรมตามสถานการณ์ ได้แก่การมีส่วนร่วมในหลักโยนิโสมนสิการ แบบอริยสัจ 4 และหลักสังคหวัตถุ 4	3.88	0.87	มาก
ภาพรวม		3.49	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวม พบว่า การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.49$, S.D=0.78)

2. ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชน ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง การวางแผนข้อตกลงในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครองและประชาชน โดยมีการประชุมประจำเดือนเพื่อแจ้งข้อมูลและเสนอแนวทาง รวมถึงการเปิดเวทีชุมชนเพื่อให้สมาชิกสามารถแจ้งปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดได้นอกจากนี้ยังมีการประสานงานพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการรับข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ แจ้งให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับสถานการณ์ยาเสพติด การประสานงานกับหน่วยงานราชการในการอบรมและพัฒนาอาชีพ การแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการปฏิบัติการด้านการข่าวและตรวจตรา รวมถึงการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักในชุมชน

การนำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้หลักพุทธธรรม

ผลการปรับปรุงการนำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้หลักพุทธธรรม โดยการพัฒนาการตามแนวคิดของโคเฮน และอัทซอพฟ์ และดำเนินงานตามแนวทางวงจรคุณภาพ (PDCA) ภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การวางแผน (Plan) พบว่า สิ่งที่สำคัญของการวางแผน คือ การจัดทำสื่อ และการจัดกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชน ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา วางแผน ตัดสินใจร่วมกัน โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และตัวแทนครัวเรือน

2. ลงมือปฏิบัติ (Do) พบว่า การมีส่วนร่วมขั้นเตรียมการเป็นการหาโอกาสหรือช่องทางในการแก้ปัญหา รวมทั้งลำดับความสำคัญของโครงการที่จะต้องดำเนินการ ในกระบวนการนี้ ตัวพระสงฆ์เองก็จัดทำโครงการที่สืบเนื่องกับการหาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดในวัด และชุมชน จัดทำกิจกรรมหรือการจัดอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. ร่วมติดตามและประเมินผล (Check) พบว่า การมีส่วนร่วมในขั้นตัดสินใจปฏิบัติการ โดยการหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการ ได้แก่ อาสาสมัคร ผู้ประสานงานเพื่อที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรม แก้ไขปัญหาการติดยาเสพติดโดยการเป็นสมาชิกร่วมดำเนินการ การคัดเลือกผู้นำและการสร้างพลังอำนาจให้แก่องค์กร พระสงฆ์ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียต่อการพัฒนาชุมชนอีกทั้งเป็นผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของชุมชนสังคมได้จัดกิจกรรมเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด และแก้ไขปัญหาเสพติด เพื่อให้ยาเสพติดลดลง การจัดกิจกรรมในการบำบัดรักษา ฟันฟูสมรรถภาพ ติดตาม ดูแลผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด รวมถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษา ฟันฟู ผู้เสพยาเสพติด ผู้ติดยาเสพติด

4. ร่วมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้และปรับปรุงแก้ไข (Act) พบว่า ในการดำเนินงานใด ๆ มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนอยู่เสมอ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพ และคุณภาพของการทำงาน การติดตามการตรวจสอบ และการประเมินปัญหาควบคู่ไปกับการดำเนินงาน เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพของการดำเนินงาน และสร้างครัวเรือนและชุมชนสีขาว สัญลักษณ์แสดงการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ผ่านบัตรบุคคลสีขาว ธงครัวเรือนสีขาว ป้ายคุ้มสีขาวปลอดยาเสพติด และป้ายชุมชนสีขาวปลอดยาเสพติด

กิจกรรมที่ 1 รวมพลังชุมชนสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด 5 ด้าน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด (3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ได้แก่ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกเทศบาลตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและตัวแทนของครัวเรือนในชุมชน ช่วยเสริมสร้างชุมชนให้มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด และเข้มแข็งขึ้น เพื่อเอาชนะยาเสพติดอย่างยั่งยืน

กิจกรรมที่ 2 เรียนรู้ทักษะชีวิตด้วยพลังตนเอง กิจกรรมการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น กิจกรรมการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และกิจกรรมการจัดการกับอารมณ์และความเครียด เป็นกิจกรรมที่มุ่งสร้างสันติภายใน การปรับเปลี่ยนความคิด การพัฒนาสติ สร้างความเชื่อมั่น รู้จักคุณค่าชีวิตและการค้นหาจุดหมายของตนเอง โดยใช้องค์ความรู้การพัฒนาจิตและปัญญาแบบบูรณาการที่มีพระพุทธศาสนาเป็นฐานความเชื่อ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ได้แก่ กิจกรรมการปรับฐานจิต กิจกรรมรู้จักคุณค่าชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา กิจกรรม ค้นหาชีวิต (เราเกิดมาทำไม)

กิจกรรมที่ 3 เรียนรู้พลังแห่งการสื่อสารด้วยพลังครอบครัว เป็นการมุ่งสร้างสันติสุขภายใน ฝึกการฟังอย่างลึกซึ้ง ฝึกการสื่อสารอย่างสันติ ฝึกการแสดงความรักด้วยการกอด การเปิดใจ พูดคุย: จุดเริ่มต้นของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพหนึ่งในปัจจัยที่สำคัญในการสื่อสารกับลูก ทั้งนี้จากการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุหนึ่งที่เยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดคือ การสื่อสารในครอบครัว ช่องว่างของการสื่อสาร ระหว่างผู้ใหญ่กับเยาวชน การแสดงออกด้วยความรักความห่วงใย

กิจกรรมที่ 4 การสร้างปัญญาด้วยหลักโยนิโสมนสิการแบบอริยสังเป็นหลักธรรมที่ลึกซึ้งและสามารถประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างปัญญาด้วยหลักโยนิโสมนสิการแบบอริยสัง และให้ทำกิจกรรมแบ่งกลุ่มเยาวชนรับปัญหาที่ตั้งไว้ให้ และใช้หลักอริยสังในการแก้ปัญหา เยาวชนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้กับเยาวชนกันเอง จากนั้นผู้นำกิจกรรมให้เยาวชนอภิปรายปัญหาที่ตนเองได้รับ สาเหตุของปัญหา แนวทางการแก้ไข การดำเนินกิจกรรมปลูกฝังหลักโยนิโสมนสิการแบบอริยสัง 1) ปัญหาชีวิตของเยาวชนตอนนี้คืออะไร 2) สาเหตุของปัญหาคืออะไร 3) ภาวะที่ปัญหานั้นดับลงเป็นอย่างไร 4) ทางออกของปัญหาคืออะไร หลังจากเยาวชนเขียนเสร็จแล้วให้เยาวชนที่จับคู่เพื่อนที่รู้สึกสนิทหรือเพื่อนที่นั่งด้วยกันแล้วผลัดกันเล่าวิเคราะห์ปัญหา 4 ข้อของกันและกันให้ฟัง ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญในการช่วยให้เยาวชนเข้าใจและจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน

กิจกรรมที่ 5 การสร้างปัญญาด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นกิจกรรม เพื่อให้เยาวชนรู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละส่วนตนทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม มีวาจาที่สุภาพ น้ำเสียงที่ไพเราะ น่าฟัง พร้อมทั้งจะเป็นจิตอาสาเพื่อพัฒนาสังคม และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เยาวชนสามารถปรับตัวกันกับผู้อื่นได้ ทำงานร่วมกันได้อย่างมีความสุข การดำเนินกิจกรรมปลูกฝังสังคหวัตถุ 4 ดังนี้ (1) กิจกรรมที่เสริมสร้างการให้ทาน ได้แก่ กิจกรรมทำบุญตักบาตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการเสียสละสิ่งของที่เป็นของตัวเองเพื่อนำไปใส่บาตรพระเป็นการให้ด้วยความเคารพเต็มใจ และกิจกรรมวันเด็กเป็นต้น เป็นการให้น้ำใจด้วยการนำสิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับเด็ก ให้มีความสุข ความสนุกสนานกับเด็ก ๆ ก็เป็นการให้ทานชนิดหนึ่ง (2) กิจกรรมที่เสริมสร้างหลักธรรมปิยวาจา ได้แก่ กิจกรรมวาทศิลป์ เป็นกิจกรรมฝึกพูดให้รู้จักพูดคำที่เหมาะสมสุภาพไม่หยาบคายพูดเป็นพูดสิ่งที่ควรพูดเป็นคำพูดด้วยถ้อยคำที่น่าฟังเพื่อให้คนฟังเข้าใจในเรื่องที่เราพูดและเป็นการฝึกพูดเจรจาให้เหมาะสมกับงานและวัยของเรา (3) กิจกรรมที่เสริมสร้างธรรมอัตถจริยา ได้แก่ กิจกรรมวันเยาวชนแห่งชาติเป็นการนำเยาวชนไปทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในสถานที่ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เช่นทำความสะอาดวัดและสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ถือว่าเป็นการทำประโยชน์ให้กับคนอื่นและส่วนรวม (4) กิจกรรมที่เสริมสร้างธรรมข้อสมานัตตาคือ กิจกรรมเรียนรู้ความแตกต่างด้วยการเข้าไปชุมชนหรือพื้นที่ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำทางสังคมเพื่อทำให้นักศึกษาเห็นความแตกต่างของแต่ละผู้คนในสังคม เป็นการทำความเข้าใจเรื่องโอกาส ความพร้อม ความสามารถของแต่ละคน แต่ทุกคนมีพื้นฐานเท่ากันคือความเป็นมนุษย์ดังนั้น หน้าที่ประการหนึ่งของคนในสังคมคือการช่วยเหลือกันและกัน

กิจกรรมที่ 6 การสร้างพลังบวกสำหรับเยาวชนด้วยพลังชุมชน ด้วยรูปแบบของการขึ้นใจทฤษฎีวิจัยของเยาวชนในพื้นที่ชุมชนในการหาต้นทุนในท้องถิ่นทั้ง 11 อำเภอ พื้นที่นั้นมีส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน การใช้ปัญหาในพื้นที่เป็นฐานร่วมกับประเด็นที่ต้องเฝ้าระวังในพื้นที่ในการขึ้นใจทฤษฎีตัวอย่างพื้นที่ ได้แก่ เทศบาลบ้านโพธิ์ เทศบาลบางคล้า เทศบาลบาปะกง พบว่า ปัญหาของพื้นที่มีมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาคุณแม่วัยใส การฆ่าตัวตาย ซึ่งรถจักรยานยนต์ และมั่วสุม เล่นการพนัน

การดำเนินงานยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างเด็ก เยาวชนและชุมชน ชุมชนจึงมีความตั้งใจเป็นกัลยาณมิตรกับเด็กและเยาวชน มีการจัดทำค่ายเรียนรู้ วิถีชุมชน เพื่อสร้างองค์ความรู้ภายในให้เด็กและเยาวชน รู้จักท้องถิ่นของตนเอง และปลูกฝัง ให้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด เปิดโลกแห่งการเรียนรู้ เชิญชวนให้เยาวชนร่วมเป็นเครือข่ายจัดเก็บฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน แผนที่ชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเยาวชนสามารถเข้าถึงวิถีชีวิตและปราชญ์ชุมชนได้ด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหา ยาเสพติดและความต้องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อได้มีการสังเคราะห์แล้ว พบว่า มีแนวโน้มทดลองใช้ยาเสพติดเพื่อเข้ากับกลุ่ม และตามต้องการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านเยาวชน 2) ด้านครอบครัว และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมและสังคมสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการให้คำปรึกษาและการเรียนรู้ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและบำบัดเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในชุมชนและความต้องการนำหลักธรรมที่จะนำมาใช้ ได้แก่ ศีล 5 หลักเบญจศีลและเบญจธรรม ซึ่งในหลักธรรมนี้มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด เพราะในเบญจศีลข้อที่ 5 คือ การเว้นจากการเสพของมีนเมา คือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุให้เกิดความประมาท และในเบญจธรรมข้อที่ 5 คือ สติสัมปชัญญะ คือเป็นผู้มีความระลึกได้และเป็นผู้มีความรู้สึกรู้ตัวเสมอ ซึ่งจึงเป็นแนวทางป้องกันสิ่งเสพติดตามหลักพุทธธรรมในพระพุทธศาสนา เพราะสภาพปัญหาของการติดยาเสพติดเกิดจากสาเหตุหลัก ๆ 4 ประการ คือ 1) ปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจที่ย่ำแย่ทำให้คนมีรายได้น้อยและไม่มียานประจำ ทำให้เกิดความเครียดและหาทางออกด้วยการใช้ยาเสพติด 2) ปัญหาทางสังคม สังคมที่มีปัญหาทำให้เยาวชนรู้สึกไม่มั่นคงและหันไปหา ยาเสพติดเป็นทางออก 3) ปัญหาครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกหรือมีปัญหา มักจะมีแนวโน้มที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 4) พฤติกรรมของเยาวชน ในช่วงวัยรุ่นมีความอยากรู้อยากลองและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับ ปกรณ์ มณีปกรณ์ ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาประสบการณ์ด้านการเสพสารเสพติด และจริยธรรม คุณธรรม ค่านิยมที่ได้การปลูกฝังของเยาวชนที่เสพและไม่เสพสารเสพติดในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสบการณ์ด้านการเสพสารเสพติด พบว่า เยาวชนที่เสพสารเสพติดนั้นไม่มีสมาชิกในครอบครัวเสพสารเสพติด ส่วนใหญ่เสพสารเสพติดหลายชนิดรวมกัน สาเหตุที่เสพ คือ ต้องการทดลองดูเพื่อประสบการณ์ โดยใช้สารเสพติดครั้งแรกเมื่ออายุ 13-15 ปี และ ความถี่ของการใช้สารเสพติดคือทุกวัน 2) กลุ่มเยาวชนที่เสพสารเสพติด ในภาพรวมมีการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมที่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเสพสารเสพติด และ 3) กลุ่มเยาวชนที่ไม่เสพสารเสพติด ในภาพรวมมีการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมในระดับไม่เห็นด้วยต่อการยอมรับจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม

ที่ได้รับการปลูกฝังเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด (ปกรณ์ มณีปกรณ์, 2562) และสอดคล้องกับ กิตติวงศ์ สาสวด ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่ม เด็กและเยาวชนในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า 1) การติดยาเสพติดของเด็ก และเยาวชนมีสาเหตุมาจาก (1) สภาพแวดล้อมในชุมชนมีแหล่งซื้อขายยาเสพติดอย่างแพร่หลาย (2) การได้รับแรงสนับสนุนจากสังคมเพื่อนที่ติดยาเสพติด (3) การเลียนแบบเพื่อนที่ติดยาเสพติด (4) สถานศึกษาขาดสถานที่ที่จะมาช่วยผ่อนคลายความเครียดให้กับนักเรียนนักศึกษา (5) นักเรียน นักศึกษาเป็นอยู่ในวัยที่อยากรู้อยากลอง (6) มีปัญหาครอบครัวแตกแยก และ (7) การรับรู้ข้อมูล ข่าวสารผิด ๆ เกี่ยวกับยาเสพติด 2) ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐคือผู้บริหาร สถานศึกษาบางแห่งขาดความมุ่งมั่น และเอาใจใส่ในการป้องกันหรือแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา และการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะบอกแก่นักเรียนคนใดในโรงเรียนใดติดยาเสพติดเป็นเรื่องที่ค่อนข้าง ยาก เพราะอำนาจในการควบคุมดูแลนักเรียนเป็นหน้าที่ของโรงเรียน 3) เสนอรูปแบบที่เหมาะสม ในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีดังนี้ (1) สร้างเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ป้องกันยาเสพติด (2) การจัดระเบียบสังคมแบบบูรณาการ (3) จัดโครงการโรงเรียนป้องกันยาเสพติด (4) ส่งเสริมครอบครัวสีขาวและครอบครัวเข้มแข็ง (5) การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ และลดความเดือดร้อนของประชาชน และ (6) โครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยา/ ผู้ติดยาเสพติดแบบบูรณาการ (กิตติวงศ์ สาสวด, 2562)

2. การพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วม กับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า การประชุมวางแผนงานพัฒนาระบบการเสริมสร้าง ภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนมีการดำเนินการหลายด้าน ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อ สร้างชุมชนเข้มแข็งการวางแผนข้อตกลงร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครองและประชาชน การเปิดเวที ชุมชนเพื่อให้สมาชิกแจ้งปัญหายาเสพติดในพื้นที่ การจัดอาสาเฝ้าระวัง เพื่อดูแลความสงบ เรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีการประสานงานพัฒนาระบบการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการรับ ข้อมูลข่าวสารจากราชการ การประชุมอบรมและพัฒนาอาชีพ การแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติด ให้เจ้าหน้าที่ และการตรวจตราและประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ ยาเสพติดในชุมชน สอดคล้องกับ วันสฤษฎ์ โทเวียง ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน/ชุมชน 1) มีการปฏิบัติการด้านการข่าว ตรวจตรา ตรวจค้น จับกุม ดำเนินการตามกฎหมาย มีการจัดตั้งชุดปฏิบัติการประจำตำบล หมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อดูแลความสงบเรียบร้อยของหมู่บ้าน ประชาชนทุกคนในพื้นที่ 2) มีการจัดตั้งอาสาสมัครหมู่บ้าน หรือชุมชน เพื่อเสริมกำลังฝ่ายปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชูรักษาความสงบหมู่บ้าน 3) ให้ความ ช่วยเหลือพี่น้องประชาชน ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการเฝ้าระวังปัญหาต่าง ๆ ที่จะ ก่อเกิดความเดือดร้อนภายในชุมชน 4) แจ้งเบาะแส ข้อมูลข่าวสารของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฝ่ายกฎหมายดำเนิน คดีต่อไป 5) มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนในหมู่บ้านให้รู้ถึงพิษภัยยาเสพติด 6) สร้างความเข้มแข็งของ

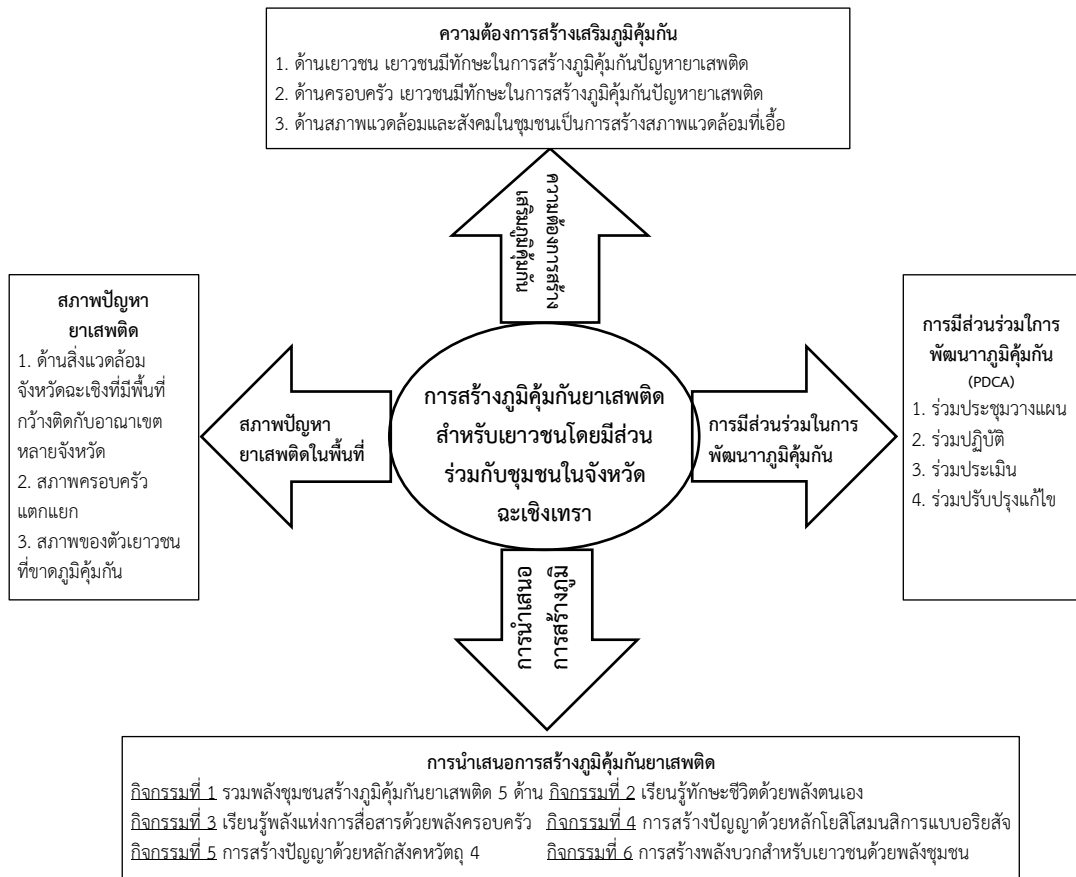

ชุมชนโดยมีการจัดตั้งโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากที่สุด (วนัสยุพร โทเวียง, 2562) และสอดคล้องกับ เอกรัตน์ หามนตรี ได้ศึกษาเรื่อง ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง พบว่า จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของชุมชนฯ ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ ครอบครัว ยาเสพติด ชุมชน ผู้นำท้องถิ่น องค์การภายในชุมชน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ เครือข่ายชุมชนยาเสพติด องค์การหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด (เอกรัตน์ หามนตรี, 2561)

3. การนำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้หลักพุทธธรรม ฉะเชิงเทรา พบว่า การนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนประกอบด้วย การวางแผนที่สำคัญ 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมรวมพลังชุมชนสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด 2) กิจกรรมเรียนรู้ทักษะชีวิตด้วยพลังตนเอง โดยนำหลักธรรมมาใช้ ได้แก่ ศีล 5 หลักเบญจ คือ เว้นจากการดื่มของมึนเมา หรือยาเสพติดให้โทษ ศีลและเบญจธรรม การมีสติรู้ตัว รอบคอบ ไม่ประมาท หลักโยนิโสมนสิการแบบอริยสัจ 4 คือ การเข้าใจปัญหา รู้สาเหตุของปัญหา รู้จักการแก้ปัญหา และวิธีแก้ปัญหายาเสพติด โดยใช้การพิจารณาอย่างรอบคอบ ถี่ถ้วน และสังคหวัตถุ 4 เป็นธรรมที่ “ช่วยอุ้มชูโลก” เป็นที่เครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน สมานทำให้เกิดความสามัคคี ประกอบด้วย (1) ทาน คือ การให้ (2) ปิยวาจา คือ การพูดจาสมานไมตรี (3) อัตถจริยา คือ การทำประโยชน์เพื่อตนเองและส่วนรวม (4) สมานัตตตา คือ การวางตนให้เสมอต้นเสมอปลาย สอดคล้องกับ พิศมัย ทองเที่ยง ได้วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้หลักพุทธธรรมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร พบว่า การพัฒนายุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้หลักพุทธธรรมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนกรุงเทพมหานคร มีรูปแบบ 3 ส่วนร่วม 4 หลักแห่งความดี สร้างภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติด ประกอบด้วย การพัฒนายุทธศาสตร์ 3 ลำดับ ขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้หัวใจสำคัญของการพัฒนายุทธศาสตร์ที่วิจัยนี้ คือ การหลอมรวมแก่นหลักพุทธธรรมแล้วนำเสนอในรูปแบบสากลใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปพร้อมกันกับการแก้ไขปัญหาคออื่น ๆ ได้กับทุกชุมชน อันเป็นหนทางแห่งสันติวิธี เหมาะกับวิถีชีวิตบริบทสังคมไทย และสามารถประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนายุทธศาสตร์นี้ต่อยอดเกิดเป็นทฤษฎีฐานรากในแต่ละชุมชนได้อีกด้วย (พิศมัย ทองเที่ยง, 2559) และสอดคล้องกับ กาญจนา คำจตุติ ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในด้านการศึกษานโยบายยาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการชุมชน และสภาพแวดล้อม ตามหลักการบริหารนิยธรรม สรุปออกมาเป็น MBB Model คือ การร่วมประชุม (Meeting) ร่วมเป็นคณะกรรมการ (Board) และร่วมรักษาผลประโยชน์ (Benefits) (กาญจนา คำจตุติ, 2557)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

สรุป

การวิจัยนี้ยืนยันอย่างชัดเจนว่า การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

สภาพปัญหายาเสพติดในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า มีพื้นที่ที่มีปัญหานัก โดยเฉพาะในเขตอำเภอบางคล้า ซึ่งมีเยาวชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดใน 3 กลุ่มหลัก ได้แก่ กลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือและมีพฤติกรรมเสี่ยง กลุ่มวัยทำงานที่ใช้แรงงานและมีการค้ายาเสพติด และกลุ่มผู้สูงอายุที่มักดื่มสุราเป็นหลัก แต่ก็มีส่วนที่เสพยาเสพติด โดยเฉพาะยาบ้าในกลุ่มวัยรุ่นและวัยทำงาน

การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมกับชุมชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนงานพัฒนากระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนมีการดำเนินการดังนี้ 1) จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง 2) วางแผน จัดตั้งข้อตกลงและแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกันระหว่างฝ่ายปกครอง และประชาชน โดยมีการประชุมประจำเดือนเพื่อแจ้งข้อมูลและเสนอแนวทางในการป้องกัน 3) เปิดเวที ชุมชนเพื่อให้สมาชิกสามารถแจ้งปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชน รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสพและผู้ค้า โดยเวทีนี้ควรเป็นพื้นที่ที่ทุกคนสามารถมีส่วนร่วมได้

การนำเสนอกระบวนการภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้หลักพุทธธรรม

การนำเสนอกระบวนการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนประกอบด้วยการ วางแผนที่สำคัญ 2 กิจกรรมหลัก ได้แก่ 1) กิจกรรมรวมพลังชุมชนสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด 2) กิจกรรม เรียนรู้ความชำนาญชีวิตด้วยพลังตนเอง มุ่งสร้างสันติสุข พัฒนาความคิด ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันยา เสพติดสำหรับเยาวชนมีแนวทางที่แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้าน ตัวเด็กพร้อมด้วยเยาวชน ความต้องการนำหลักธรรมที่จะนำมาใช้ ได้แก่ ศีล 5 หลักเบญจศีลและ เบญจธรรม หลักโยนิโสมนสิการแบบอริยสัจ 4 และสังคหวัตถุ 4

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด สำหรับเยาวชนให้ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดสำหรับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมกันวางนโยบายในการทำงานที่สอดคล้องกัน เพื่อให้เกิด การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม
4. ควรมีการส่งเสริมการอบรม อบรมครูเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม
5. สมาชิกชุมชนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมความร่วมมือ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด ในชุมชน
6. ควรมีการพัฒนากิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันให้มีความหลากหลายทั้งด้านการให้ ความรู้ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การสร้างความรักความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน ตลอดจน การสร้างจิตส านึกที่ดีในการรับผิดชอบต่อชุมชนสังคมอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในการเป็นกลุ่มแกนนำ ป้องกันยาเสพติด ในพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ภายในครอบครัวโดยการมีส่วนร่วม ให้เข้าถึง ทุกครัวเรือน ซึ่งจะทำให้การวิจัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการทำงานของชุมชน ในการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์. (2564). วิศวกรสันติภาพท้องถิ่น: ต้นแบบผู้นำสร้างสันติสุขในชุมชน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 9(2), 446-457.
- ไชยมงคล จันทรตา. (2543). การสร้างความร่วมมือของชุมชนในการพัฒนาเด็กและเยาวชนด้านยาเสพติด. ต.น้ำบ่อหลวง จ.เชียงใหม่. เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2568, จาก https://elibrary.tsri.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG43N0038
- ณัฏฐนท ทวีสิน และอานนท์ ทวีสิน. (2565). แนวทางการป้องกันปัญหายาเสพติดของเยาวชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 8(1), 151-158.
- พรศรี พัฒนพงษ์. (2520). การศึกษาปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในสถานศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุพิน บัวคอม. (2560). การจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วันสุพร โตเวียง. (2562). การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในหมู่บ้าน/ชุมชน กรณีศึกษา: ตำบลแวงน้อย อำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น. เรียกใช้เมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://conference.kku.ac.th/colaimg/files/articles/16590-o-37-.pdf>
- สุพริกา ประพุดติตรง. (2565). การนํานโยบายสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยด้วยองค์ความรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions: EF) ไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนหมู่บ้าน สะพานสูง (สุหร่าชีร่อ). ใน การศึกษาอิสระโครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สารณีย์ ไทยานันท์. (2559). ผีนํ้าสู่อะไรกัน วิถีชีวิตที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพในสังคมเขาเผ่ากระเหรี่ยง. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยชาวเขากรมประชาสัมพันธ์.
- เอกรัตน์ หามนตรี. (2561). ความสำเร็จของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดในจังหวัดอ่างทอง. วารสารมหาจุฬานาครทรรณ, 5(2), 434-451.

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการ
ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2*
ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE ACADEMIC
ADMINISTRATION OF BUDDHIST SCRIPTURE SCHOOLS UNDER
THE GENERAL EDUCATION DEPARTMENT,
OFFICE OF BUDDHIST SCRIPTURE EDUCATION AREA 2

ปภัสกรณ์ ชูช่วย, รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ*, สุนทรี วรรณไพเราะ
Paphatsakorn Choochuay, Rungchatchadaporn Vehachart*, Suntaree Wannapiro
มหาวิทยาลัยทักษิณ, ประเทศไทย

Thaksin University, Thailand

*Corresponding author E-mail: rungchatchadaporn@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 2) ศึกษาระดับงานวิชาการของโรงเรียน 3) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการ และ 4) เสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการที่เหมาะสม กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 149 รูป/คน เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ปัจจัยการบริหารโดยรวมอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของผู้นำในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. งานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงถึงความเข้มแข็งในการดำเนินหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณชี้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอำนาจพยากรณ์ต่องานวิชาการมากที่สุด (ค่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ = .350) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อประสิทธิผลของงานวิชาการ

4. ผลการวิจัยเชิงคุณภาพระบุว่า ผู้บริหารมีบทบาทผู้นำทางวิชาการ มุ่งพัฒนาหลักสูตรการสอน แหล่งเรียนรู้และระบบประกันคุณภาพ พร้อมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และแรงบันดาลใจแก่ครู

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ครูผู้สอน, การมีส่วนร่วม, งานวิชาการ, โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) examine administrative factors in Buddhist Schools under the General Education Department, Zone 2; 2) investigate the level of academic work in these schools; 3) analyze administrative factors influencing academic work; and 4) propose appropriate academic management guidelines. The sample consisted of 149 personnel from Buddhist Schools under the General Education Department, Zone 2, in the 2025 academic year. Research instruments included questionnaires and interview forms. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The results revealed;

1. Overall administrative factors were at a high level, with administrators' leadership showing the highest mean, highlighting its crucial role in setting direction and driving academic work effectively.

2. Overall academic work was also at a high level, particularly in school curriculum development, indicating strong curriculum implementation aligned with the school context.

3. Multiple regression analysis showed that administrators' leadership had the greatest predictive power for academic work ($\beta = .350$), demonstrating its direct influence on academic performance.

4. Qualitative findings indicated that administrators served as academic leaders by emphasizing curriculum development, teaching and learning processes, learning resources, quality assurance systems, supportive learning environments, and teacher motivation.

Keywords: Leadership, Teachers, Participation, Academic Work, Buddhist School, General Education Department

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกที่มีพลวัตสูง ประเทศไทยจึงให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยยึดตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 ซึ่งกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยอย่างรอบด้าน และ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงโดยตรงกับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลจากสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2567) ระบุว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการเชิงวิชาการที่ยังจำเป็นต้องได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 เป็นสถานศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะโดยมีภารกิจในการจัดการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรควบคู่ระหว่างการศึกษาด้านธรรมศึกษาและสามัญศึกษา แม้จะมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2542) แต่ยังคงประสบปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ อาทิ ความไม่ชัดเจนในการทำความเข้าใจหลักสูตร การดำเนินงานที่ขาดระบบ และการสนับสนุนจากภาคีเครือข่ายที่ยังมีข้อจำกัด ทั้งนี้ การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในบริบทดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2, 2567)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยการบริหารโดยใช้เกณฑ์ความถี่ร้อยละ 50 ขึ้นไป จากหลักการแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 2) ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม 3) บรรยากาศสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมองค์กร และ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

บทความวิจัยนี้นำเสนอผลการศึกษาปัจจัยการบริหารที่มีอิทธิพลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยมุ่งเน้นบทบาทของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน กระบวนการพัฒนาหลักสูตร และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายภายนอก เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ และการพัฒนาระบบบริหารการศึกษาเชิงคุณภาพในโรงเรียนพระปริยัติธรรม รวมทั้งการยกระดับองค์ความรู้ด้านการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษางานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2
3. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2
4. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการหลายท่าน สมฤทัย ล้อแก้วมณี (2561); วรพล เจริญวัย (2562); ธนายุทธ ช่อมะลิ (2563); พระจรัสชัย ปญาวชิโร (ทองปิว) (2563); สกุนดา ใบภักดี (2565) และ ญาดา สุทธิ (2566) ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลในตาราง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกรายการประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ผลการสังเคราะห์พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม การจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมขององค์กร การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน ผู้วิจัยจึงได้นำองค์ประกอบมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถตอบสนองต่อเป้าหมายในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

จากการสังเคราะห์งานวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 ขึ้นไปเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งครอบคลุมแนวคิด หลักการ และทฤษฎีจากนักวิชาการและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ (2550); ยุพา พรหมแย้ม (2562); สิริดา สายมายา (2565); พระอนันต์ แพงวงศ์ (2566); รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2566); Krug (1992) และ Chell (2001) ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการสอน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าวเนื่องจากสอดคล้องกับบริบทของสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 จึงนำองค์ประกอบมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพของชุมชนมีขั้นตอนที่ชัดเจนและเป็นระบบ อันสะท้อนให้เห็นภาพลักษณ์ของโรงเรียน

คุณภาพได้อย่างเด่นชัด ทั้งนี้ จากการสังเคราะห์แนวคิดและผลงานวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน พบว่าปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูผู้สอน บรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ขณะเดียวกันงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมสามารถจำแนกได้เป็น 7 ด้านสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 โดยการสังเคราะห์ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor Variables)

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการ

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
2. ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมขององค์กร
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

ตัวแปรเกณฑ์ (Criterion Variables)

งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การนิเทศการสอน
7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พื้นที่วิจัยคือสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 ประชากร ได้แก่ บุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 254 รูป/คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 149 รูป/คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน .05 และสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีจับสลาก ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน 5 รูป/คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการ 3 รูป และรองผู้อำนวยการ 2 รูป

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยขอหนังสือรับรองและหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อนำเสนอแก่ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล จากนั้นส่งแบบสอบถามจำนวน 155 ฉบับ ได้รับกลับคืน 149 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.13

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยมีการแบ่งออกเป็น 4 ชั้น ตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ จำแนกเป็น สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อวิชาการของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ขั้นตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

ขั้นตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อนำเสนอแก่ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล ส่งแบบสอบถามจำนวน 155 ฉบับ ได้รับคืน 149 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.13 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป การดำเนินการด้านจริยธรรมในการวิจัย

3. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่า IOC ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1 สถิติที่ใช้ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบข้อตกลงเกี่ยวกับการแจกแจงของประชากร โดยสูตรในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Tabachnick and Fidell (2013) คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (N) ต้องมากกว่า 8 เท่าของจำนวนตัวแปรพยากรณ์ บวกด้วย 50 ซึ่งเขียนได้ดังนี้ $N > 50 + 8m$ (เมื่อ m คือจำนวนตัวแปรพยากรณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน โดยตัวแปรที่นำมาใช้พยากรณ์ต้องมีความสัมพันธ์ไม่เกิน .85 ตามแนวคิดของ Kline (2023) และตัวแปรต้องมีค่า Tolerance มากกว่า 0.2 ค่า VIF น้อยกว่า 5 ตามแนวคิดของ Hair, Black and Babin (2010) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยการทดสอบด้วยวิธี Histogram วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรด้วยวิธี Normal Probability Plot และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน โดยใช้วิธีการทดสอบแบบ Durbin and Watson

3.2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีแบบขั้นตอน Stepwise เพื่อหาความสามารถในการร่วมพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญฯ คำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและสร้างสมการพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญฯ ทั้งในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	n = 149		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	3.87	0.25	มาก
2. ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม	3.87	0.27	มาก
3. การจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมขององค์กร	3.87	0.37	มาก
4. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน	3.84	0.34	มาก
รวม	3.87	0.22	มาก

จากตารางที่ 1 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}=3.87$) โดยมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด ($\bar{X}=3.87$) รองลงมาคือ ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม และการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมขององค์กร ขณะที่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.84$) อย่างไรก็ตามปัจจัยรายด้านทั้งหมดอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของบุคคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญฯ ที่มีต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	n = 149		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.38	0.25	มาก
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.16	0.33	มาก
3. การวัดผลและประเมินผลการศึกษา	4.15	0.58	มาก
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.97	0.35	มาก

งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา	n = 149		ระดับ
	$\bar{X}$	S.D.	
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.19	0.25	มาก
6. การนิเทศการสอน	3.93	0.29	มาก
7. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.20	0.27	มาก
รวม	4.15	0.16	มาก

จากตารางที่ 2 งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}$ =4.15) โดยที่ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X}$ =4.38) รองลงมาตามลำดับคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนด้านการนิเทศการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ =3.93) ทั้งนี้ งานวิชาการทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรพยากรณ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ปัจจัยการบริหาร ที่ส่งผลต่องานวิชาการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig	Collinearity Statistics	
	b	S.E.	β			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	2.139	.196					
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1)	.230	.049	.353	4.740***	.001	.712	1.404
2. ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม (X_2)	.183	.039	.303	4.653***	.001	.930	1.075
3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (X_4)	.107	0.36	.221	2.977**	.003	.716	1.396
R = 0.654, $R^2 = 0.428$, Adjust $R^2 = 0.416$ S.E.est = 0.1240							

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

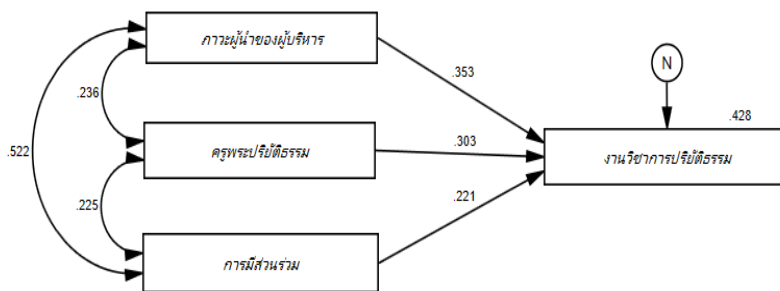
จากตารางที่ 3 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .353 รองลงมา คือ ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .303 และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ เท่ากับ .221 ตามลำดับ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์สัมประสิทธิ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้ร้อยละ 42.80 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ± 0.1240

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.139 + .230 (X_1) + .183 (X_2) + .107 (X_4)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .353 (X_1) + .303 (X_2) + .221 (X_4)$$

ภาพที่ 2 ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา

จากการสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยได้นำปัจจัยการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 ในด้านที่สามารถพยากรณ์ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 มาวิเคราะห์ก่อนสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน จากนั้นนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ดังนี้

1. ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรมีวิสัยทัศน์ทางวิชาการที่ชัดเจน ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ พร้อมน้อมนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหาร เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนและรักษาอัตลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา

2. ด้านครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรมุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะ และจรรยาบรรณวิชาชีพ ส่งเสริมการสอนเชิงนวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีและการวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งอบรมพัฒนา และนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ควรมุ่งสร้างความร่วมมือกับโรงเรียน ในการวางแผน ดำเนินงาน และติดตามผลการศึกษา ส่งเสริมการสื่อสาร กิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้อย่างยั่งยืนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักเขตการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต 2 สามารถอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือครูผู้สอน และการจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งอาจสะท้อนถึงข้อจำกัดด้านเวลา ความเข้าใจในบริบทของโรงเรียนพระปริยัติธรรม รวมทั้งลักษณะเฉพาะของชุมชนและวัดที่เป็นบริบททางศาสนา ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนยังอยู่ในระดับจำกัดทั้งนี้สามารถกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิชาการของโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจ และสนับสนุนให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนำไปสู่การยกระดับคุณภาพทางการศึกษาโดยรวม ทั้งนี้สอดคล้องกับงานของ สมฤทัย ล้อแก้วมณี ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการของวิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยสารพัดช่างในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยพบว่าปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินผล และการส่งเสริมการเรียนรู้ของครู ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า “ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย” เป็นรากฐานของการพัฒนางานวิชาการที่มีคุณภาพ (สมฤทัย ล้อแก้วมณี, 2561) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล มณีแดง ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยพบว่าปัจจัยในการบริหารงานวิชาการและประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ชุมชน และสภาพทั่วไปของสถานศึกษา เป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการได้ถึงร้อยละ 76.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารควบคู่กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (นฤมล มณีแดง, 2565)

2. งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพและการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ส่วนด้านการนิเทศการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งอาจเกิดจากข้อจำกัดด้านเวลาในการปฏิบัติงาน และการขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในการนิเทศการสอนโดยเฉพาะ ส่งผลให้การติดตามคุณภาพการจัดการเรียนการสอนยังไม่ต่อเนื่องเท่าที่ควร ทั้งนี้ ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับงานของ อมรรัตน์ ไทรเมือง ที่ระบุ

ว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินไปอย่างรอบด้าน ครอบคลุมทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการยกระดับคุณภาพผู้เรียนและสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง (อมรรัตน์ ไทรเมือง, 2565) นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของ นูรโลลา หลังกูเต๊ะ ที่ชี้ให้เห็นว่า การบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดงอยู่ในระดับมาก โดยเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและสังคม (นูรโลลา หลังกูเต๊ะ, 2565)

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูผู้สอน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เป็นตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 42.80 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่อาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูผู้สอนที่มีคุณภาพ และความร่วมมือจาก ผู้ปกครองและชุมชนในการขับเคลื่อนคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ญาดา สุทธิ ที่พบว่า ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และชุมชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนางานวิชาการจำเป็นต้องอาศัยภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทาง รวมทั้งความร่วมมือของครูและ ภาคีเครือข่ายทางการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ตามมาตรฐานการศึกษา ในขณะเดียวกัน (ญาดา สุทธิ, 2566) ผลการวิจัยนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy และ Miskel ที่อธิบายว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเป็นตัวกำหนดบรรยากาศ การทำงานภายในองค์กร และมีผลโดยตรงต่อแรงจูงใจของครูในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้าง ความร่วมมือกับชุมชนรอบข้าง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า “การจัดบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร” แม้อยู่ในระดับมาก แต่ไม่สามารถพยากรณ์งานวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจสะท้อนถึงลักษณะเฉพาะของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีการกิจหลักด้านพระพุทธศาสนา จึงมีการจัดบรรยากาศภายใน ที่มุ่งเน้นความสงบ เรียบง่าย และเป็นระเบียบแบบตามหลักศาสนา มากกว่าการขับเคลื่อนเชิงวิชาการ ที่เน้นนวัตกรรมหรือการแข่งขันเช่นโรงเรียนทั่วไป ทำให้วัฒนธรรมองค์กรไม่แสดงอิทธิพลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างเด่นชัด (Hoy & Miskel, 2013) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันชัย คำหน่อ และคณะ ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถม- ศึกษาขนาดเล็ก พบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากแต่มีอิทธิพล ต่อการบริหารงานวิชาการน้อยกว่าปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู และงบประมาณ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการพัฒนา คุณภาพการศึกษาไม่เพียงขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมองค์กรเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยภาวะผู้นำและ การจัดการเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพควบคู่กันไป (วันชัย คำหน่อ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ยัง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suharningsih & Murtedjo พบว่า วัฒนธรรมองค์การไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อผลการปฏิบัติงานของครู แม้ว่าจะมีแนวโน้มความสัมพันธ์ในเชิงบวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า แม้วัฒนธรรมองค์การที่ดีจะเอื้อต่อการทำงาน แต่หากไม่มีการเสริมด้วยภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและระบบการบริหารที่มีส่วนร่วม วัฒนธรรมองค์การเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อย่างเด่นชัด (Suharningsih & Murtedjo, 2017)

4. จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พบว่า การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรมุ่งเน้นการพัฒนา “ภาวะผู้นำของผู้บริหาร” ให้มีบทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ พัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และระบบประกันคุณภาพอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการส่งเสริม “ครูผู้สอน” ให้มีการพัฒนาความรู้ ทักษะ และแรงจูงใจในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรส่งเสริม “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน” ในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมทางการศึกษา เพื่อสร้างความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ และยั่งยืนผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับงานของ สิริดา สายมายา ซึ่งพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนในโครงการ “การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” โดยเสนอว่า การบริหารงานวิชาการที่มีคุณภาพควรมุ่งพัฒนาผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการที่เข้มแข็ง สามารถกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาได้อย่างชัดเจน มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างความร่วมมือกับครูและชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยนี้ที่ชี้ให้เห็นว่า “ผู้นำทางวิชาการที่มีวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหารจัดการเชิงระบบ” เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพของงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม (สิริดา สายมายา, 2565) และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ อมรรัตน์ ไทรเมือง ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ซึ่งพบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการจะมีความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ตลอดจนสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้และแรงจูงใจในการทำงานของครูอย่างต่อเนื่อง (อมรรัตน์ ไทรเมือง, 2565) ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของงานวิชาการ และช่วยสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา ซึ่งสะท้อนแนวทางเดียวกับผลการวิจัยในครั้งนี้

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ว่า “การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อมีการบูรณาการภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาศักยภาพครู และการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าด้วยกันอย่างสมดุล” ภาวะผู้นำของผู้บริหารทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนทิศทางการวิชาการ ขณะที่ครูเป็น

ผู้ปฏิบัติที่แปลงนโยบายสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ส่วนชุมชนและผู้ปกครองเป็นแรงสนับสนุนที่ช่วยเสริมความเข้มแข็งให้แก่ระบบการศึกษาโดยรวม นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กรเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกภาคส่วน ดังนั้น การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรยึดแนวทาง “ภาวะผู้นำเชิงพัฒนาการทำงานร่วมกัน และการเรียนรู้ตลอดชีวิตของครู” เพื่อสร้างความยั่งยืนทางคุณภาพทางการศึกษาในบริบทของสถาบันพุทธศาสนา

สรุป

บทความนี้มุ่งศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่องานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เขต 2 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการบริหารและงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการกำหนดยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนงานวิชาการของสถานศึกษา ขณะที่ด้านงานวิชาการที่มีความโดดเด่นที่สุด คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งแสดงถึงศักยภาพของโรงเรียนในการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ครูผู้สอน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน สามารถร่วมกันพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 42.8 ขณะที่ปัจจัยด้านบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์กร แม้จะอยู่ในระดับสูง แต่ไม่พบอำนาจในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเน้นว่าผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการควรมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและขับเคลื่อนนโยบายหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระบบประกันคุณภาพ และการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมภายในองค์กร ควบคู่กับการส่งเสริมศักยภาพและแรงจูงใจของครูผู้สอน รวมทั้งการส่งเสริมบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนและร่วมพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

โดยสรุป การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลควรตั้งอยู่บนฐานของภาวะผู้นำของผู้บริหาร ศักยภาพของครู และความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการสร้างความร่วมมืออย่างเป็นระบบ นับเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้สอดคล้องกับบริบทเฉพาะของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การทำงานเชิงวิชาการ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2. โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ด้านวิชาการ โดยมุ่งพัฒนาหลักสูตร กระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน
3. ควรพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนทั้งด้านสมรรถนะทางวิชาชีพและแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ควบคู่กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการสนับสนุนทรัพยากร แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมทางวิชาการอย่างเป็นระบบ
4. หน่วยงานกำกับดูแลควรจัดทำแผนพัฒนางานวิชาการที่เน้นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู ชุมชน และองค์กรเครือข่ายภายนอก เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเชิงบูรณาการระหว่างโรงเรียนพระปริยัติธรรมกับภาคีเครือข่ายภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพและความยั่งยืนในระยะยาว
2. ควรดำเนินการวิจัยด้านการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในอนาคต
3. ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการเชิงปฏิบัติการ (Action-Based Management Guidelines) ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขต 2 เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ญาดา สุทธิ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ธนายุทธ ช่อมะลิ. (2563). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานโรงเรียนคุณธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นฤมล มณีแดง. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- นุรุลลอ หลังกูเต๊ะ. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายทุ่งยางแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระอนันต์ แพงวงษ์. (2566). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระจรัสชัย ปญญาวิโร. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ยุพา พรหมแย้ม. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2566). การบริหารงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาในวิถีชีวิตใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: เทมการพิมพ์.
- วรพล เจริญวัย. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชัย คำหน่อ และคณะ. (2564). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงด้านงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(8), 360-370.
- สมฤทัย ล้อแก้วมณี. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการวิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยสารพัดช่างในภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สกุณา ไบภักดี. (2565). ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สิริดา สายมายา. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียน
ในโครงการ “การพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐา-
ธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี” (โรงเรียน กพด.) สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา
บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติโรงเรียนพระปริยัติธรรม พุทธศักราช
2542. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการศึกษาวิจัยเพื่อทบทวนภารกิจและ
โครงสร้างของหน่วยงานการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อมรรัตน์ ไทรเมือง. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. ใน
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Chell, J. (2001). Introducing principals to the role of instructional leadership: A
summary of a master's project by Jan Chell.
- Hair, J. F., Black, W. C., & Babin, B. J. (2010). Multivariate data analysis (7th ed.).
Pearson: Prentice Hall.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). Educational administration: Theory, research, and
practice (9th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Kline, R. B. (2023). Principles and practice of structural equation modeling (5th ed.). Guilford
Press.
- Krug, S. E. (1992). Instructional leadership: A constructivist perspective. Educational and
Psychological Measurement, 52(1), 15–27.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics (6th ed.). Pearson
Education.
- Suharningsih, S., & Murtedjo, M. (2017). The effect of academic supervision, managerial
competence, and school climate on teacher performance. Journal of
Education and Practice, 8(10), 86–92.
- Yamane, T. (1967). Statistics: An introductory analysis (2nd ed.). Harper & Row.

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษาตามรูปแบบ LOMKLoD Model*

MANAGEMENT OF STUDENT CARE SYSTEM IN SCHOOLS EXPANDING EDUCATIONAL OPPORTUNITIES ACCORDING TO THE LOMKLOD MODEL

สมลธา อินทรฤทธิ์*

Sumonta Intararith*

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

*Corresponding author Email: sumontha2568@gmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาถือเป็นความท้าทายสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติ รวมถึงความซับซ้อนของบริบทในพื้นที่ชนบทห่างไกล ผู้เขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้เขียนจึงได้พัฒนานวัตกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่องค์กรคุณภาพด้วยรูปแบบการบริหารจัดการ LOMKLoD Model ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเรียนรู้และตระหนักในสถานการณ์ (Learning) 2) การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Objective and Goal) 3) การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Management) 4) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) 5) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และ 6) การปรับปรุงพัฒนาและสะท้อนผล (Development) นวัตกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ภายใต้แนวคิดความเท่าเทียมทางการศึกษา ให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสพัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะคิดวิเคราะห์ ทักษะอาชีพ และสามารถอยู่ร่วมในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาชาติอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการสถานศึกษา, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนขยายโอกาส, ยุคดิจิทัล, LOMKLoD Model.

ABSTRACT

The management of the student care and support system in opportunity expansion schools during the digital era presents significant challenges for educational administrators. Rapid changes in multiple dimensions, coupled with increasingly complex local contexts, require adaptive and innovative approaches to meet both parental expectations and national education standards. Ban Khlong Sao Nuea School, a rural opportunity expansion school located in a remote area, recognized the need to develop a sustainable student support system. In response, the school created an innovative management model named the LOMKLoD Model, based on Buddhist principles and modern administrative processes. This model consists of six integrated steps: 1) Learning-awareness and understanding of changing contexts, 2) Opportunity-seeking potential through participatory organizational analysis, 3) Management-implementing the five-step student care system guided by the Office of the Basic Education Commission, 4) Knowledge-knowledge management practices, 5) Learning Organization-transforming into a modern learning organization, and 6) Development-evaluation, reflection, continuous improvement, and dissemination. The LOMKLoD Model aims to holistically enhance students' quality of life, promoting desirable characteristics across physical, emotional, social, and intellectual dimensions. It emphasizes equity in education, allowing all students to reach their full potential. Additionally, it fosters critical thinking, vocational skills, and social competencies, enabling students to engage safely and happily in the digital society. Ultimately, the model aspires to elevate learners toward excellence in line with national education standards.

Keywords: Educational Management, Student Care and Support System, Opportunity Expansion School, Digital Era, LOMKLoD Model.

บทนำ

ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์มีความเปลี่ยนแปลงในทุกด้านอย่างรวดเร็ว สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป มีทั้งสถานการณ์ที่มีความเสี่ยงต่อการเรียนรู้และมีอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของเด็ก รวมถึงในกลุ่มวัยรุ่นที่กำลังเรียนรู้โลกกว้างมีการรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมเข้ามาโดยไม่รู้เท่าทัน กระแสระบบทุนนิยมและบริโภคนิยมได้เข้ามามีบทบาทแทนวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนไทย ส่งผลให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว นำไปสู่ความ

ล้มเหลวในการเรียนรู้ การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สุขภาพที่ไม่สมวัย เกิดความไม่ปลอดภัย รวมถึงคุณภาพชีวิตที่ด้อยลงส่งผลกระทบต่อคุณภาพครอบครัวและสังคมส่วนรวมที่เสื่อมโทรมลง

จากข้อมูลสถิติที่รวบรวมโดยหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า เด็กและเยาวชนบางส่วน แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมซึ่งเป็นที่น่ากังวล ได้แก่ 1) หมกมุ่นกับการเล่นเกมคอมพิวเตอร์มากเกินไป จนส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม 2) มีแนวโน้มในการแข่งขันความเร็วบนท้องถนน โดยใช้รถจักรยานยนต์อย่างผิดกฎหมาย เกิดพฤติกรรมที่สื่อถึงความรุนแรงและเสี่ยงอันตราย 3) มักใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นการทะเลาะวิวาทหรือรวมกลุ่มก่อความไม่สงบในชุมชน 4) มีพฤติกรรมทางเพศก่อนวัยอันควร โดยไม่คำนึงถึงการป้องกันและความรับผิดชอบ 5) มีโอกาสเข้าถึงยาเสพติดและสารที่เป็นอันตรายได้ง่าย 6) ขาดจิตสำนึกทางศีลธรรม ไม่เห็นความสำคัญของหลักธรรม ศาสนา หรือค่านิยมความเป็นไทย ความสัมพันธ์ในครอบครัวห่างเหิน ยึดติดเพื่อนและสื่อ จนละเลยคุณค่าทางจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้วางแนวทางเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของเยาวชนไทย โดยครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในทุกช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นปฐมวัย ระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ตลอดจนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยมุ่งเน้นให้เยาวชนมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความมีวินัย การเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการวางแผนชีวิตและการเงิน รวมถึงการดำรงตนอย่างมีคุณค่าในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) และได้ให้แนวดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยการส่งเสริมให้สถานศึกษาและบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิต และคุ้มครองนักเรียน การพัฒนาวินัยเชิงบวก เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2562)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนถือเป็นกลไกสำคัญของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนที่ชัดเจน ใช้เครื่องมือและวิธีการอย่างเป็นระบบ โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนและเครือข่ายจากภายนอกที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และต่อเนื่อง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ออกนโยบายให้ทุกสถานศึกษาในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ นักเรียนทุกคนต้องได้รับการดูแลและคุ้มครองในทุกมิติ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ การเรียนรู้ ความปลอดภัย และคุณภาพชีวิต เพื่อให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีความสุข มีคุณธรรม และสามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัยในสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาหลายแห่งยังเผชิญกับข้อจำกัดในการดำเนินงานระบบนี้ ตัวอย่างเช่น การขาดแคลนครูแนะแนว หรือมีแต่ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

และบางโรงเรียนไม่มีบุคลากรด้านนี้เลย นอกจากนี้ ครูที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แนะแนว หลายคนยังขาดประสบการณ์หรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อีกทั้งยังมีภาระงานสอนควบคู่กับการให้บริการแนะแนวในด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษาต่อ การแนะแนวอาชีพ หรือการจัดหาทุนการศึกษา ทำให้ไม่สามารถรองรับการดูแลนักเรียนได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพเพียงพอ เนื่องจาก การดูแลในปัจจุบันต้องครอบคลุมทั้งสุขภาพกายและใจ การเรียนรู้ สวัสดิภาพ และการคุ้มครองเด็กอย่างรอบด้าน รวมทั้งการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งปัญหา และมีข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การดูแลนักเรียนยังไม่เป็นระบบ ก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนบ้าง ไม่ทั่วถึงบ้าง ไม่ทันเวลาบ้าง ไม่ถูกวิธี ไม่มีข้อมูล ไม่เป็นธรรมกับผู้เรียนบางกลุ่มบางคน ยิ่งสถานการณ์ปัญหาสังคมที่มีความรุนแรงมากขึ้น และเริ่มขยายตัวเข้าสู่โรงเรียนอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวซึ่งขาดความมั่นคงแข็งแรง มีแนวโน้มสูงที่จะออกกลางคัน สถิติการออกกลางคันของแต่ละโรงเรียนสะท้อนให้เห็นความล้มเหลวทางการศึกษา การออกกลางคันนอกจากเป็นความสูญเสียเปล่าทางการศึกษา รัฐบาลจะต้องใช้งบประมาณสูงมากขึ้นเพื่อการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ปัญหาของเด็กและเยาวชนจึงนำไปสู่ความเดือดร้อนของครอบครัว ความไม่สงบสุขของสังคม และพัฒนาไปสู่ความไม่มั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) ดังนั้นการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องนำไปปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างให้นักเรียนได้รู้จักตนเองและสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีทักษะชีวิต สามารถหลีกเลี่ยง ป้องกันอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เป็นคนดีของครอบครัว ชุมชน และสังคมต่อไป จากการศึกษางานวิจัยของ ปิยะพร ป้อมเกษตร (2559) ที่ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า มีงานวิจัยแตกต่างกันแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรกศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานและปัญหาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มที่สองศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนากลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน กลุ่มที่สามศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกลุ่มที่สี่ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะเห็นได้ว่ามีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์การบริหารเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมุ่งวิจัยที่การบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และศึกษาในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเท่านั้น ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งกลยุทธ์จะช่วยให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยนัยนี้คือ นักเรียนมีลักษณะตามที่กรมสุขภาพจิตได้ระบุไว้ ได้แก่ นักเรียนมีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดีสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพและมีเจตคติต่อการเรียนรู้และการทำงาน นักเรียนมีความเป็นอยู่ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับตนเอง และนักเรียนสามารถเรียนรู้และดำเนินชีวิตอย่างปลอดภัยจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และมีจิตสำนึกในการดูแลผู้อื่น

บทความชิ้นนี้ จึงได้ศึกษาแนวคิดการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) และองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) และใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบ (systems theory) ซึ่งผู้เขียนได้ทบทวนงานวิจัย บทความทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการบริหารจัดการด้วยการสังเคราะห์แนวทางทั้งสามส่วนนี้เพื่อการออกแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักพุทธธรรมมีลำดับการนำเสนอตามรูปแบบ LOMKLoD Model ซึ่งมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การเรียนรู้และตระหนักรู้ในสถานการณ์ (Learning) 2) การตั้งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ (Objective and Goal) 3) การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (Management) 4) การจัดการความรู้ (Knowledge) 5) การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ยุคใหม่ (Learning Organization) และ 6) การปรับปรุงพัฒนาและสะท้อนผลการพัฒนา (Development) นวัตกรรมดังกล่าวมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้เรียน ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ภายใต้แนวคิดความเท่าเทียมทางการศึกษา ให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสพัฒนาเต็มศักยภาพ มีทักษะคิดวิเคราะห์ ทักษะอาชีพ และสามารถอยู่ร่วมในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย อีกทั้งยังสามารถพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานการศึกษาชาติอย่างยั่งยืน

การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management: TQM)

การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร หรือ TQM เป็นแนวคิดการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในองค์กรเพื่อพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายหลักในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Deming, 1986) แนวคิดนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปรับปรุงกระบวนการทำงาน การตัดสินใจจากข้อมูลจริง และการเรียนรู้ภายในองค์กร (Oakland, 2014) นอกจากนี้ยังเน้นการทำงานเป็นทีม การมีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และการฝึกอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอ (Goetsch & Davis, 2016) การนำ TQM ไปปรับใช้ในภาคการศึกษาก็ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น โดยช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา การบริการ และการเรียนรู้ของผู้เรียน (Sallis, 2014) ทั้งนี้ TQM ยังส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นคุณภาพ การสื่อสารที่เปิดกว้าง และความรับผิดชอบร่วมกันของทุกฝ่าย (Evans & Lindsay, 2017) จากการศึกษาพบว่าองค์กรที่ดำเนินการตามแนวคิด TQM อย่างจริงจังจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ลดความสูญเสีย และเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน (Talib, Rahman, & Qureshi, 2013)

กระบวนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization: LO) คือแนวคิดในการพัฒนาองค์กรให้สามารถปรับตัวและพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องในบริบทของการเปลี่ยนแปลง โดยมีรากฐานจากการเรียนรู้ในทุกระดับขององค์กร ทั้งระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร Senge ได้เสนอองค์ประกอบ 5 ประการสำคัญในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ การฝึกฝนตนเอง (Personal Mastery) การ

ทำความเข้าใจกับแบบแผนความคิด (Mental Models) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) และการคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) ซึ่งช่วยให้องค์กรสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ และตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ (Senge, 1990) ขณะที่ Garvin กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ โครงสร้างและกระบวนการที่สนับสนุนการเรียนรู้ ความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้ และวัฒนธรรมที่ส่งเสริมการทดลองและนวัตกรรม (Garvin, 1993) ทั้งนี้ Watkins & Marsick กล่าวว่า การส่งเสริมภาวะผู้นำที่เปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสื่อสารอย่างเสรี และการสนับสนุนให้พนักงานเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ถือเป็นหัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อย่างยั่งยืน (Watkins & Marsick, 1996)

ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระบบงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีพุทธศักราช 2567 เป็นกลไกสำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในมิติ ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคม ผ่านกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองและส่งต่อการให้คำปรึกษา การส่งเสริมพัฒนา และการป้องกันและแก้ไขปัญหา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) ระบบดังกล่าว ยังเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลสารสนเทศ OBEC CARE เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเชิงลึกในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ ความเสี่ยงทางพฤติกรรม ฯลฯ ซึ่งช่วยให้ครูสามารถวางแผนการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพและตรงจุด (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2567) นอกจากนี้ ยังเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนอย่างครอบคลุมและยั่งยืน

รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสนี้เป็นทางเลือกหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำไปเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นรูปธรรม เพราะมีความเชื่อว่าผู้นำเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่จะเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยวางระบบสร้างวัฒนธรรมและสนับสนุนเสริมสร้างให้งานในองค์กรสำเร็จได้ จากการบริหารสถานศึกษาสู่คุณภาพด้วยรูปแบบ LOMKLoD Model และนโยบายโรงเรียนต้นแบบการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งการจัดการความรู้ภายในองค์กรที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน ร่วมปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน ตลอดจนนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาได้สร้างโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ เข้ามามีส่วนร่วมให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกันและพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะการคิดและทักษะชีวิตที่สามารถเชื่อมโยงสู่ทักษะในการประกอบอาชีพ และทักษะทางสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข

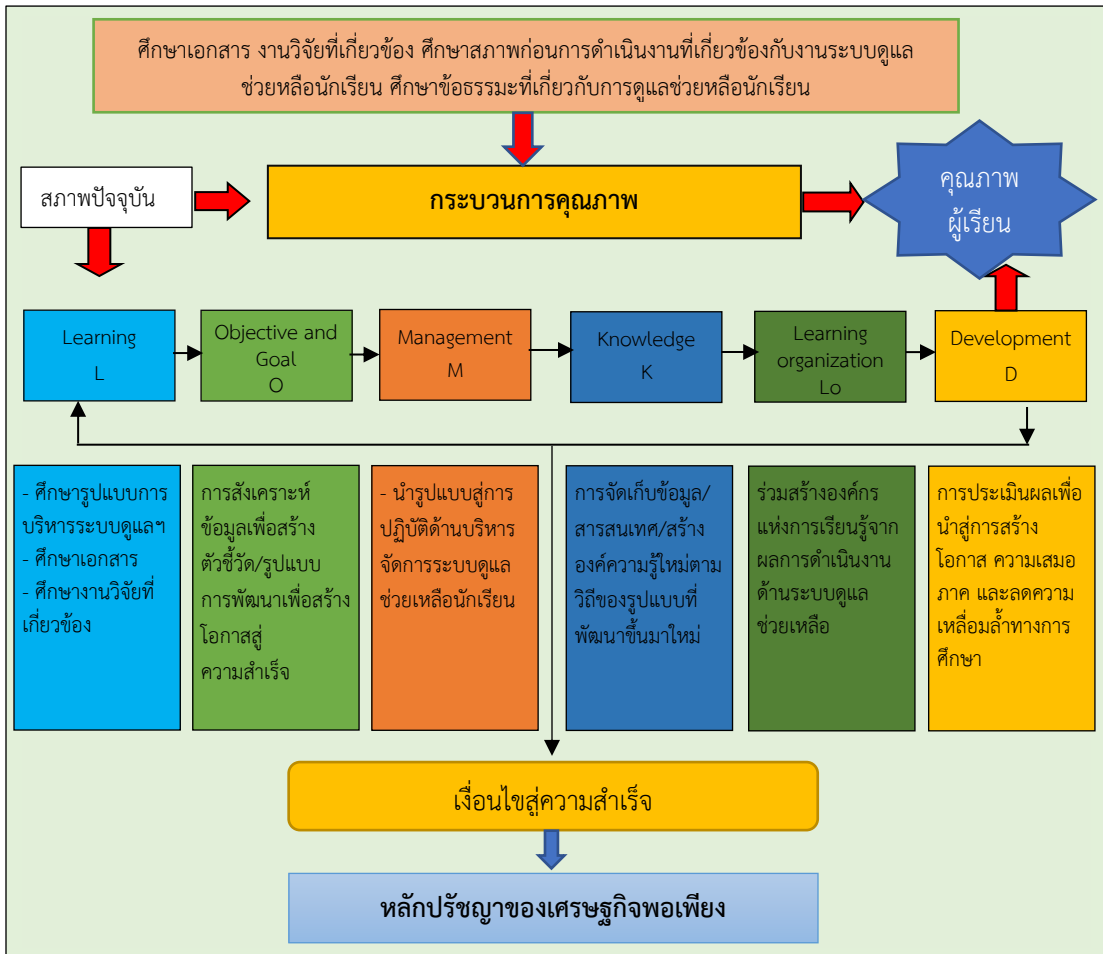
ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ (Systems theory)

ทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ (Systems Theory) เป็นแนวคิดที่มององค์กรหรือสถานศึกษาเป็นระบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน โดยระบบจะทำงานผ่านการรับข้อมูลนำเข้า (Input) กระบวนการแปรสภาพ (Process) ข้อมูลส่งออก (Output) และการป้อนกลับ (Feedback) อย่างเป็นลำดับ (Katz & Kahn, 1978) ระบบจะสามารถพัฒนาและดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อมีการประสานงานระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกได้อย่างมีพลวัต ในด้านกระบวนการทฤษฎีนี้แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การนำเข้าทรัพยากร เช่น บุคลากร งบประมาณ ข้อมูล 2) กระบวนการดำเนินงาน เช่น การจัดการเรียนการสอน การบริหารงานบุคคล 3) ผลลัพธ์ เช่น คุณภาพผู้เรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา และ 4) การป้อนกลับเพื่อปรับปรุงระบบให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Bertalanffy, 1968)

กระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรูปแบบ LOMKLoD Model

การนำทฤษฎีการบริหารเชิงระบบมาปรับใช้ในสถานศึกษาสามารถช่วยให้ผู้บริหารมองภาพรวมของโรงเรียนอย่างเป็นองค์รวม ตัดสินใจโดยอิงข้อมูลและผลกระทบต่องานส่วน เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการประเมินผลที่ต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและสามารถปรับตัวได้ต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและนโยบายทางการศึกษา (Hoy & Miskel, 2008) จากแนวคิดในการบริหารจัดการโดยใช้การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) และองค์กรแห่งการเรียนรู้ (LO) ผ่านทฤษฎีการบริหารเชิงระบบ (Systems theory) มากำหนดเป็นแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่องค์กรคุณภาพด้วยรูปแบบการบริหารจัดการ LOMKLoD Model ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพรูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรูปแบบ “LOMKLoD Model”

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามรูปแบบ “LOM-KLOD Model” อธิบายได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 L=Learning from past experience การเรียนรู้สถานการณ์บริบทของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านมา ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูล เอกสารต่าง ๆ จากรายงานการประเมินคุณภาพด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา

1.2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ประกอบไปด้วย ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านคุณภาพผู้สอน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ด้านสื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการเตรียมการรับมือ หรือป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิด (สุวิมล ว่องวานิช, 2544)

1.3 จัดการประชุมภาคีการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการศึกษาเพื่อสนองนโยบายการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียนให้สอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 O=Objective and Goal การร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามลำดับ ขั้นตอน ดังนี้

2.1 คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ภาคีเครือข่าย ร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าประสงค์ (Goals) ที่เป็นการแสดงถึงความคาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคต

2.2 ทุกภาคส่วนร่วมกันนำเป้าหมาย (Targets) กำหนดผลลัพธ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนโดยจะกำหนดเป็นหน่วยนับที่วัดผลได้เชิงปริมาณ และกำหนดระยะเวลาที่จะบรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 ร่วมกันจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่าง ๆ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมี 4 กลุ่มบริหาร คือ กลุ่มบริหารวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป

ขั้นตอนที่ 3 M=Management ร่วมกันบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

3.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

3.2 การคัดกรองนักเรียน

3.3 การส่งเสริมนักเรียน

3.4 การป้องกันและการแก้ไข

3.5 การส่งต่อ

ขั้นตอนที่ 4 K=Knowledge Management การจัดการความรู้ ความรู้ที่อยู่ในระบบงานต่าง ๆ นำมาจัดการความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดการความรู้ การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการให้ความช่วยเหลือ ดูแล และส่งเสริมนักเรียนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน โดยสามารถสรุป ขั้นตอนการจัดการความรู้ (KM) ในงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ดังนี้

4.1. การบ่งชี้ความรู้ (Knowledge Identification) คือ วิเคราะห์และกำหนดความรู้ที่จำเป็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ความรู้ด้านการคัดกรองนักเรียน การเยี่ยมบ้าน การให้คำปรึกษา ฯลฯ แยกประเภทความรู้เป็น 2 ประเภท ความรู้ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge): เช่น คู่มือ แนวปฏิบัติ แบบฟอร์ม ความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge): เช่น ประสบการณ์จากครูผู้สอน หรือครูที่ปรึกษา

4.2 การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) คือ การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (เวที KM) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ การค้นคว้าจากแหล่งความรู้ภายนอก เช่น งานวิจัย บทความ วิชาการต่าง ๆ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง

4.3 การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) คือ จัดหมวดหมู่ความรู้ เช่น ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรอง การส่งเสริม การป้องกัน ฯลฯ จัดเก็บความรู้ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น ฐานข้อมูล, แฟ้มสะสมงาน, Google Drive, เว็บไซต์ของโรงเรียน

4.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Refinement) คือ ตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของความรู้ที่ได้รวบรวม สังเคราะห์ความรู้ให้กระชับ เข้าใจง่าย และสามารถนำไปใช้ได้จริง และนำความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องมาพัฒนาความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

4.5 การเข้าถึงและแบ่งปันความรู้ (Knowledge Access and Sharing) คือ สร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จัดอบรมหรือประชุมครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ใช้เทคโนโลยีช่วยกระจายความรู้ เช่น LINE กลุ่มงานคุณครู นักเรียน เว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชันภายในโรงเรียน

4.6 การเรียนรู้และการใช้ประโยชน์จากความรู้ (Knowledge Application) คือ นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนางานจริง เช่น การวางแผนช่วยเหลือนักเรียนรายบุคคล ใช้ความรู้เพื่อปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และติดตามผลการนำความรู้ไปใช้ และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4.7 การถอดบทเรียนและพัฒนาอย่างยั่งยืน (Lesson Learned & Continuous Development) คือ สรุบทบทเรียนจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละปี เผยแพร่ผลงาน/แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) พัฒนาแผนกลยุทธ์การจัดการความรู้ในระยะยาวให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 Lo=Learning Organization การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบท เป็นหลักการบริหารจัดการคุณภาพที่มุ่งเน้นความปลอดภัย ซึ่งขั้นตอนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สามารถสรุปได้เป็นลำดับขั้นสำคัญ ดังนี้

5.1 กำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน ประกอบด้วย การวางแผนทางให้ชัดเจนว่า องค์กรต้องการเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” เพื่อสร้างวัฒนธรรมที่ทุกคนเห็นคุณค่าของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สื่อสารเป้าหมายให้ชัดเจนและทั่วถึง

5.2 สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย การส่งเสริมบรรยากาศที่เปิดกว้างให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในแนวนอน (ระหว่างพนักงาน) และแนวตั้ง (ระหว่างผู้บริหารกับพนักงาน) ส่งเสริมให้พนักงานกล้าคิด กล้าทำ และกล้าที่จะผิดพลาดเพื่อเรียนรู้

5.3 พัฒนาผู้นำให้เป็นแบบอย่างของการเรียนรู้ ประกอบด้วย การที่ผู้นำต้องเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา และแสดงออกผ่านการกระทำ สนับสนุนและเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) แก่บุคลากรในองค์กร

5.4 สร้างระบบการเรียนรู้ในองค์กร ประกอบด้วย การจัดให้มีช่องทางและกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด แพลตฟอร์มออนไลน์ การอบรม/เวิร์กช็อป ใช้เทคโนโลยีและฐานข้อมูลเพื่อเก็บและถ่ายทอดความรู้ (Knowledge Management)

5.5 ส่งเสริมการเรียนรู้จากการทำงานจริง ประกอบด้วย การสร้างเวทีให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ เช่น การประชุมแลกเปลี่ยน (After Action Review) การโค้ชและการฝึกงานแบบหมุนเวียน

5.6 สร้างระบบวัดผลและสะท้อนผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย การกำหนดตัวชี้วัดการเรียนรู้ที่ชัดเจน เช่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของงาน รับฟังและประเมินผลจากผู้เรียน และนำข้อมูลมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

5.7 พัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) ประกอบด้วย การที่องค์กรต้องไม่หยุดนิ่งในการเรียนรู้ ปรับปรุงกลยุทธ์ เครื่องมือ และแนวปฏิบัติเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ขั้นตอนที่ 6 D=Development การปรับปรุงและพัฒนา

6.1 การวิเคราะห์ผลสำเร็จของงาน คือ การดำเนินการให้งานบรรลุเป้าหมายหรือไม่ อะไรคือปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

6.2 การทบทวนปัญหาและอุปสรรค คือการทบทวนว่าอะไรคือสิ่งที่เป็นอุปสรรค วิธีการรับมือกับอุปสรรคเป็นอย่างไร

6.3 การสังเคราะห์บทเรียน คือ การได้เรียนรู้อะไรจากการปฏิบัติงาน จุดแข็งของตนเองคืออะไร จุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติมคืออะไร

6.4 การเสนอแนวทางพัฒนาต่อไป คือ แนวทางหรือแนวคิดอย่างไรในการพัฒนางานครั้งต่อไป มีสิ่งใดที่ควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติม

สรุป

การบริหารจัดการสถานศึกษาสู่องค์กรคุณภาพด้วยรูปแบบ LOMKLoD Model นวัตกรรมบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน โดยเฉพาะในมิติด้านการเรียน ด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ ด้านพฤติกรรมและสังคม รวมถึงด้านความปลอดภัย โดยมีกระบวนการบริหารเชิงระบบ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นการเรียนรู้ 2) ขั้นการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) ขั้นการบริหารจัดการคุณภาพ (ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้น) 4) ขั้นการจัดการองค์ความรู้ 5) ขั้นการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 6) ขั้นการปรับปรุงและพัฒนา ระบบดังกล่าวยังเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลสารสนเทศ OBEC CARE เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเชิงลึกซึ่งช่วยให้ครูสามารถวางแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล นอกจากนี้ยังเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีความเสมอภาค ความเท่าเทียมและการสร้างโอกาสทางการศึกษาและมุ่งสู่คุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2567). รายงานสถานการณ์ความเสี่ยงของนักเรียนจากระบบ OBEC CARE. กรุงเทพมหานคร: กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา.
- ปิยะพร บ่อมเกษตร. (2559). การวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 39(4), 1-15.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). รายงานการศึกษาสภาพปัญหาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2562). รายงานผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปีการศึกษา 2562. สกลนคร: กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bertalanffy, L. von. (1968). *General System Theory: Foundations, Development, Applications*. New York: George Braziller.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology, Center for Advanced Educational Services.
- Evans, J. R., & Lindsay, W. M. (2017). *Managing for quality and performance excellence* (10th ed.). Boston: Cengage Learning.
- Garvin, D. A. (1993). Building a learning organization. *Harvard Business Review*, 71(4), 78–91.
- Goetsch, D. L., & Davis, S. B. (2016). *Quality management for organizational excellence: Introduction to total quality* (8th ed.). New York: Pearson Education.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2008). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). *The Social Psychology of Organizations* (2nd ed.). New York: Wiley.
- Oakland, J. S. (2014). *Total quality management and operational excellence: Text with cases* (4th ed.). London: Routledge.
- Sallis, E. (2014). *Total quality management in education* (3rd ed.). London: Routledge.

- Senge, P. M. (1990). *The fifth discipline: The art and practice of the learning organization*. New York: Doubleday.
- Talib, F., et al. (2013). An empirical investigation of relationship between total quality management practices and quality performance in Indian service companies. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 30(3), 280–318.
- Watkins, K. E., & Marsick, V. J. (1996). *Creating the learning organization: A systems approach to quantum improvement and global success*. Alexandria, VA: American Society for Training and Development.

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน
ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE APPLICATION OF THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY FOR
PEOPLE'S LIFESTYLE, NA BON SUB-DISTRICT, NA BON DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

อักรินทร์ สมศักดิ์, สิทธิพงษ์ สิทธิภัทรประภา*, พระมหาอดิศักดิ์ คเวสโก, พระกฤตภาส สีลวรรณโณ

Arkarin Somsak, Sitthipong Sitthiphatraprabha*, Phramaha Adisak Gavesako, Phra Kittapas Silawanno

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: ongsitthipong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 364 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน .05 เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด

2. ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนอายุที่แตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา ควรส่งเสริมความรู้ด้านการออม การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การหลีกเลี่ยงอบายมุข และจัดกิจกรรมอบรมเพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่ประชาชนทุกช่วงวัยอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: หลักปรัชญา, เศรษฐกิจพอเพียง, การดำเนินชีวิต, ประชาชน

ABSTRACT

This research aims to 1) Study the application of the Sufficiency Economy Philosophy in the lives of people in Nabon Subdistrict, Nabon District, Nakhon Si Thammarat Province; 2) Compare the application of the Sufficiency Economy Philosophy in the lives of people in Nabon Subdistrict, Nabon District, Nakhon Si Thammarat Province among those with different genders, ages, education levels, occupations, and monthly incomes; and 3) Study suggestions regarding problems and solutions in applying the Sufficiency Economy Philosophy in the lives of people in Nabon Subdistrict, Nabon District, Nakhon Si Thammarat Province. The sample group consisted of 364 residents of Nabon Subdistrict, Nabon District, Nakhon Si Thammarat Province, determined using the Krejcie and Morgan table with a margin of error not exceeding .05. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using descriptive and inferential statistics.

The research findings revealed that;

1. The overall application of the Sufficiency Economy Philosophy in daily life was at a high level, with the moral condition having the highest mean; and

2. A comparison of the application of the Sufficiency Economy Philosophy in daily life was conducted categorized by gender, education level, occupation, and monthly income. A statistically significant difference was found at the .001 level between age groups, while a statistically significant difference was found at the .05 level between age groups.

3. Suggestions regarding problems and solutions: The government, local administrative organizations, community leaders, educational institutions, and religious institutions should promote knowledge about saving, keeping track of income and expenses, avoiding vices, and organize training activities to concretely promote the application of the Sufficiency Economy Philosophy to people of all ages.

Keywords: Philosophy, Sufficiency Economy, Way of Life, People

บทนำ

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดสำคัญที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพล อดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่าหลายทศวรรษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นหลักคิดในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม แนวคิดดังกล่าวเน้นหลักสำคัญ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขของความรู้ควบคู่คุณธรรม ซึ่งล้วนเป็นรากฐานสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมั่นคงและยั่งยืนของประชาชน แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปรากฏอย่างชัดเจนตั้งแต่พระราชบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณาจารย์และนิสิต ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 โดยทรงเน้นย้ำว่าการพัฒนาประเทศควรเริ่มจากการสร้างพื้นฐานให้ประชาชน “พอมี พอกิน พอใช้” เป็นลำดับแรก ก่อนการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น แนวคิดดังกล่าวได้รับการต่อยอดอีกครั้งในพระราชดำรัสเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2517 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง อย่างเป็นระบบในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามการพัฒนาประเทศไทยในช่วงที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและวัตถุเป็นสำคัญ โดยใช้มูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นตัวชี้วัดความก้าวหน้าและความสำเร็จของประเทศ ส่งผลให้การพัฒนาด้านจิตใจ คุณธรรม และคุณภาพชีวิตของประชาชนไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร นำไปสู่ปัญหาความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค และปัญหาสังคมในหลายมิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของการพัฒนาที่ขาดความสมดุล สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเวศ วะสี ที่ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยเป็นการพัฒนาแบบไม่ยั่งยืน เนื่องจากให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมหภาคมากกว่าพัฒนามนุษย์ ครอบครัวยุค และชุมชน ส่งผลให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม การล่มสลายของสังคมชนบท และปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่น การอพยพเข้าเมือง อาชญากรรม และการละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ดังนั้น การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนอย่างบูรณาการ จึงเป็นแนวทางสำคัญในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและความยั่งยืนของสังคมไทยในระยะยาว (ประเวศ วะสี, 2550)

สำหรับประเทศไทย ปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญยังคงปรากฏในหลายมิติ เช่น ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ความเปราะบางของภาคเกษตรกรรม ความไม่มั่นคงในการประกอบอาชีพ และความไม่สมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการพัฒนาทางสังคม ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดของแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นการขยายตัวเชิงปริมาณเป็นหลัก โดยมิได้ให้ความสำคัญกับความเหมาะสมของบริบทพื้นที่และศักยภาพที่แท้จริงของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2568) นอกจากนี้ วิฤต เศรษฐกิจในอดีต โดยเฉพาะวิฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 ยังเป็นบทเรียนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเปราะบางของระบบเศรษฐกิจที่ขาดเสถียรภาพและพึ่งพาปัจจัยภายนอกมากเกินไป

ส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากได้รับผลกระทบทั้งด้านรายได้ การจ้างงาน และคุณภาพชีวิต เหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการทบทวนแนวคิดและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างจริงจัง (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560) ภายใต้บริบทดังกล่าว แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญกับความสมดุล ความมั่นคง และความยั่งยืน จึงได้รับความสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะแนวคิดที่มุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง การบริหารความเสี่ยง และการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน และชุมชน ซึ่งถือเป็นแนวทางสำคัญในการลดความเปราะบางของประชาชนและสร้างรากฐานที่มั่นคงให้แก่การพัฒนาประเทศในระยะยาว (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2560)

จากบทเรียนของวิกฤตเศรษฐกิจที่ผ่านมา หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงได้ให้ความสำคัญกับการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางพื้นฐานในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง การไม่เบียดเบียนกัน การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจ และการใช้ปัญญาในการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสมดุลและยั่งยืนในระดับชุมชน ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประชาชนส่วนมากมีอาชีพหลักด้านการเกษตร จากข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าประชาชนในชุมชนได้เล็งเห็นความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต พร้อมกับส่งเสริมให้ประชาชนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติ (องค์การบริหารส่วนตำบลนาบอน, 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้ทราบถึงระดับการนำไปใช้ ความแตกต่างของการประยุกต์ใช้ตามปัจจัยส่วนบุคคล และข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการสนับสนุนการกำหนดนโยบายและแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ครัวเรือน และชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างพอเพียง มีความมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 14 หมู่บ้าน มีประชากร จำนวน 8,568 คน จำนวน 3,333ครัวเรือน โดยแยกเป็นชาย 4,302 คน หญิง 4,266 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน .05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน จากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตามลำดับชั้น (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วน โดยเทียบบัญชีนิติไตรยางศ์ จากนั้นจึงทำการสุ่มอย่างมีระบบโดยใช้การจับฉลาก คือ ทำฉลากตามจำนวนรายชื่อของประชาชนแต่ละหมู่บ้าน ทำการหยิบฉลากให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ในจำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุมีผล ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้านเงื่อนไขความรู้ และด้านเงื่อนไขคุณธรรม จำนวน 30 ข้อ เป็นลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกำหนดตัวเลขแทนคุณลักษณะให้ผู้ตอบตามหลักเกณฑ์การให้คะแนน

มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม 1) กำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อใช้เป็นกรอบการวิจัยและนำไปสร้างแบบสอบถาม 2) ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) เขียนนิยามปฏิบัติการให้ครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละลักษณะที่ต้องการวัด และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษา 4) นำแบบสอบถาม ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระและการใช้ถ้อยคำ สำนวนภาษา 5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นหลังจากให้ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) 6) นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 5 ไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.82

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) การหาความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item objective congruence หรือ IOC) การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha-Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) การวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์โดยหาค่า t- test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) เป็นการทดสอบค่า เอฟ (F-test) เพื่อทดสอบความแปรปรวน 2 ตัว

คือความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม กับความแปรปรวนภายในกลุ่มว่าแตกต่างกันมากน้อยเพียงใดเป็นก็เท่าของกัน เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธี LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และด้านเงื่อนไขความรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยสามารถจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามเพศ

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต	ระดับการใช้หลักปรัชญา					
	ชาย			หญิง		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	3.86	0.55	มาก	4.05	0.56	มาก
2. ด้านความมีเหตุมีผล	3.89	0.48	มาก	4.12	0.48	มาก
3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	3.69	0.68	มาก	3.91	0.66	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	3.72	0.65	มาก	3.91	0.62	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.00	0.54	มาก	4.11	0.48	มาก
รวม	3.83	0.47	มาก	4.02	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน เพศชาย และเพศหญิง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย เพศชาย พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.00$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.69$) เพศหญิง พบว่า ด้านความมีเหตุมีผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.12$) ส่วนด้านการการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.91$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอายุ

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต	ระดับการใช้หลักปรัชญา											
	อายุ 18-28 ปี			อายุ 29-39 ปี			อายุ 41-50 ปี			อายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	4.07	0.56	มาก	3.93	0.56	มาก	3.85	0.56	มาก	3.98	0.56	มาก
2. ด้านความมีเหตุมีผล	4.07	0.49	มาก	4.05	0.49	มาก	3.89	0.48	มาก	4.00	0.47	มาก
3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	3.93	0.63	มาก	3.80	0.68	มาก	3.65	0.74	มาก	3.80	0.65	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	3.96	0.56	มาก	3.81	0.65	มาก	3.67	0.65	มาก	3.71	0.72	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.10	0.50	มาก	4.08	0.47	มาก	3.98	0.57	มาก	4.03	0.60	มาก
รวม	4.03	0.45	มาก	3.93	0.49	มาก	3.81	0.47	มาก	3.91	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อายุ 18-28 ปี อายุ 29-39 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อายุ 18-28 ปี พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.10$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.93$) อายุ 29-39 ปี พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.08$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.80$) อายุ 40-50 ปี พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.98$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ($\bar{X}=3.65$) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด อายุตั้งแต่ 51 ปีขึ้นไป พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.03$) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.71$)

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามระดับการศึกษา

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต	ระดับการใช้หลักปรัชญา								
	ต่ำกว่าปริญญาตรี			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	3.76	0.60	มาก	4.10	0.50	มาก	4.11	0.48	มาก
2. ด้านความมีเหตุมีผล	3.84	0.48	มาก	4.15	0.46	มาก	4.08	0.44	มาก
3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	3.54	0.65	มาก	3.98	0.64	มาก	4.06	0.53	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	3.55	0.69	มาก	4.01	0.53	มาก	3.99	0.53	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	3.94	0.50	มาก	4.13	0.49	มาก	4.21	0.51	มาก
รวม	3.73	0.49	มาก	4.08	0.43	มาก	4.09	0.30	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.94$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.54$) วุฒิการศึกษาปริญญาตรี พบว่า ด้านความมีเหตุมีผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.15$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.98$) วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.99$)

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามอาชีพ

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิต	ระดับการใช้หลักปรัชญา														
	เกษตรกร			รับจ้าง/ค้าขาย			นักเรียน/นักศึกษา			รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ			ธุรกิจส่วนตัว		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	3.74	0.62	มาก	3.78	0.58	มาก	4.03	0.47	มาก	4.01	0.51	มาก	4.22	0.44	มาก
2. ด้านความมีเหตุมีผล	3.78	0.47	มาก	3.92	0.46	มาก	3.93	0.52	มาก	4.17	0.49	มาก	4.21	0.43	มาก
3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว	3.43	0.69	ปานกลาง	3.66	0.69	มาก	3.95	0.57	มาก	3.80	0.68	มาก	4.13	0.51	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	3.54	0.73	มาก	3.71	0.62	มาก	3.85	0.66	มาก	3.90	0.65	มาก	4.04	0.50	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	3.88	0.48	มาก	3.99	0.51	มาก	3.93	0.62	มาก	4.18	0.51	มาก	4.21	0.45	มาก
รวม	3.67	0.50	มาก	3.81	0.47	มาก	3.94	0.44	มาก	4.01	0.47	มาก	4.16	0.38	มาก

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อาชีพเกษตรกร อาชีพรับจ้าง/ค้าขาย อาชีพนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับราชการ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย อาชีพเกษตรกร พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.88$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.43$) อาชีพรับจ้าง/ค้าขาย พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.99$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.66$) อาชีพนักเรียน/นักศึกษา พบว่า ด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.03$) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.85$) อาชีพรับราชการ พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.18$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.80$) อาชีพธุรกิจส่วนตัว พบว่า ด้านความพอประมาณ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.22$) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=4.04$)

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต	ระดับการใช้หลักปรัชญา											
	ต่ำกว่า 5,000 บาท			5,001-10,000 บาท			10,001-15,000 บาท			ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความพอประมาณ	3.85	0.58	มาก	3.87	0.59	มาก	4.12	0.52	มาก	3.99	0.52	มาก
2. ด้านความมีเหตุมีผล	3.87	0.51	มาก	3.96	0.50	มาก	4.15	0.45	มาก	4.04	0.46	มาก
3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง	3.73	0.72	มาก	3.71	0.70	มาก	3.95	0.63	มาก	3.86	0.62	มาก
4. ด้านเงื่อนไขความรู้	3.70	0.76	มาก	3.71	0.67	มาก	4.00	0.55	มาก	3.86	0.55	มาก
5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม	4.00	0.57	มาก	4.03	0.50	มาก	4.12	0.46	มาก	4.09	0.58	มาก
รวม	3.83	0.49	มาก	3.86	0.53	มาก	4.07	0.42	มาก	3.97	0.41	มาก

จากตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมทั้ง 5 ด้าน รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ 5,001-10,000 บาท รายได้ 10,001-15,000 บาท และรายได้ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.00$) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.70$) รายได้ 5,001-10,000 บาท พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.03$) ส่วนด้านเงื่อนไขความรู้และด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.71$) รายได้ 10,001-15,000 บาท พบว่า ด้านความมีเหตุมีผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.15$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.95$) รายได้ตั้งแต่ 15,001 บาทขึ้นไป พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.09$) ส่วนด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองและด้านเงื่อนไขความรู้ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X}=3.86$)

ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีเพศต่างกัน

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	151	3.83	0.47	0.918	0.000***
หญิง	213	4.02	0.47		

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีเพศต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 7 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	1.908	3	0.636	2.817	0.039*
ภายในกลุ่ม	81.284	360	0.226		
รวม	83.192				

จากตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	10.539	2	5.269	26.183	0.000***
ภายในกลุ่ม	72.653	361	0.201		
รวม	83.192	363			

จากตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 9 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีอาชีพต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	12.507	4	3.127	15.880	0.000***
ภายในกลุ่ม	70.685	359	0.197		
รวม	83.192	363			

จากตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีอาชีพต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ตารางที่ 10 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวม ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	3.494	3	1.165	5.261	0.001***
ภายในกลุ่ม	79.699	360	0.221		
รวม	83.192	363			

จากตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน พบว่า มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยรวมทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “การใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัย มาอธิบายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

ด้านความพอประมาณ พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีการดำเนินชีวิตที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความพอประมาณในการหาเลี้ยง

ชีพของตนเองและครอบครัว มีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี ประกอบไปด้วยความขยันหมั่นเพียรรู้จัก
เพียงใจในการรับและให้คำนึงถึงคุณค่าของหลักปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ
งานวิจัยของ ธิดา ขุนสิทธิ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนิน
ชีวิตของประชาชน หมู่ที่ 5 ตำบลนาพรุ อำเภอพะพรา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย
พบว่า ระดับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน พบว่า
ด้านพอประมาณ อยู่ในระดับมาก (ธิดา ขุนสิทธิ์, 2561)

ด้านความมีเหตุมีผล พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช
มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปราย
ได้ว่า ประชาชนในชุมชนมีความเชื่อมั่นในการทำมาค้า ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความดี ถ้อยทีถ้อยอาศัย
ซึ่งกันและกัน ยึดหลักการประหยัดอดออม รู้จักการเรียนรู้การแสวงหาความรู้และมีคุณธรรมเพื่อที่จะ
ไม่ให้ตนเอง ผู้อื่น และสังคมที่อยู่อาศัยเดือดร้อน เกิดประโยชน์และความสุขโดยปราศจากการ
เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดมงคล สุ่มคลาภาณี ได้ศึกษาวิจัย
เรื่อง การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ
อำเภอมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ พบว่าด้านความมีเหตุมีผล อยู่ในระดับมาก (พระปลัด
มงคล สุ่มคลาภาณี, 2561)

ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัด
นครศรีธรรมราช มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต มีค่าแปลผล อยู่ในระดับ
มาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนปฏิบัติตนที่ดีพร้อมที่จะรับมือการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และ
ทางด้านธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ รวมถึงการเตรียมตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง
ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกลด้วยการเตรียมพร้อมในทุก ๆ ด้าน เป็นการรู้เท่าทัน
ตนเอง รู้เท่าทันเหตุการณ์ต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ต้องมีสติยั้งคิดพิจารณาอย่างรอบคอบ
ที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ และหาทางป้องกันรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะให้เกิดผลกระทบ
น้อยที่สุดถือเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของแต่ละคน และส่งผลไปสู่สังคมของตนด้วย นอกจากนี้ในชุมชน
อาจจะมีสภาพแวดล้อมที่ยุคปัจจุบัน การดำเนินชีวิตสัมผัสและใกล้ชิดกับอบายมุขก็มีอยู่เช่นกัน
หลากหลายประเภท เช่น การพนัน ยาเสพติด เหล้า บุหรี่ สถานบันเทิง เป็นต้น ทั้งที่เกิดขึ้นอยู่ในชุมชน
รอบชุมชน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องพร้อมที่รับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยศภัทร พาโคกทม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธ
ธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลบัวแดง อำเภอบัวรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบูรณาการหลักพุทธ
ธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน พบว่า ในด้านภูมิคุ้มกันที่ดี
ในตัว อยู่ในระดับมาก (ยศภัทร พาโคกทม, 2568)

ด้านเงื่อนไขความรู้ พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนยังใช้ความพอเพียงเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตผนวกกับความรู้และวิชาการต่าง ๆ ตามหลักปรัชญาพอเพียง มีการเชื่อมโยงกับความรู้และวิชาการสมัยใหม่เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่เหมาะสมสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางสังคม สามารถนำความรู้มาวางแผนและระมัดระวังในการปฏิบัติงาน และยึดถือความดีเป็นที่ตั้งแม้จะต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย ยึดถืออุดมคติในการทำงานเพื่อให้สำเร็จลุล่วง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชราภรณ์ บุตรดีสุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัย พบว่า ระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น พบว่า ด้านเงื่อนไขความรู้ อยู่ในระดับมาก (บุชราภรณ์ บุตรดีสุวรรณ, 2566)

ด้านเงื่อนไขคุณธรรม พบว่า ประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในพื้นที่ยังคงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความความเพียร ไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่น อุดหนุน เสียสละและให้อภัย ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือสังคม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น สอดคล้องกับพระบรมราโชวาท เรื่องคุณธรรม 4 ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2525 ตามพระราชดำรัสดังกล่าวว่า “คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่ 4 ประการ 1) การรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม 2) การรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดี 3) การอดทน อดกลั่น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติดล่วในความสัจสุจริต ไม่ว่าด้วยเหตุประการใด และ 4) การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง...” สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชราภรณ์ บุตรดีสุวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ระดับการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น พบว่า ด้านเงื่อนไขคุณธรรม อยู่ในระดับมาก (บุชราภรณ์ บุตรดีสุวรรณ, 2566)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชนตำบลนาบอน อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. ควรจัดให้มีการประชุมผู้นำหรืออาสาสมัครเพื่อเป็นแกนนำหรือเป็นตัวแทนในการนำความรู้ไปเผยแพร่ให้กับประชาชนให้ได้รับทราบอย่างทั่วถึงพร้อมเป็นสื่อกลางในการนำข้อมูลตลอดจนแนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในชุมชนอย่างทั่วถึง

2. ควรจัดให้มีการประชุมผู้บริหารองค์กรทุกภาคส่วนเพื่อกำหนดมาตรการหรือแนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตในชุมชนนั้น ๆ

3. ผู้นำชุมชนควรสร้างความสัมพันธ์กับสมาชิกในชุมชน เพื่อสร้างความคุ้นเคย ตลอดจนความเป็นกันเองอันจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่การเป็นผู้นำซึ่งจะส่งผลดีต่อการปฏิบัติหน้าที่การสร้างแนวร่วม

4. ควรส่งเสริมและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อแขนงต่างๆไปยังกลุ่มมวลชนและเป้าหมายอย่างทั่วถึง

5. คณะกรรมการชุมชนควรตระหนักต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ตลอดจนพันธกิจการดำเนินงานต่าง ๆ ในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลดีต่อการส่งเสริมการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา ดังนี้

1. ด้านความพอประมาณ ได้แก่ ยังมีค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากปัจจัยทั้งสี่อยู่หลายอย่าง จึงไม่สามารถควบคุมรายจ่ายส่วนเกินได้ แนวทางการแก้ไขโดยการที่ประชาชนใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักควบคุมตนเองในการใช้จ่ายทั้งส่วนตัวและใช้จ่ายในครอบครัว

2. ด้านความมีเหตุมีผล ได้แก่ ยังไม่ได้วางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด ขาดการใช้หลักธรรมทางศาสนาที่จะควบคุมตัวเอง ใช้ชีวิตด้วยความหลงทางอบายมุขโดยความประมาทโดยใช่เหตุ แนวทางการแก้ไขควรมีการวางแผนการใช้จ่ายทางการเงิน ใช้หลักศาสนาควบคุมตนเองไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับอบายมุข ใช้ชีวิตแบบไม่ประมาท

3. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง ได้แก่ ไม่เคยวางแผนรับมือการเปลี่ยนแปลงของงานตัวเองที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่มีเงินเก็บสำรองที่จะใช้ในยามฉุกเฉิน ไม่เคยได้ศึกษาหลักธรรมที่จะใช้ควบคุมอารมณ์ตัวเองเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น แนวทางการแก้ไขวางแผนการใช้ชีวิตและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของวิถีการดำเนินชีวิต ประหยัดออมเงินไว้ใช้เป็นเงินทุนสำรอง รู้จักควบคุมตนเองโดยใช้หลักทางศาสนา

4. ด้านเงื่อนไขความรู้ ได้แก่ ไม่ได้มีการอบรม รวมถึงการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนใช้ความรู้ของตัวเองที่มีอยู่ในการประกอบอาชีพที่ได้พัฒนาตามลำดับพื้นฐานความพออยู่ พอกิน พอใช้ จึงมักที่จะเกิดความล้มเหลวในธุรกิจ สถาบันการศึกษาไม่ได้เน้นการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง แนวทางการแก้ไขควรส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน พัฒนาความรู้ของตัวเองอยู่ตลอดเวลาบนพื้นฐานความพออยู่ พอกิน พอใช้ สถาบันการศึกษาส่งเสริมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

5. ด้านเงื่อนไขคุณธรรม ได้แก่ ยังมีการทุจริตในอาชีพของตนเองมากขึ้น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหามีหลายอาชีพมีการทำงานที่เห็นแก่ตัวมากขึ้น ไม่ได้ใช้หลักธรรมมาใช้ควบคุมสติตัวเองที่จะมีสิ่งล่อใจการเข้าสู่สิ่งอบายมุขต่าง ๆ แนวทางการแก้ไขให้หลักธรรมมาควบคุมสติตัวเองไม่ให้มีสิ่งล่อใจนำไปสู่อบายมุขต่าง ๆ ลดการทุจริตในทุกภาคส่วนและตระหนักถึงความซื่อสัตย์ในสังคมชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา ในเขตพื้นที่บริการของชุมชนควรจัดบริการวิชาการแก่ชุมชนในเรื่อง การทำบัญชีการออม รายรับ รายจ่าย และให้ความรู้ด้านแนวทางการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่ออบายมุขโดยเฉพาะอย่างในกลุ่ม เยาวชน วัยทำงาน และหัวหน้าครอบครัว เนื่องจากประเด็นเหล่านี้ประชาชนมีการประพฤติปฏิบัติ ยังไม่เข้มข้นและจริงจัง

2. ผู้นำชุมชนควรมีการจัดอบรมให้ประชาชนพัฒนา ประยุกต์ และเรียนรู้จากต้นแบบ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชน ที่ยังมีรายได้ที่ต่ำไม่ค่อยเพียงพอที่จะใช้จ่ายในครัวเรือน และผู้ที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพที่มั่นคง รายได้ยังไม่สม่ำเสมอเหมาะกับภาระค่าใช้จ่าย จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาประยุกต์ และเรียนรู้แนวทางการนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นรูปธรรม

3 หน่วยงานภาครัฐหรือผู้นำชุมชนต้องจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับประชาชน กลุ่ม เยาวชน บุคคลในวัยทำงาน และหัวหน้าครอบครัว ให้ตระหนักรู้และเห็นประโยชน์การนำแนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างจริงจังและมีการติดตามผลการปฏิบัติใน ระดับตนเองและครอบครัวอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแบบบูรณาการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชนตำบลนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. การพัฒนารูปแบบการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดย บูรณาการแนวคิดการบริหารสมัยใหม่ภายใต้เทคโนโลยีดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

ธิดา ขุนสิทธิ์. (2561). การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน หมู่ที่ 5 ตำบลนาพรุ อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาคร ธรรม์, 5(3), 914-925.

- ธนาการแห่งประเทศไทย. (2542). บทเรียนจากวิกฤตเศรษฐกิจไทย. กรุงเทพมหานคร: ธนาการแห่งประเทศไทย.
- ธนาการแห่งประเทศไทย. (2560). 20 ปีวิกฤตเศรษฐกิจ (1): จากบทเรียนสู่การรับมือกับความท้าทายข้างหน้า. เรียกใช้เมื่อ 15 เมษายน 2568, จาก https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/Article_20Jul2017.html
- บุษราภรณ์ บุตรดีสุวรรณ, ชาญยุทธ หาญชนะ. (2566). การนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโนนขมิ้น จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารพุทธมัตต์, 8(2), 228-241.
- ประเวศ วะสี. (2550). เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคมแนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: หมอชาวบ้าน.
- พระปลัดมงคล สุขมงคลภาณี. (2561). การบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงพระ อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก. วารสารวิจัยวิชาการ, 1(3), 1-20.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2560). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิชัยพัฒนา.
- ยศภัทร พาโคกหม, พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า. (2568). การบูรณาการหลักพุทธธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตของประชาชน ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบัวแดง อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารวิชาการรัตนบุศย์, 7(1), 416-428.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). แนวโน้มสถานการณ์เศรษฐกิจโลกและของไทย กับการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาบอน. (2566). โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. เรียกใช้เมื่อ 15 เมษายน 2568, จาก <https://www.nabon.go.th/front/event/58>

การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้*
ACADEMIC ADMINISTRATION TOWARDS EXCELLENCE OF BUDDHIST
CHARITY SCHOOLS IN THE SOUTHERN REGION

แหวววิมล เชาวลิต*, กษมา ศรีสุวรรณ, มะลิวัลย์ โยธารักษ์

Weawwimol Chaowalit*, Kasama Srisuwan, Maliwal Yotharuk

มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus, Thailand

*Corresponding author E-mail: wawwimol8@gmail.com

บทคัดย่อ

ชุมชนนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการ
จำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
ภาคใต้ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพ
การวิจัยเชิงปริมาณใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอนจำนวน
จำนวน 254 คน และนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้
ในการวิจัยประกอบด้วย ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเขียนวิเคราะห์
แบบสรุปความแบบเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ภาวะผู้นำ
ของผู้บริหาร และด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. สภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของ
วัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมด้าน
การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด

* Received May 17, 2025; Revised December 15, 2025; Accepted December 18, 2025

3. ความต้องการจำเป็นของด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ในภาพรวม พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด คือ การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีค่าต่ำสุด คือ การมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, สู่ความเป็นเลิศ, โรงเรียนการกุศล

ABSTRACT

This doctoral dissertation aims to study the current conditions, problems, causes, obstacles, and essential needs in academic administration toward excellence in Buddhist temple charity schools in the southern region of Thailand. This research employed a mixed-methods approach, integrating both quantitative and qualitative methodologies. The quantitative component involved a sample group of 254 participants, including school administrators, heads of academic departments, and teaching staff. The study also proposed a model for academic administration aimed at achieving excellence in these schools. The research instruments included questionnaires and interview forms. Statistical methods used in the analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, and qualitative content analysis.

The findings revealed the following.

1. The highest average was in the area of leadership by administrators, while the lowest was in the distribution of authority and stakeholder participation.
2. The expected state of academic administration was found to be at a high level overall. The highest average was in promoting research related to teaching and learning, followed by having a structured academic administration system, which had the lowest average.
3. The essential needs in academic administration, as identified through PNI modified analysis, indicated the highest need in promoting research related to teaching and learning, while the lowest need was in having an academic administration structure.

Keywords: Academic Administration, Towards Excellence, Charity Schools

บทนำ

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ การบริหารงานวิชาการจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของสถานศึกษา ไม่เพียงเพื่อส่งเสริมความรู้ของผู้เรียน แต่ยังรวมถึงการพัฒนาครู การสร้างองค์ความรู้ใหม่ และการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน (สุภาพค์ ชูสกุล, 2563) โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เป็นโรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งที่ตั้งขึ้นโดยมีวัดเป็นผู้ดำเนินการ เพื่อให้โอกาสทางการศึกษาสำหรับเยาวชนที่ขาดแคลน โดยเน้นการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ทางวิชาการและหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การดำเนินงานของโรงเรียนเหล่านี้อยู่ภายใต้ข้อบังคับของ พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 ซึ่งระบุว่าโรงเรียนเอกชนต้องได้รับอนุญาตจากรัฐและมีการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

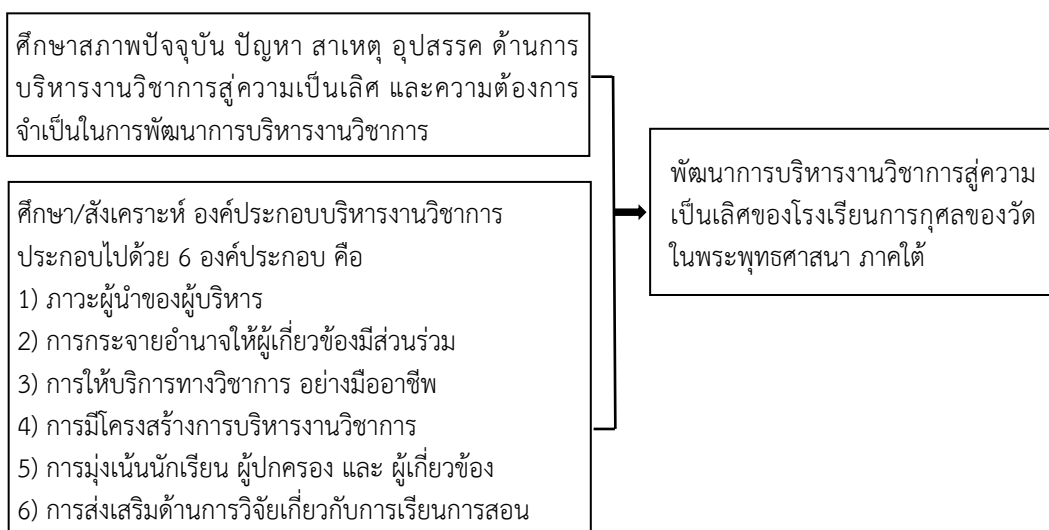
บริบทของโรงเรียนเหล่านี้มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ เป็นองค์กรที่ต้องผสมผสานระหว่างการบริหารจัดการสมัยใหม่กับหลักคำสอนทางศาสนา มีวัดเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ และกลุ่มเป้าหมายหลักคือเยาวชนที่ด้อยโอกาส ซึ่งต้องการการศึกษาแบบองค์รวมที่ไม่เน้นเฉพาะความรู้ทางโลก แต่รวมถึงการพัฒนาจิตใจและคุณธรรมตามหลักพุทธศาสนา แม้จะมีงานศึกษาหลายฉบับที่กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนในวัดหรือการจัดการศึกษาตามแนวพุทธ แต่ยังขาดงานวิจัยที่ศึกษาระบบการบริหารงานวิชาการในเชิงลึก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ” ภายใต้บริบทเฉพาะของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการโรงเรียนการกุศลของวัด โดยอาศัยการวิเคราะห์เชิงเอกสาร และสังเคราะห์แนวคิดตามหลักพุทธศาสนา ผสมผสานกับแนวทางการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อเสนอแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและขับเคลื่อนโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ศึกษาการวิจัยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นงานวิจัยหลักและการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นงานวิจัยสนับสนุน เพื่อให้ได้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษาผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ ครูสอน ในสังกัดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ จำนวน 808 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ได้จากตารางเปรียบเทียบสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Mogan) ใช้ในการประมาณค่าสัดส่วนของประชากรเช่นเดียวกัน และกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร เท่ากับ 0.5 ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% และระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน สังกัดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ จำนวน 254 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการสัมภาษณ์ (Interview) คือ ผู้ให้สัมภาษณ์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรค ความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์รับผิดชอบงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 10 คน
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ที่มีประสบการณ์รับผิดชอบงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 3 คน
หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ที่มีประสบการณ์รับผิดชอบงาน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้
2. กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยอาศัยฐานทฤษฎีและงานวิจัย
3. ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยจะคำนึงถึงการสร้างแบบสอบถามให้เป็นไปตามหลักวิชาการที่ถูกต้องและการได้แบบสอบถามที่ดีมีคุณภาพ มีความตรงทั้งในเชิงโครงสร้าง และความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) รวมทั้งความเชื่อมั่น (Reliability) โดยแบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์การในการรับผิดชอบการสอน/บริหาร วิชาการ การศึกษา ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน ปัญหา การบริหารงานวิชาการ สู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบจำแนก ตามสภาพสภาพปัจจุบัน ปัญหาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร จำนวน 8 ข้อ องค์ประกอบที่ 2 การกระจายอำนาจ ให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม จำนวน 9 ข้อ องค์ประกอบที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ จำนวน 8 ข้อ องค์ประกอบที่ 4 การให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ จำนวน 9 ข้อ องค์ประกอบที่ 5 การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 7 ข้อ องค์ประกอบที่ 6 การส่งเสริมด้านการ วิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ รวม 50 ข้อ โดยใช้มาตราวัดแบบ Likert Scale ซึ่งแต่ละคำถามจะมีคำตอบเป็นตัวเลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด, มาก, ปานกลาง, น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 6 องค์ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 3) โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ 4) การให้บริการ ทางวิชาการอย่างมืออาชีพ 5) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง 6) การส่งเสริมด้าน การวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

1) นำร่างแบบสอบถามที่ได้จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ ผู้มีคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

2) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสอบถามครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี (Index Of Congruence: IOC)

5. พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิจัย พบว่า ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.60–1.00 สามารถนำไปใช้ได้

6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบ ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคกลาง จำนวน 3 โรงเรียน รวมจำนวน 30 คน จากนั้นนำแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยผลจากการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจะต้องมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.866 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.718

แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

3. ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมคุณวุฒิ

4. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยให้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน ทำการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการ จำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม (3) การให้บริการทางวิชาการ อย่างมีอาชีพ (4) การมีโครงสร้างการบริหาร (5) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้เกี่ยวข้อง (6) การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ประกอบด้วย 6 ด้าน 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 3) การให้บริการทางวิชาการอย่างมีอาชีพ 4) การมีโครงสร้างการบริหาร 5) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง 6) การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

5. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

1) นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาฯ ผู้มีคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบ แก้ไขและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

2) นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี(index of congruence: IOC)

6. พิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัย ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

7. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

8. จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาพุทธบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขอเชิญเป็น ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย กลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2) นำหนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และนำ หนังสือขอความร่วมมือไปยังกลุ่มตัวอย่างทดสอบเครื่องมือวิจัย และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อ

ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยทำการนัดหมาย วัน เวลา ที่จะขอความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในแจกแบบสอบถามและเก็บคืน ได้ข้อมูลครบทั้ง 254 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การสัมภาษณ์ (Interview) มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาศาสาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช เพื่อขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

2) นำหนังสือขอเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไปมอบให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการให้สัมภาษณ์

3) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และทำการบันทึกการสัมภาษณ์ด้วยการจดบันทึก ภาพนิ่ง และเครื่องบันทึกเสียง ได้ข้อมูลครบทั้ง 15 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมวิธีหลายระยะ (Multi-Phase Mixed Research Method) จึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ สถิติที่ใช้ในการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการวิเคราะห์ Modified Priority Needs Index (PNI modified) มีสูตรดังนี้

$$(PNI \text{ modified}) = (I - D) / D$$

โดย I (Importance) หมายถึง ระดับความคาดหวังที่ต้องการให้เกิด

D (Degree of Success) หมายถึง ระดับสภาพที่เป็นจริงในปัจจุบัน

การจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นใช้การเรียงดัชนีจากมากไปหาน้อย ดัชนีที่มีค่ามาก แปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูง ที่ต้องได้รับการพัฒนามากกว่าดัชนีที่มีค่าน้อยกว่า เพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสัมภาษณ์แนวทางการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content Analysis)

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
3. ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างแบบสัมภาษณ์โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมคุณวุฒิพนธ์
4. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยให้มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ตำแหน่งสถานที่ทำงาน ทำการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 3) การให้บริการทางวิชาการอย่างมีอาชีพ 4) การมีโครงสร้างการบริหาร 5) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง 6) การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ประกอบด้วย 6 ด้าน 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม 3) การให้บริการทางวิชาการอย่างมีอาชีพ 4) การมีโครงสร้างการบริหาร 5) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง 6) การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

5. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

1) นำร่างแบบสัมภาษณ์ที่ได้จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขและปรับปรุงให้มีความเหมาะสม

2) นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) การใช้ภาษาและพิจารณาว่าแบบสัมภาษณ์ครอบคลุมของเนื้อหาหรือไม่โดยการหาดัชนี (index of congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่าข้อความไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

6. พิจารณาคัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปเพื่อจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการวิจัย ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 0.80-1.00 สามารถนำไปใช้ได้

7. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมดูแลนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ
8. จัดพิมพ์เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ให้เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและเพศชาย อายุ สถานภาพการดำรงตำแหน่งประสบการณ์ในการรับผิดชอบการสอน/บริหาร วุฒิการศึกษา

2. สภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค ด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่าสูงที่สุด คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และมีค่าต่ำที่สุด คือ ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม

ผู้วิจัย ได้นำผลการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพ ประกอบการตัดสินใจ ขณะที่การตัดสินใจอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน มีคะแนนต่ำสุด 2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขณะที่การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีคะแนนต่ำสุด 3) การให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การกำหนดแนวทางในการบริการวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน ขณะที่การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของชุมชน มีคะแนนต่ำสุด 4) โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การระดมความร่วมมือในการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้รับ ขณะที่กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน มีคะแนนต่ำสุด 5) การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ สร้างสื่อและนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีให้เป็นไปตามยุคสมัย ขณะที่ส่งเสริมผู้ปกครองให้มีส่วนร่วม วางแผนร่วมกับสถานศึกษาในแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีคะแนนต่ำสุด 6) การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ การเผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน ขณะที่สร้างความตระหนักแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการทำวิจัยมีคะแนนต่ำสุด

3. สภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า เกี่ยวกับสภาพคาดหวัง ด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และน้อยที่สุด คือ การมีโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพประกอบการตัดสินใจ และมีค่าน้อยที่สุด คือ ตัดสินใจสั่งการอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน 2) ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดแหล่งข้อมูลสารสนเทศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูลได้ และมีค่าน้อยที่สุด คือ จัดกระบวนการสร้างเป้าหมายร่วมของสถานศึกษาให้ชัดเจน 3) ด้านการให้บริการทางวิชาการ อย่างมืออาชีพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน และมีค่าน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความสะดวกในการบริการสื่อสารสนเทศ และเทคโนโลยี แก่ชุมชน 4) ด้านโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ กำหนดโครงสร้างในการบริหารงานวิชาการร่วมกัน ค่าน้อยที่สุด คือ กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน 5) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าท่องจำและนำความรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีค่าน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษาในแลกเปลี่ยน ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 6) ด้านการส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ สร้างความตระหนักแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการทำวิจัย และมีค่าน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้เข้าใจด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

4. ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การพัฒนาผู้นำและทักษะการบริหารเป็นปัจจัยสำคัญในการผลักดันโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ปัญหาหลัก คือ การขาดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและการขาดการสนับสนุนจากภายนอก แนวทางแก้ไข คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน การฝึกอบรมผู้บริหารและครู การส่งเสริมความร่วมมือ และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานวิชาการ 2) การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม การขาดการมีส่วนร่วม และการสื่อสารที่ไม่ชัดเจนส่งผลต่อการพัฒนางานวิชาการ แนวทางแก้ไข คือ การสร้างวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม การฝึกอบรมทักษะการสื่อสาร และการใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อ

ส่งเสริมการทำงานร่วมกัน 3) โครงสร้างการบริหารงานวิชาการ โครงสร้างที่ไม่ชัดเจนและการขาดระบบ ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด แนวทางแก้ไข คือ การกำหนดบทบาทที่ชัดเจน การจัดการประชุมประจำ การฝึกอบรม และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ ปัญหาหลัก คือ การขาดมาตรฐานการศึกษาและความพึงพอใจจากผู้ปกครอง แนวทางพัฒนา คือ การฝึกอบรมบุคลากร การพัฒนาหลักสูตรและการสื่อสารข้อมูลให้โปร่งใส รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 5) การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ปัญหาหลัก คือ การมีส่วนร่วมที่ต่ำการขาดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และการเรียนการสอนที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน แนวทางแก้ไข คือ การพัฒนาช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการฝึกอบรมบุคลากร 6) การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน ปัญหาหลักคือการขาดการสนับสนุนจากผู้บริหารและการขาดทักษะในการวิจัย แนวทางแก้ไข คือ การพัฒนานโยบายสนับสนุนการวิจัย การฝึกอบรมบุคลากร และการสร้างความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรภายนอก

5. ผลความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ในภาพรวม พบว่า PNI modified มีค่ามากที่สุด อันดับแรก คือ การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และรายการสุดท้าย คือ การมีโครงสร้างการบริหาร ตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ พบว่า 1) ด้านการส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก คือ สร้างความตระหนักแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการทำวิจัย และลำดับสุดท้าย คือ เผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน 2) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก คือ สร้างนโยบาย แนวทาง และเป้าหมายชัดเจนในการบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในเชิงประจักษ์ และลำดับสุดท้าย คือ เผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และลำดับสุดท้าย คือ จัดแหล่งข้อมูลสารสนเทศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูลได้ 4) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก จัดการเรียนรูที่มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าท่องจำและนำความรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติงาน และโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา 5) ด้านการให้บริการทางวิชาการ อย่างมืออาชีพ พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน และลำดับสุดท้าย คือ กำหนดแนวทางในการบริการวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน 6) ด้านการมีโครงสร้างการบริหาร พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมในโครงสร้างการบริหาร และลำดับสุดท้าย คือ สร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

อภิปรายผล

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นด้านการบริหาร งานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันด้านการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการยังมีการดำเนินงานพื้นฐานที่ค่อนข้างชัดเจน แต่ยังไม่สามารถยกระดับสู่ความเป็นเลิศได้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือภาวะผู้นำของผู้บริหารงานวิชาการ ขณะที่ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งด้านบทบาทผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหาร แต่ยังขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างแท้จริง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้บริหารมีจุดเด่นในการใช้ความรู้และความสามารถทางวิชาการประกอบการตัดสินใจ แต่อย่างไรก็ตาม การตัดสินใจสั่งการอย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจนยังเป็นจุดที่ควรพัฒนา สะท้อนถึงความจำเป็นในการเสริมทักษะการบริหารเชิงระบบ ด้านการส่งเสริมการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่า มีการเผยแพร่งานวิจัยค่อนข้างดี แต่ยังขาดการกำหนดมาตรฐานการวิจัยที่ชัดเจน ซึ่งอาจส่งผลให้คุณภาพงานวิจัยยังไม่สม่ำเสมอและไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ แม้จะมุ่งเน้นการให้บริการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน แต่การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการมีส่วนร่วมของชุมชนมาใช้เป็นฐานในการบริหารยังอยู่ในระดับต่ำ แสดงถึงโอกาสในการบูรณาการอัตลักษณ์ของโรงเรียนวัดให้เด่นชัดยิ่งขึ้น ด้านโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ พบว่าการระดมความร่วมมือเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศมีความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดความชัดเจนในการกำหนดผู้รับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งอาจส่งผลต่อความต่อเนื่องและประสิทธิผลของการดำเนินงาน ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง มีจุดเด่นด้านการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีให้ทันสมัย แต่ยังขาดความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อดูแลและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบสุดท้าย ด้านการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม แม้จะมีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจยังอยู่ในระดับต่ำ สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อยกระดับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนประเด็นหลัก 3 ประการคือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร, การบริหารงานวิชาการเชิงระบบและคุณภาพ, และการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ การอภิปรายควรมีกรอบแนวคิดและทฤษฎีรองรับ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือทางวิชาการ โดยสามารถใช้แนวคิดทฤษฎีสันับสนุนได้ดังนี้ 1) แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional

Leadership ใช้สนับสนุนประเด็น ภาวะผู้นำของผู้บริหารงานวิชาการ แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการ อธิบายว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการใช้ความรู้ ความสามารถ และวิจรณ์ญาณทางวิชาชีพในการตัดสินใจ เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารมีจุดเด่นด้านการใช้ความรู้ทางวิชาการประกอบการตัดสินใจ แต่ยังขาดความชัดเจนด้านกระบวนการสั่งการอย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้จึงช่วยอธิบายว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงระบบจะส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา 2) แนวคิดการบริหารงานวิชาการเชิงระบบและการประกันคุณภาพ (Systems Approach & Quality Assurance) ใช้สนับสนุนประเด็นการวิจัย การบริการวิชาการ และโครงสร้างการบริหาร งานวิชาการแนวคิดการบริหารเชิงระบบมองว่างานวิชาการเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกัน ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การกำหนดมาตรฐาน ไปจนถึงการประเมินและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการในระดับปานกลาง มีการเผยแพร่ งานวิจัยและบริการชุมชน แต่ยังขาดมาตรฐานที่ชัดเจนและการกำหนดผู้รับผิดชอบ แนวคิดนี้ช่วย อธิบายว่าการขาดความเป็นระบบส่งผลให้คุณภาพยังไม่ก้าวสู่ความเป็นเลิศ 3) แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ (Participative Management & Decentralization) ใช้สนับสนุน ประเด็น การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม เน้นการเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และผู้เกี่ยวข้องมีบทบาทร่วมในการตัดสินใจและบริหาร จัดการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า ด้านการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แม้จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แต่ยังไม่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วม ตัดสินใจอย่างแท้จริง แนวคิดนี้จึงช่วยอธิบายว่าการขาดการมีส่วนร่วมเป็นข้อจำกัดสำคัญต่อการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนการกุศลของวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีย์ วีระเจริญ ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียนนดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ ของผู้เรียน ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) ด้านการวางแผน เชิงกลยุทธ์ 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร 5) ด้านการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ 6) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง และ 7) ด้านการพัฒนาเครือข่าย ความร่วมมือ ซึ่งในองค์ประกอบแต่ละด้านมีกระบวนการบริหารจัดการตามหลักวงจรคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการวางแผน (Plan) 2) ขั้นตอนการนำแผนไปปฏิบัติ (Do) 3) ขั้นตอน การตรวจสอบ(Check) และ 4) ขั้นตอนการปรับปรุงแก้ไข (Act) (อารีย์ วีระเจริญ, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุประวิทย์ ทิพย์โพธิ์ ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความ เป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า (1) สภาพการ บริหารงานวิชาการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก กระบวนการบริหารงานวิชาการ มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน (Planning: P) 2) การจัดองค์การ (Organizing: O) 3) การนำ(Leading: L) 4) การ

ควบคุม (Controlling: C) และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัยคือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) สมรรถนะครู 3) การทำงานแบบเป็นเครือข่าย 4) เทคโนโลยี สารสนเทศ 5) ความร่วมมือของผู้ปกครอง 6) วัฒนธรรมองค์กร (สุประวิทย์ ทิพย์โพธิ์, 2563)

2. สภาพที่คาดหวังของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ เกี่ยวกับสภาพคาดหวัง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มากที่สุด คือ การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และน้อยที่สุด คือ การมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ ดังนี้ (1) ด้านการส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ สร้างความตระหนักแก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการทำวิจัย และมีค่าน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมและพัฒนาครูให้เข้าใจด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน (2) ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดแหล่งข้อมูลสารสนเทศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูลได้ และมีค่าน้อยที่สุด คือ จัดกระบวนการสร้างเป้าหมายร่วมของสถานศึกษาให้ชัดเจน (3) ด้านการให้บริการทางวิชาการอย่างมืออาชีพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน และมีค่าน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีความสะดวกในการบริการ สื่อสารสนเทศ และเทคโนโลยี แก่ชุมชน (4) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ใช้ความรู้ ความสามารถทางวิชาการและวิชาชีพประกอบการตัดสินใจ และมีค่าน้อยที่สุด คือ ตัดสินใจสั่งการอย่างมีขั้นตอนและชัดเจน (5) ด้านการมุ่งเน้น นักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าท่องจำและนำความรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีค่าน้อยที่สุด คือ ส่งเสริมผู้ปกครองให้ความร่วมมือ วางแผนร่วมกับสถานศึกษาในแลกเปลี่ยน ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน (6) ด้านโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ซึ่งพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ กำหนดโครงสร้างในการบริหารงานวิชาการร่วมกัน ค่าน้อยที่สุด คือ กำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกัน

จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีการเน้นความสำคัญในหลาย ๆ ด้าน ทั้งการส่งเสริมการวิจัย การกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และการบริหารงานวิชาการที่มุ่งเน้นการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม ยังมีบางจุดที่ต้องพัฒนา เช่น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การกำหนดผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน รวมถึงการพัฒนาการบริหารงานให้มีความชัดเจนและมีการตัดสินใจที่มีขั้นตอนที่เป็นระบบมากขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรดา พุทธินันท์ ที่ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) การกิจและขอบข่ายงานวิชาการในโรงเรียน 3) กระบวนการบริหารงานวิชาการ 4) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ (อมรดา พุทธินันท์, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับ Smerkar, et al., ได้วิจัยเรื่อง “March toward excellence: school success and minority student achievement in department of defense schools a report to the national education goal panel lessons from the state’ s” เป็นการศึกษาเรื่องการไปสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่เป็นชนกลุ่มน้อย (กลุ่มละตินอเมริกัน และแอฟริกัน) โดยผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โครงสร้างองค์กรและโครงสร้างของรัฐบาลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานประจำวันของสถานศึกษาใน Department of defense schools และอำนาจขอบเขต ในการกำหนดนโยบาย (Smerkar, et al., 2001)

3. ความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ในภาพรวม พบว่า PNI modified มีค่ามากที่สุด อันดับแรก คือ การส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน และรายการสุดท้าย คือ การมีโครงสร้างการบริหาร ตามลำดับ สามารถสรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการส่งเสริมด้านการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก คือ สร้างความตระหนักแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาในการทำวิจัย และลำดับสุดท้าย คือ เผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียน การสอน 2) ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก คือ สร้างนโยบายแนวทางและเป้าหมายชัดเจนในการบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในเชิงประจักษ์ และลำดับสุดท้าย คือ เผยแพร่งานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน 3) ด้านการกระจายอำนาจให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก คือ ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และลำดับสุดท้าย คือ จัดแหล่งข้อมูลสารสนเทศให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูลได้ 4) ด้านการมุ่งเน้นนักเรียน ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้มีความรู้ ความเข้าใจมากกว่าท่องจำและนำความรู้ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และลำดับสุดท้าย คือ ส่งเสริมผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย แผนปฏิบัติงาน และโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา 5) ด้านการให้บริการทางวิชาการ อย่างมืออาชีพ พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวก รวดเร็ว และเป็นปัจจุบัน และลำดับสุดท้าย คือ กำหนดแนวทางในการบริการวิชาการให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน 6) ด้านการมีโครงสร้างการบริหาร พบว่า PNI Modified มีค่าสูงสุด อันดับแรก ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้เสีย มีส่วนร่วมในโครงสร้างการบริหาร และลำดับสุดท้าย คือ สร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ

จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ อยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นในการบริหารงานวิชาการเพื่อความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ สะท้อนถึงการส่งเสริมการศึกษาในหลากหลายด้าน โดยการศึกษาค่าต่าง ๆ ที่ได้จากการวิเคราะห์ (PNI Modified) จะช่วยให้เห็นภาพรวมและทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นในระยะยาว การนำไปใช้ในการพัฒนาและบริหารงานวิชาการในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ต้องการการส่งเสริมทั้งในด้านการวิจัย, ภาวะผู้นำ, การกระจายอำนาจ, การพัฒนาคุณภาพของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการให้บริการทางวิชาการที่มีคุณภาพและการบริหารที่มีโครงสร้างที่แข็งแกร่งและเปิดกว้างให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลภักษ์ ฤทธิ์เนื่อง และ กาญจนา บุญส่ง ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิจังหวัดสมุทรปราการ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบได้แก่ 1) กลยุทธ์ 2) โครงสร้าง 3) ระบบ 4) รูปแบบ 5) บุคลากร 6) พักษะ และ 7) ค่านิยมร่วมโดยรูปแบบมีความ (ดลภักษ์ ฤทธิ์เนื่อง และกาญจนา บุญส่ง, 2565) และยังสอดคล้องกับ สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์ ที่ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการมีขอบข่ายหลัก 9 ด้าน โดยรวมโรงเรียนปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก และปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ มี 6 ปัจจัย (สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคใต้ ควรนำองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ไปปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดต่าง ๆ ควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาครูให้มีความรู้เรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ส่งเสริมครูให้มีความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรมีนโยบายในการสนับสนุนงบประมาณให้ครูนำมาพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันสมัยทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด
4. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดควรมีองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศ ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่มีการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันระหว่าง สถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบระหว่างการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดต่าง ๆ โดยใช้องค์ประกอบหลัก และขั้นตอนการดำเนินการตามองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่พัฒนาขึ้นนี้
3. ควรมีการศึกษาริบท ปัจจัยสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
4. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

- ดลักษ์ ฤทธิ์เนื่อง และกาญจนา บุญส่ง. (2565). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสารสาสน์วิเทศสุวรรณภูมิจังหวัดสมุทรปราการ. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3), 705-716.
- สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์. (2563). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุภางค์ ชุสกุล. (2563). การบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- อมลรดา พุทธินันท์. (2561). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อารีย์ วีระเจริญ. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศเพื่อพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- Krejcie R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Smrekar, et al. (2001). March toward excellence: School success and minority student achievement in Department of Defense schools. National Education Goals Panel.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. หลักเกณฑ์การตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

วารสารวิชาการพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราชโคกราช เป็นวารสารวิชาการ เพื่อเป็นสื่อกลางส่งเสริมการเผยแพร่องค์ความรู้ ในด้านพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เข้ากับพระพุทธศาสนา ผลงานทั้งทางด้านการวิจัย และผลงานทางวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิชาการ ในมิติด้านพระพุทธศาสนา การพัฒนาสังคม สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสหวิทยาการ ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอก มีกำหนดออกวารสารปีละ 4 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เดือน เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือน กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 เดือน ตุลาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

1) บทความวิชาการ เป็นบทความที่เสนอเนื้อหาความรู้ ความคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้ในเรื่องนั้น ๆ โดยมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง

2) บทความวิจัย (Research article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

3. การจัดเตรียมบทความ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 10-15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและ

ตารางที่มีความคมชัด พร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วน และเข้าใจได้ โดยไม่จำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่องควรสั้น และให้ได้ใจความตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่อง โดยให้พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน และพร้อมระบุอีเมล พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่อง โดยเรียงมาทางด้านขวา

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 300 คำตอบคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) เนื้อเรื่องควรใช้ภาษาที่ง่าย สั้นกะทัดรัดแต่ชัดเจน ถ้าเป็นต้นฉบับภาษาไทยให้ยึดตามหลักพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิก ทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

7) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจาก หัวข้อใหญ่ประมาณ 6 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ควรเว้นระยะห่างการพิมพ์ 1 ช่วงบรรทัด

8) ภาพ ให้ใช้ภาพสีหรือขาวดำ ให้ชื่อกำกับภาพเรียงตามลำดับ ในเนื้อเรื่องให้พิมพ์คำอธิบายที่สั้นและชัดเจนได้รูปภาพ การจะได้ตีพิมพ์ภาพสีหรือไม่ ขึ้นกับการพิจารณาของกองบรรณาธิการ

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้นได้ใจความ

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิดและระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียงชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการวิจัยว่ามีความสอดคล้องหรือขัดแย้งอย่างไร

6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) (ถ้ามี) ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) ระบุงค์สรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) หมายถึง ประเด็นที่ผู้วิจัย เสนอแนะขึ้นมาจากผลการวิจัยหรือข้อค้นพบจากการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อให้ข้อมูลคำแนะนำแนวทางหรือวิธีการใด ๆ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนา การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน หรือการบริหารจัดการ เป็นต้น

9) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเชิงอรรถที่ปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ - นามสกุลของผู้เขียนและเลขปีของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิงเอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/15/16/282-283), (พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล/16/256-320)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโ, 2554)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” เชื่อมระหว่างผู้แต่งทั้งสองราย แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุทิตย์ อาภากรโและเชมณัฐ อินทรสุวรรณ, 2553) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (พระธรรมโกศาจารย์, ประยูร ธมมจิตโต, 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่มคำว่าและคณะ แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระเทพโสภณ, ประยูร ธมมจิตโตและคณะ, 2548)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค (,) ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น (Keown, 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งสองราย ใช้เครื่องหมาย “&” ระหว่างผู้แต่งทั้งสองราย แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2000)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. แล้วพิมพ์เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Kaiser et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่ง

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

1) บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ใช้ 21 เซ็นจูรี

2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา. สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ/ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธรรณ ธาเรนาวาสวัสดิ์. (2548). ไต้ทะเลมีความรัก ภาคสาม: หลังคลื่นอันดามัน. กรุงเทพมหานคร: บ้านพระอาทิตย์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ. ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง)./ สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เสาวณีย์ จำเดิมแผด็จศึก. (2534). การรักษาภาวะจับหัดเฉียบพลันในเด็ก. ใน สมศักดิ์ โล่ห์เลขา, ชลสิทธิ์ ดิเรกวัฒนชัย และ มนตรี ตูจินดา (บรรณาธิการ), อิมมูโนวิทยาทางคลินิกและโรคภูมิแพ้. (หน้า 99-103). กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และ สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตวิมุติ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ. ใน ชื่อสารานุกรม,/ (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: / สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาอาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In The encyclopaedia America, (Vol.24, pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

6) หนังสือพิมพ์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อวิทยานิพนธ์./ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา./ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ. (2559). ตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำแบบบูรณาการสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

มนัส ภาคภูมิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์)./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

โกเมทร์ อ่อนนุช. (5 พ.ย. 2560). ความเชื่อเรื่องนาคในพระพุทธศาสนา (นางสาวเจนจิรา พุ่มแก้ว, ผู้สัมภาษณ์)

9) สื่อออนไลน์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ ชื่อเรื่อง./ เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

เดชขจร ภูทิพย์. (2562). วิธีฝึกใจให้เลิกทรมานจากความเครียด เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <https://www.dailynews.co.th/article/666936/คำสั่ง-ประกาศ/>

10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง (ถ้ามี)./ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ ตอนที่/ หน้า/ (วัน/ เดือน/ ปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกรมการปกครอง. (2564). เรื่องยกเลิกการเรียกสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และสำเนาทะเบียนบ้าน. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 298 ง. (6 ธันวาคม 2564).

5. การส่งบทความเข้าระบบ ThaiJO เพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PPJ/index> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง E-mail: tippamas.mbu@gmail.com

6. รูปแบบการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. เงื่อนไขของบรรณาธิการ

เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความแล้ว มีความเห็นให้แก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ หากรายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยนั้น ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์ หรือไม่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิหรือเชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว ผู้นิพนธ์บทความจะได้รับลิขสิทธิ์วารสาร ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารฯ

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16.pt).....

.....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16.pt).....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16.pt)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16.pt)

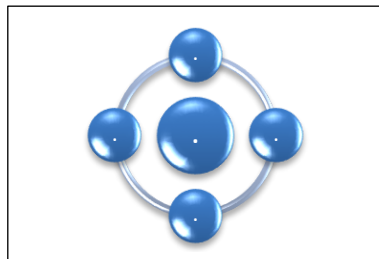
2.....(16.pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

.....(16.pt)

ผลการวิจัย (18pt)

.....(16.pt)

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18pt)

.....(16 pt)

.....

.....

.....

สรุป/องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (18 pt)

.....(16 pt)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (16 pt)

1.....(16 pt)

2.....(16 pt)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (ถ้ามี) (16 pt)

1.....(16 pt)

2.....(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

.....(16 pt)

.....

.....

Eng.(16 pt)

.....

.....

.....

ตัวอย่าง
การเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

.....(16 pt).....

คำสำคัญ : 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt).....

Keywords: 3-5 words

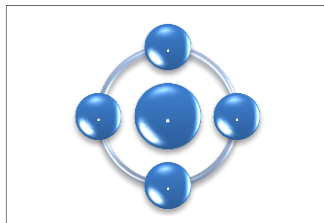

บทนำ : Introduction (18 pt)

.....(16 pt).....

เนื้อหา : Body (18 pt)

.....(16 pt).....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง (ถ้ามี)

สรุป : Conclusion (18pt)

.....(16 pt).....

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

.....(16 pt).....

Eng.(16 pt)
